

Maandstatistiek van de bevolking

Jaargang 49 – mei 2001

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2000–2001	= 2000 tot en met 2001
2000/2001	= het gemiddelde over de jaren 2000 tot en met 2001
2000/01	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2000 en eindigend in 2001
1990/91–2000/01	= boekjaar enzovoort, 1990/91 tot en met 2000/01

In geval van afronding kan het voorkomen, dat de som van de aantallen afwijkt van het totaal.
Verbeterde cijfers in de staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Drs. R.L. Vellekoop
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Beheer

Inlichtingen

Tel.: (045) 570 70 70
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek
Voorburg/Heerlen, 2001.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik
of intern gebruik is toegestaan.

Prijzen excl. administratie- en
verzendkosten
Abonnementsprijs: f 225,00 (€ 102,10)
Prijs per los nummer: f 26,00 (€ 11,80)
Kengetal: B15-2001
ISSN 0024-8711

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Artikelen

Huishoudensprognose 2000–2050: meer ongehuwden, minder gehuwden	4
Huishoudensprognose 2000–2050: sterke groei aantal eenpersoonshuishoudens	8
Huishoudensprognose 2000–2050: huwelijk blijft populair	12
Huishoudensprognose 2000–2050: veronderstellingen over huishoudensposities	21
Huishoudensprognose 2000–2050: vergelijking met de vorige prognose	29
Allochtonenprognose 2000–2050: hoe zeker is de toename van het aantal allochtonen?	32
Allochtonenprognose 2000–2050: onzekerheid van het toekomstige kindertal van allochtone vrouwen	36
Bevolking in institutionele huishoudens, 1 januari 2000	39

Jaarcijfers

Bevolkingsstatistieken in Statline	41
Uitkomsten huishoudensprognose 2000–2050	43

Maandcijfers maart 2001

Bevolking, stand en dynamiek	53
Levendgeborenen naar legitimiteit en rangnummer (uit de moeder)	54
Overledenen naar leeftijd en geslacht	55
Buitenlandse migratie naar geboorteland	56
Asielaanvragen naar land van nationaliteit	58

Inhoudsopgave mei 1996–mei 2001	59
--	-----------

Huishoudensprognose 2000–2050: meer ongehuwden, minder gehuwden

Andries de Jong en Liesbeth Steenhof

Volgens de huishoudensprognose van 2000 zal het aantal ongehuwden in de toekomst fors stijgen; van 7 miljoen in 2000 naar 9,8 miljoen in 2050. Deze toename van een kleine 3 miljoen is sterker dan de toename van de totale bevolking met ruim 2 miljoen. Het aantal gehuwden zal daarentegen afnemen; van 7 miljoen in 2000 naar 6,2 miljoen in 2050. Verder zal de komende decennia het aantal verweduwd vrouwen, met een verschil van bijna een half miljoen, aanzienlijk hoger blijven dan het aantal verweduwd mannen. Door de huishoudensprognose van 1998 is de verdeling van de bevolking naar burgerlijke staat in 2000 overigens behoorlijk precies voorspeld.

1. Inleiding

Het CBS stelt om de twee jaar een huishoudensprognose op. Deze wordt mede gebaseerd op een prognose van de bevolking naar burgerlijke staat. Voor burgerlijke staat wordt een onderverdeling gemaakt naar huishoudenspositie. In De Jong en Steenhof (2001) wordt ingegaan op de kernveronderstellingen op het terrein van trouwen en scheiden die in belangrijke mate de verdeling van de bevolking naar burgerlijke staat bepalen. In dit artikel wordt ingegaan in hoeverre de vorige prognose nauwkeurig is geweest. Vervolgens wordt de ontwikkeling van de bevolking naar burgerlijke staat volgens de nieuwe prognose besproken.

2. Monitoring

In deze paragraaf worden voor het kalenderjaar 2000 de uitkomsten van de prognose van 1998 vergeleken met de waarneming. Uit *staat 1* blijkt dat de afwijkingen zeer gering zijn, ongeacht welke burgerlijke staat iemand heeft. In de prognose is het aantal gehuwden licht onderschat en het aantal ongehuwden licht overschat. Dit komt voornamelijk doordat in de vorige prognose een daling van het aantal eerste huwelijken was verondersteld voor 1999, terwijl in werkelijkheid sprake was van een sterke stijging. Ook in 2000 ligt het aantal eerste huwelijken hoger dan het geprognosticeerde aantal. In de nieuwe prognose bedraagt het aandeel personen dat ooit zal trouwen 70% voor vrouwen en 65% voor mannen. In de vorige prognose waren deze aandelen 5 procentpunten lager.

In de vorige prognose is het aantal gescheidenen wat onderschat en het aantal verweduwden wat overschat. In de nieuwe prognose is het percentage huwelijken dat (in de toekomst) door een scheiding wordt ontbonden iets omhoog bijgesteld; namelijk van 26% naar 29%.

3. Snelle groei ongehuwden

De samenstelling van de bevolking naar burgerlijke staat gaat in de toekomst sterk veranderen. Het aantal ongehuwde personen zal fors stijgen; van 7 miljoen in 2000 naar bijna 9,8 miljoen in 2050. Deze toename van een kleine 3 miljoen is groter dan de groei van de totale bevolking in diezelfde periode met ruim 2 miljoen. Verder blijkt dat het aantal ongehuwde mannen bijna een half miljoen hoger ligt dan het aantal ongehuwde vrouwen (*staat 2*). Dit verschil komt voor een groot deel doordat er meer jongens dan meisjes worden geboren (op 100 meisjes worden 105 jongens geboren). Ook is van invloed dat gescheiden en verweduwd mannen vaker hertrouwen dan gescheiden en verweduwd vrouwen. Hierdoor concurreren gescheiden en verweduwd mannen op de huwelijksmarkt met ongehuwde mannen.

In 2000 is het aantal gehuwde mannen vrijwel gelijk aan het aantal ongehuwde mannen met 3,5 miljoen. In de toekomst zal het aantal ongehuwde mannen echter verder toenemen. Dit gaat ten koste van het aantal gehuwde mannen. In 2050 zal het aantal gehuwde mannen dan ook gedaald zijn naar 3,1 miljoen. Ook het aantal gehuwde vrouwen zal 3,1 miljoen bedragen in 2050.

De groep verweduwden zal in de toekomst min of meer constant blijven met zo'n 200 duizend mannen en 700 duizend vrouwen. Er zijn beduidend meer verweduwd vrouwen doordat vrouwen langer leven dan mannen (zo'n vijf jaar in 2000). Daarnaast speelt mee dat vrouwen meestal getrouwd zijn met een man die ruim twee jaar ouder is. Overigens loopt het verschil tussen verweduwd mannen en vrouwen in de toekomst wel iets terug. In 2000 bedraagt het nog 550 duizend tegen 450 duizend in 2050. Deze afname hangt samen met de afname van het verschil in levensverwachting tussen mannen en vrouwen; voor 2050 zal dit nog maar 3 jaar bedragen.

Staat 1
Bevolking naar burgerlijke staat op 1 januari 2000, waarneming en prognose 1998

	ongehuwd	gehuwd	verweduwd	gescheiden	totaal
	<i>x 1 000</i>				
mannen					
waarneming	3 771	3 539	162	374	7 846
prognose 1998	3 785	3 513	166	373	7 837
verschil	-14	26	-4	1	9
vrouwen					
waarneming	3 278	3 532	720	488	8 018
prognose 1998	3 286	3 517	725	484	8 011
verschil	-9	15	-4	4	6

Staat 2
Bevolking naar burgerlijke staat op 1 januari 2000, 2025 en 2050

	ongetrouwd	getrouwd	verweduwd	gescheiden	totaal
<i>x 1 000</i>					
totaal mannen en vrouwen					
2000	7 049	7 071	882	862	15 864
2025	8 803	6 785	964	1 184	17 736
2050	9 760	6 208	881	1 156	18 005
mannen					
2000	3 771	3 539	162	374	7 846
2025	4 682	3 393	236	488	8 798
2050	5 125	3 104	217	476	8 922
vrouwen					
2000	3 278	3 532	720	488	8 018
2025	4 121	3 392	728	696	8 937
2050	4 636	3 104	664	680	9 083

Het aantal gescheiden personen zal in de toekomst wat toenemen. In 2000 zijn er bijna 900 duizend gescheidenen terwijl in 2050 naar verwachting bijna 1,2 miljoen personen gescheiden zullen zijn. Er zijn meer gescheiden vrouwen dan gescheiden mannen omdat de mannen vaker voor een tweede keer in het huwelijksbootje stappen dan vrouwen. Dit hangt samen met het feit dat eventuele kinderen meestal aan de vrouw worden toegevoegd, hetgeen een negatief effect heeft op het vinden van een partner voor vrouwen.

4. Schuivende leeftijdsprofielen naar burgerlijke staat

In de toekomst zal niet alleen de verdeling naar burgerlijke staat sterk veranderen maar ook de verdeling naar leeftijd. In deze paragraaf worden de leeftijdsprofielen geanalyseerd door voor drie jaren (2000, 2025 en 2050) het procentuele aandeel van elke burgerlijke staat in de totale bevolking te bekijken. De veranderingen die hierin optreden zijn echter niet alleen toe te schrijven aan trends in de huwelijksluiting en scheiding in de toekomst; ze zijn voor een belangrijk deel ook het gevolg van trends uit het verleden. Zo is het percentage mensen dat ooit zal trouwen in het verleden sterk gedaald. In 2000 is het nog zo dat op hogere leeftijd relatief weinig mensen ongehuwd zijn; dit komt voort uit tijden dat het huwelijk nog vanzelfsprekend was. In de toekomst zal het percentage ongehuwden echter aanzienlijk toenemen doordat langzaamaan ook ouderen vaker ongehuwd zijn.

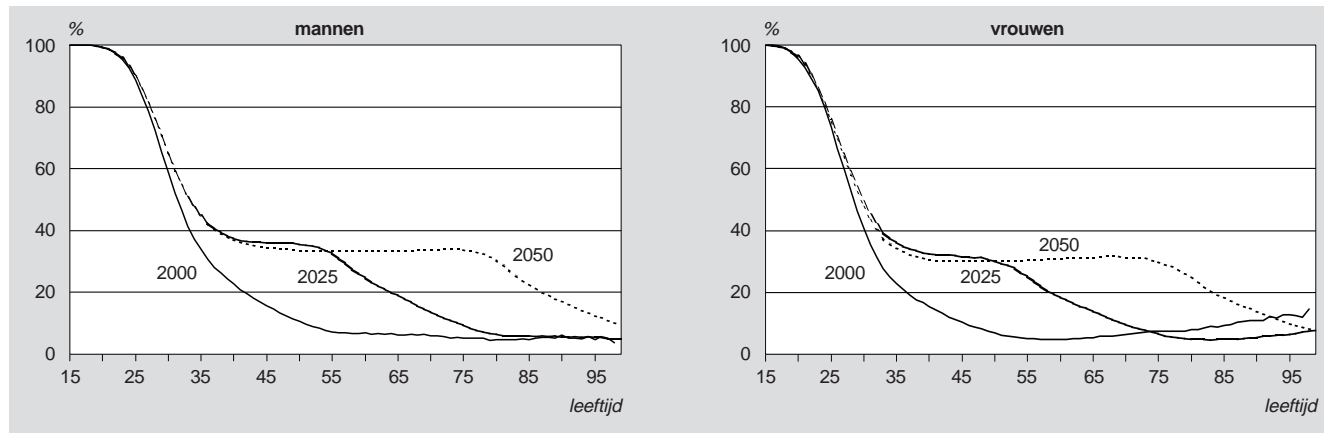
Rond het 75ste levensjaar is het effect van de afname van het aantal personen dat ooit is getrouwd heel duidelijk te zien. In 2000 is zo'n 5% van de mannen ongehuwd tegen bijna 35% in 2050 (grafiek 1). Omdat vrouwen vaker trouwen dan mannen is de toe-

name van het aantal vrouwen dat nooit trouwt wat minder sterk; van 7% in 2000 naar bijna 30% in 2050.

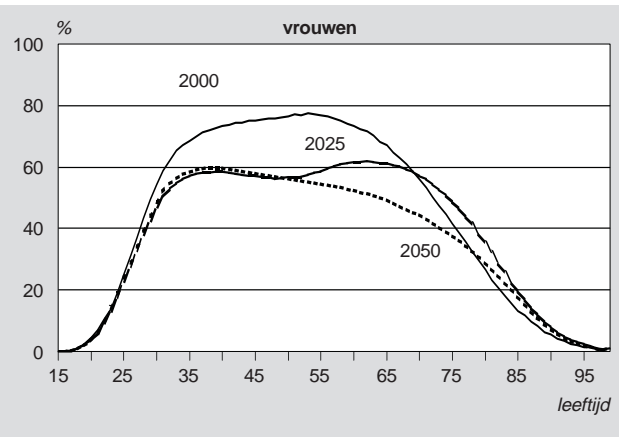
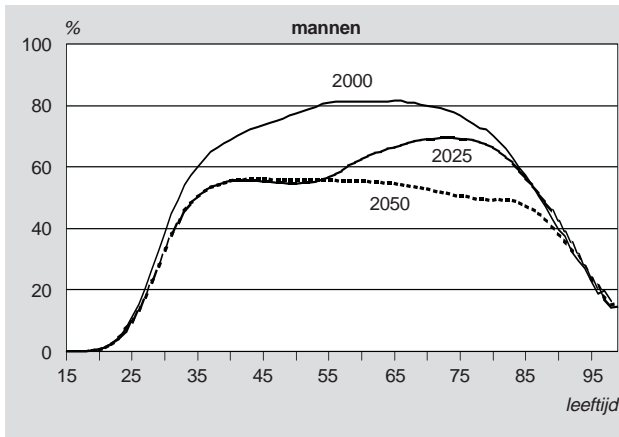
Het leeftijdsprofiel van gehuwden kan veranderen door onder meer wijzigingen in het aantal eerste huwelijksluitingen, echtscheidingen en hertrouw door gescheidenen en verweduwden. Omdat het percentage mensen dat ooit gehuwd is (geweest), gebaseerd is op de eerste huwelijksluiting, zijn ontwikkelingen in de eerste huwelijksluiting van groot belang. De sterke daling voor vrijwel alle leeftijden van het percentage gehuwden in de toekomst is vooral hieraan toe te schrijven. In mindere mate heeft de toename van het aantal echtscheidingen in het verleden en de afname van het aantal mensen dat hertrouwt, bijgedragen aan genoemde daling. Tussen 2000 en 2025 zal vooral het aandeel gehuwden op middelbare leeftijd dalen en in mindere mate dat op hogere leeftijd. Tussen 2025 en 2050 zal de daling vooral de oudere leeftijden betreffen, terwijl de daling op middelbare leeftijden is uitgewerkt. In 2000 is op 65-jarige leeftijd ruim 80% van de mannen gehuwd. In 2050 zal dit gedaald zijn naar zo'n 55% (grafiek 2).

Hierbij dient te worden opgemerkt dat het huwelijk in de toekomst gemiddeld niet minder lang zal duren. In 1970 bedroeg de huwelijksduur bijna 40 jaar was. Vooral door de toename van het aantal echtscheidingen in de jaren zeventig en tachtig was deze duur rond 2000 teruggelopen naar ruim 30 jaar (grafiek 3). Voor de toekomst wordt aangenomen dat leeftijdsspecifieke scheidingskansen niet meer zullen wijzigen. Aangezien de levensverwachting in de toekomst verder zal stijgen, zullen gehuwde mensen langer bij elkaar kunnen blijven. Hierdoor zal de gemiddelde duur van een huwelijk naar bijna 35 jaar stijgen. In de toekomst zullen er dus beduidend minder mensen gehuwd door het leven gaan. Wanneer men eenmaal gehuwd is, zal het huwelijk gemiddeld echter wat langer duren dan nu het geval is.

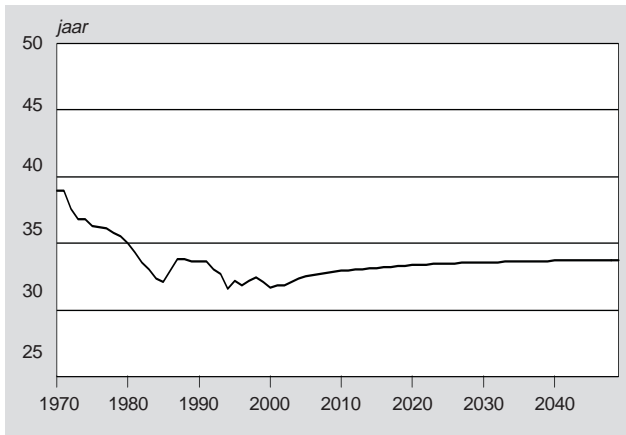
1. Percentage ongehuwde personen

2. Percentage gehuwde personen

3. Gemiddelde aantal jaren dat een huwelijk duurt

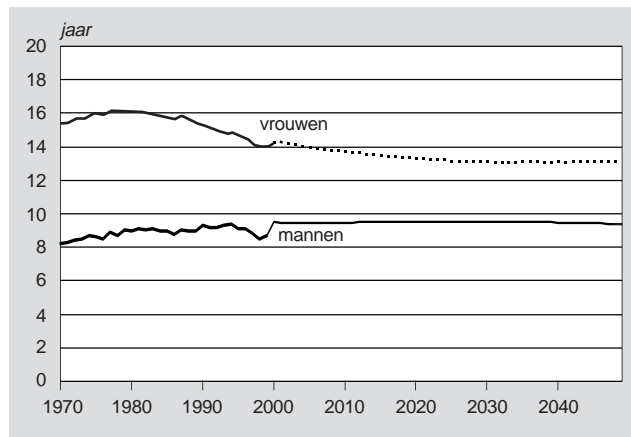
Het percentage verweduwden zal in de toekomst sterk afnemen (grafiek 4). De daling van de eerste huwelijksluiting in het verleden zal zich in de toekomst vertalen in minder gehuwden. Minder gehuwden betekent weer dat er op den duur minder verweduwden zullen zijn. De levensverwachting zal bovendien in de toekomst stijgen waardoor er op wat jongere leeftijd eveneens minder mensen verweduwd zullen zijn. De daling van het percentage verweduwden is bij vrouwen sterker dan bij mannen. Dit komt doordat de stijging van de levensverwachting bij mannen sterker zal zijn dan bij vrouwen. Hierdoor zullen vrouwen minder vaak het overlijden van hun echtgenoot meemaken.

Toch blijven vrouwen ook in de toekomst langer verweduwd dan mannen. Omdat vrouwen in een huwelijk doorgaans twee à drie jaar jonger zijn, is de kans groot dat ze op jongere leeftijd weduwe

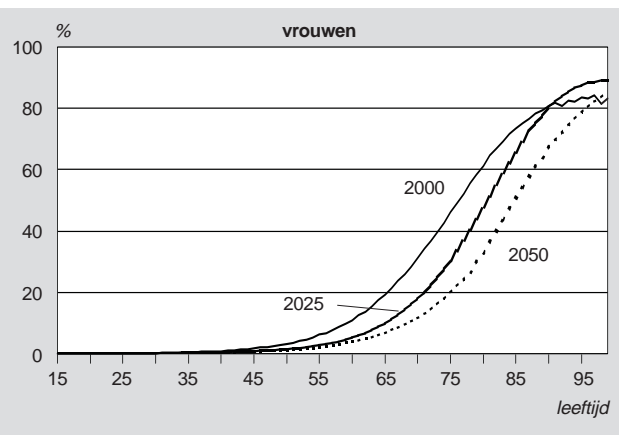
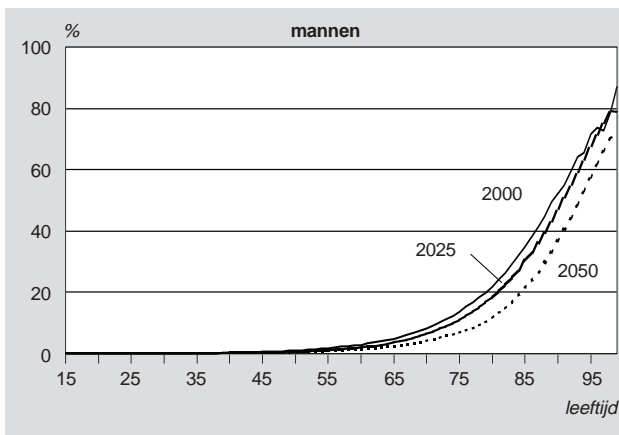
worden dan dat mannen weduwnaar worden. Bovendien leven vrouwen gemiddeld langer dan mannen. Voorts zijn de kansen op hertrouw voor vrouwen wat kleiner dan voor mannen. In 1970 waren weduwen ruim 15 jaar verweduwd tegen 8 jaar voor weduwnaars (grafiek 5). Het verschil tussen mannen en vrouwen zal in de toekomst geleidelijk aan wat kleiner worden. Mannen zullen dan gemiddeld 9 jaar verweduwd zijn en vrouwen 13 jaar.

In de nieuwe prognose worden de leeftijdsspecifieke echtscheidingskansen constant gehouden in de toekomst. Toch zal er een belangrijke verschuiving plaatsvinden in de samenstelling van de groep gescheidenen. Vanaf 55-jarige leeftijd zal het percentage gescheidenen de komende decennia fors toenemen. Dat is een

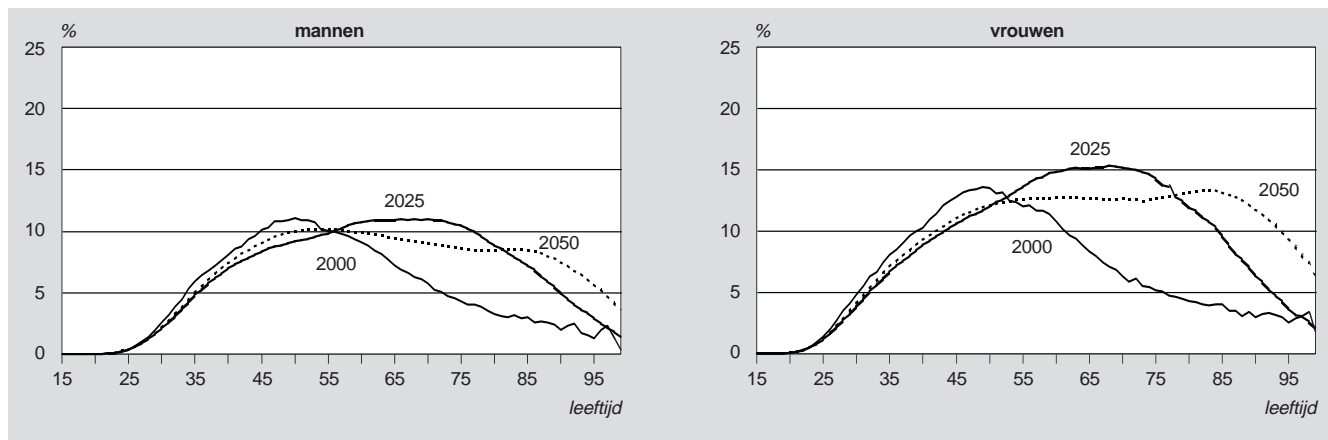
5. Gemiddelde aantal jaren dat mensen verweduwd zijn

4. Percentage verweduwde personen

6. Percentage gescheiden personen

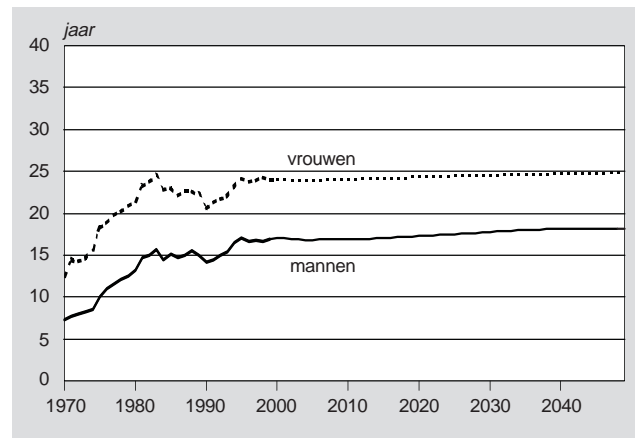

gevolg van het feit dat de echtscheidingskans in het verleden is toegenomen van rond de 10% naar bijna 30%. De ouderen van 2000 zijn nog afkomstig uit tijden dat er weinig werd gescheiden. Een groot deel van de huidige gescheidenen van middelbare leeftijd zal er niet in slagen om een nieuwe huwelijkspartner te vinden. Dit zal leiden tot een stijging van het aantal gescheidenen op hogere leeftijd. De verdubbeling van het percentage gescheiden mensen tussen 2000 en 2050 voor personen van 70 jaar en ouder vormt hiervan een voorbeeld (*grafiek 6*). Voor vrouwen is de stijging overigens nog wat groter doordat hun hertrouwkansen lager zijn. Ook voor gescheidenen geldt dat vrouwen gemiddeld langer gescheiden zijn dan mannen. Dit hangt samen met het feit dat mannen vaker hertrouwen dan vrouwen. Maar ook als het niet lukt om te hertrouwen, zijn mannen minder lang gescheiden; ze zijn namelijk meestal twee à drie jaar ouder dan hun echtgenote. Bovendien leven ze gemiddeld korter dan vrouwen. Dit leidt ertoe dat mannen in 2000 zo'n 17 jaar zijn gescheiden en vrouwen zo'n 24 jaar (*grafiek 7*). In de jaren zeventig lagen deze cijfers overigens veel lager omdat zowel mannen als vrouwen vaker opnieuw in het huwelijk traden. In de toekomst wordt geen verdere stijging meer verwacht van het aantal jaren dat mensen gescheiden zijn.

Literatuur

Jong, A. de en L. Steenhof, 2001a, Huishoudensprognose 2000–2050: huwelijk blijft populaire leefvorm. Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 12–20.

7. Gemiddelde aantal jaren dat mensen gescheiden zijn

Huishoudensprognose 2000–2050: sterke groei aantal eenpersoonshuishoudens

Andries de Jong

Het aantal huishoudens zal in de komende decennia fors toenemen, namelijk van 6,8 miljoen in 2000 tot 8,3 miljoen in 2035. De belangrijkste oorzaak van de groei van het aantal huishoudens is de sterke groei van het aantal alleenstaanden in diezelfde periode, van 2,3 miljoen tot 3,4 miljoen. Tussen 2000 en 2035 zal het aantal al dan niet gehuwde paren slechts licht stijgen, van 4,1 miljoen naar bijna 4,5 miljoen.

1. Inleiding

In dit artikel worden de belangrijkste uitkomsten van de nieuwe huishoudensprognose gepresenteerd. In twee andere artikelen wordt in detail ingegaan op het model dat hierbij wordt gehanteerd (De Jong en De Beer, nog te verschijnen) en de veronderstellingen die hierbij zijn gebruikt (De Jong, 2001a). Deze aflevering van de Maandstatistiek van de Bevolking bevat tevens een artikel waarin de oude huishoudensprognose van 1998 wordt vergeleken met de nieuwe huishoudensprognose (De Jong, 2001b). De huishoudensprognose geeft een onderverdeling van de bevolking naar huishoudenspositie. Hierbij wordt uitgegaan van de bevolking naar burgerlijke staat.

In twee andere artikelen in deze Maandstatistiek van de Bevolking wordt nader ingegaan op de verwachte ontwikkeling van processen zoals de eerste huwelijkssluiting, echtscheiding en hertrouw (De Jong en Steenhof, 2001) en welke effecten dit heeft op de ontwikkeling van de bevolking naar burgerlijke staat (De Jong, 2001c).

2. Nog vier decennia van groei in het aantal huishoudens

Het aantal huishoudens zal in de komende decennia fors toenemen, namelijk van 6,8 miljoen in 2000 tot 8,3 miljoen in 2035 (grafiek 1). Daarna zal het aantal huishoudens vrijwel constant blijven. De woningvoorraad is vrijwel gelijk aan het aantal huishoudens. Deze bedraagt 6,6 miljoen woningen in 2000. De verwachte groei in het aantal huishoudens met ruim anderhalf miljoen betekent dat de woningvoorraad ook met dit aantal zal moeten toenemen. Voor de sectoren van het bedrijfsleven die zich richten op woningbouw en woninginrichting zijn de toekomstperspectieven in demogra-

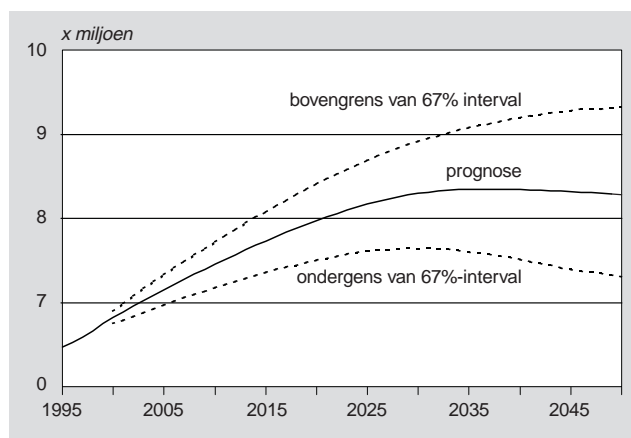
fisch opzicht dus rooskleurig. In grafiek 1 zijn ook de onder- en bovengrens van het 67%-prognose-interval weergegeven. De bovengrens van het 67%-interval bedraagt 9,3 miljoen in 2050. Dit betekent dat wordt verondersteld dat de kans vrij klein is dat het aantal huishoudens tegen die tijd hoger dan 7,3 miljoen zal zijn. De ondergrens van het prognose-interval laat zien dat de kans dat het aantal huishoudens de komende decennia zal dalen vrijwel nihil is.

De groei van het aantal huishoudens wordt vooral veroorzaakt door de groei van het aantal eenpersoonshuishoudens. Het aantal alleenstaanden zal de komende vier decennia toenemen van 2,3 miljoen in 2000 tot 3,4 miljoen in 2035 (grafiek 2). Het aantal (on)gehuwde paren zal slechts licht stijgen, van 4,1 miljoen tot bijna 4,5 miljoen. Het aantal paren zal vanaf 2030 vrijwel constant blijven; voor alleenstaanden geldt dat na vanaf 2035. Bij het aantal eenoudergezinnen gaat het om veel kleinere aantallen dan bij paren en alleenstaanden. In 2000 zijn er 390 duizend eenoudergezinnen tegen naar verwachting ongeveer 410 duizend vanaf 2010. Het aantal huishoudens dat niet tot een van bovengenoemde categorieën behoort, blijft ongeveer 50 duizend.

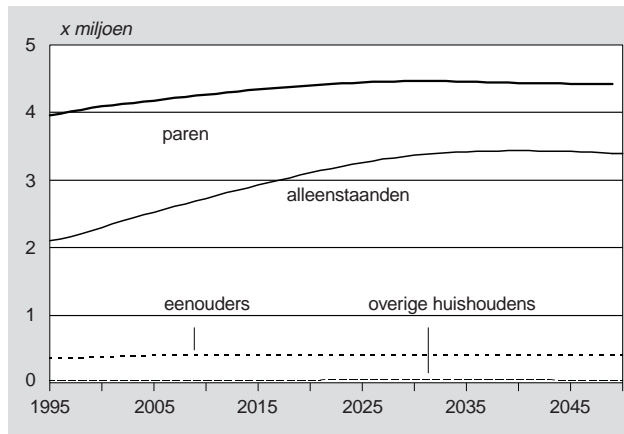
De ontwikkeling van de vraag naar woningen in de toekomst hangt voor een belangrijk deel samen met de ontwikkeling van de verschillende typen huishoudens. In Nederland is momenteel sprake van een grotere vraag naar dan aanbod van koopwoningen; dit geldt in het bijzonder voor kleinere wooneenheden zoals de koopappartementen (Priemus, 2001). Aangezien de groei van het aantal huishoudens vrijwel volledig uit eenpersoonshuishoudens bestaat, ligt het voor de hand dat dit de vraag naar kleinere woningen flink zal doen toenemen.

De groei van het aantal eenpersoonshuishoudens wordt deels veroorzaakt door de vergrijzing; het aantal ouderen neemt in de toekomst verder toe. Deze ouderen willen juist vaak wat kleiner gaan wonen. In 2000 is 31% van de alleenstaanden 65 jaar of ouder terwijl dit in 2050 zal zijn toegenomen tot vier van de tien. Omdat het aantal paren (met kinderen) in de toekomst nauwelijks meer zal groeien, valt op grond hiervan geen duidelijke toename van de vraag naar grote eengezinswoningen te verwachten. Wel is het mogelijk dat de vraag naar grotere woningen zal toenemen bij de kleinere huishoudens.

1. Aantal huishoudens

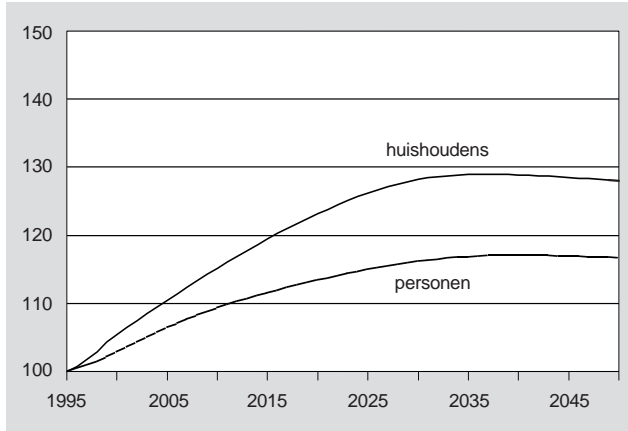

2. Huishoudens naar type

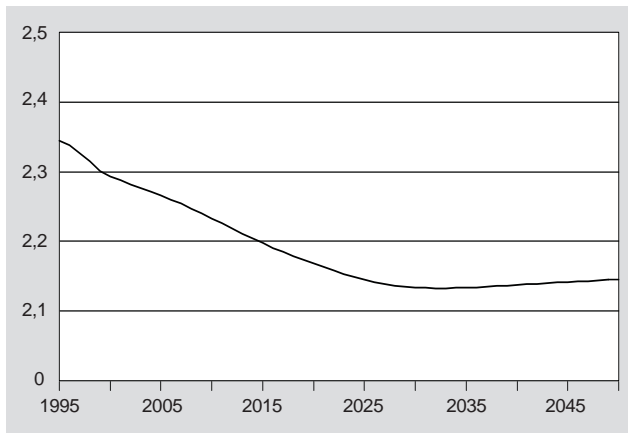

Doordat de groei van het aantal huishoudens vooral wordt veroorzaakt door alleenstaanden, overtreft de huishoudensgroei de toename van het aantal personen (grafiek 3). Terwijl in de periode 1995–2050 de bevolking met ruim 15% zal groeien, zal het aantal huishoudens met bijna 30% toenemen. Dit betekent dat de gemiddelde woningbezetting (ook) in de toekomst zal dalen. In de periode 1995–2000 is het gemiddeld aantal personen per huishouden gedaald van 2,34 naar 2,29 (grafiek 4). In 2050 zal de woningbezetting naar verwachting nog lager uitkomen met een bezettingsgraad van 2,15.

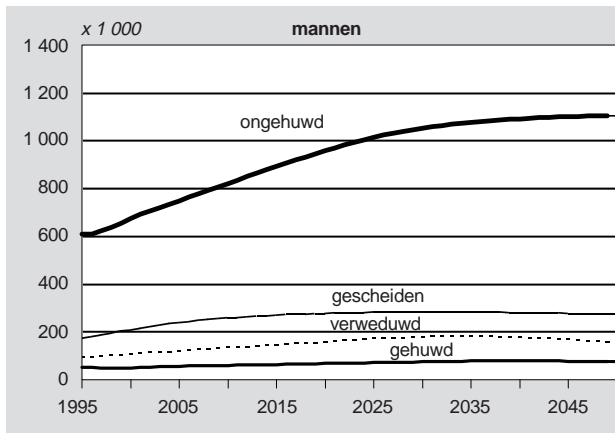
3. Huishoudens en personen, 1995 = 100

4. Gemiddelde huishoudensgrootte

5. Alleenstaanden naar burgerlijke staat

3. Minder echtparen en meer ongehuwde samenwonenden

Voor het aantal ongehuwde alleenstaanden zal in de toekomst sterk stijgen (grafiek 5). Kinderen gaan, wanneer ze het ouderlijk verlaten, meestal eerst alleenwonen of ongehuwd samenwonen. Aan een huwelijk wordt tegenwoordig pas gedacht wanneer er, nadat men een poosje heeft samengewoond, een kinderwens ontstaat. Voordat het tot een huwelijk komt kan er nog van alles misgaan. Wanneer men ongehuwd samenwoont kan een relatie vrij makkelijk worden beëindigd; men gaat dan tijdelijk of duurzaam alleenwonen. In de huishoudensprognose wordt verondersteld dat de groei van het aantal ongehuwde alleenstaanden vooral hiermee samenhangt en minder met het duurzaam alleenwonen van personen die nooit een huwelijkse relatie aangaan.

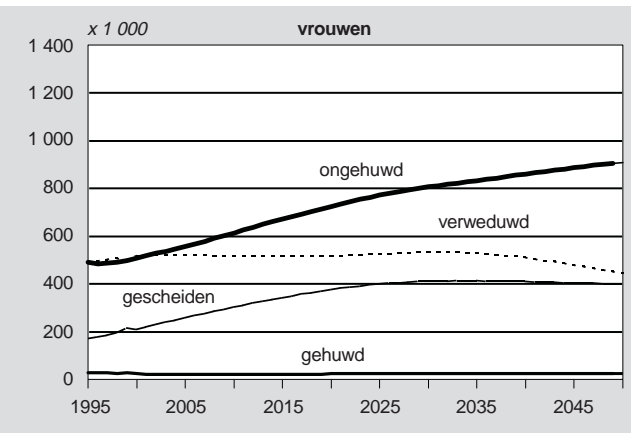
De toename van het aantal ongehuwde alleenstaanden wordt na 2035 minder. Voor vrijwel alle leeftijden heeft het percentage alleenstaanden rond die tijd het hoogste niveau inmiddels bereikt. Er zijn overigens meer ongehuwde mannen alleenstaand dan ongehuwde vrouwen. Dit komt voor een groot deel doordat er meer jongens dan meisjes worden geboren (105 jongens op 100 meisjes), zodat een aantal mannen noodgedwongen aan de zijlijn van de relatemarkt zal blijven staan.

Het aantal alleenstaanden dat gescheiden is, stijgt zeer licht tot ongeveer 2025. Daarna is sprake van een lichte daling. Hoewel wordt verondersteld dat de echtscheidingskans in de toekomst stabiel blijft, zal de omvang van de gescheiden bevolking nog een poosje verder toenemen als gevolg van cohorteffecten. Zo is het aantal gescheiden veertigers nu vrij hoog en het aantal gescheiden zestigers vrij laag. Aangezien deze veertigers vaak niet zullen hertrouwen, zal het aantal gescheiden zestigers over twintig jaar hoger zijn dan nu het geval is. Omdat vrouwen minder vaak hertrouwen dan mannen zal dit effect bij vrouwen nog wat sterker zijn dan bij mannen.

Het aantal alleenstaande weduwen en weduwnaars is in de komende decennia, ondanks de vergrijzing van de bevolking, min of meer stabiel. Dit komt doordat de huwelijkssluiting de afgelopen jaren sterk gedaald is. Aangezien het merendeel van de personen na verweduwing alleenstaand wordt, blijft het aantal weduwen en weduwnaars in de toekomst vrijwel constant.

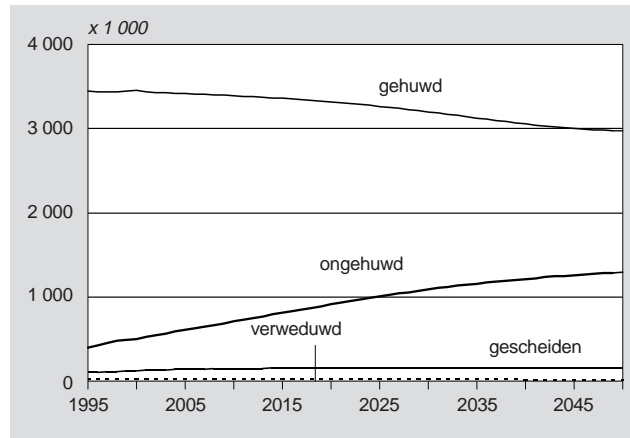
Een zeer klein gedeelte van de alleenstaanden is nog gehuwd. Het gaat dan om personen die, vooruitlopend op een scheiding, al alleenwonen en om gehuwde immigranten waarvan de partner (nog) in het land van herkomst woont.

Het aantal samenwonenden dat getrouwd is, zal in de toekomst sterk afnemen (grafiek 6). In 2000 zijn er nog bijna 3,5 miljoen (samenwonende) echtparen tegen 3,0 miljoen in 2050. Alhoewel de kans op een eerste huwelijk niet verder zal dalen in de toekomst (De Jong en Steenhof, 2001) zal het aantal gehuwde mannen op termijn wel dalen. De instroom van jong gehuwden zal in de toekomst immers min of meer stabiel zijn terwijl de uitstroom zal stij-

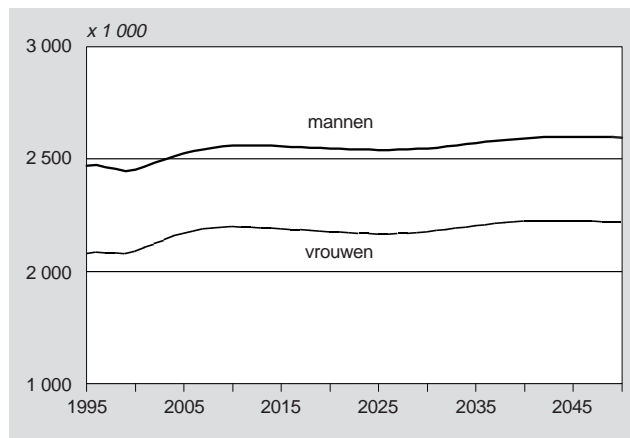
gen. Dit laatste wordt veroorzaakt doordat de geboortegeneraties die in het verleden vrijwel allemaal getrouwd zijn, een leeftijd bereiken waarop ze meer kans hebben om te sterven. De afname van het aantal gehuwd samenwonenden wordt echter meer dan gecompenseerd door een stijging van het aantal ongehuwd samenwonenden. In 2000 wonen 0,5 miljoen mannen samen tegen 1,3 miljoen in 2050. Jongeren zullen ook in de toekomst steeds vaker eerst ongehuwd gaan samenwonen voordat ze in het huwelijksbootje stappen. Voor wat betreft de aantallen zijn gescheiden en verweduwd samenwonende mannen van geringe betekenis.

6. Samenwonende mannen naar burgerlijke staat

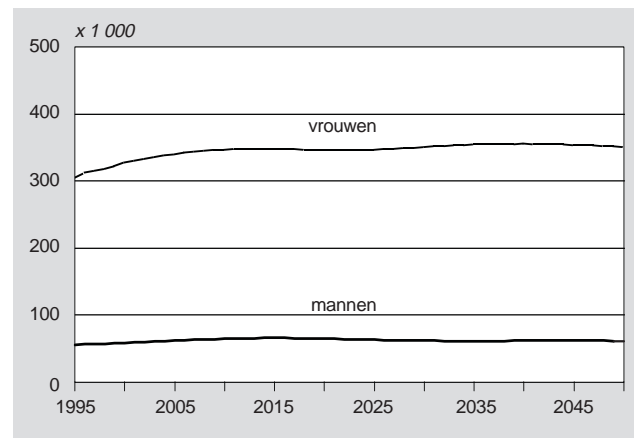
Het aantal thuiswonende kinderen vertoont een stabiel niveau in de toekomst, op wat schommelingen na (*grafiek 7*). Er zijn beduidend meer thuiswonende jongens dan meisjes; in 2000 is de verhouding 115 thuiswonende jongens op 100 thuiswonende meisjes. Dit is in de eerste plaats een gevolg van het feit dat er meer jongens dan meisjes worden geboren, namelijk 105 jongens op 100 meisjes. Ten tweede hangt dit samen met het feit dat jongens ongeveer twee jaar later uit huis gaan dan meisjes (Schapendonk-Maas, 2001).

7. Thuiswonende kinderen

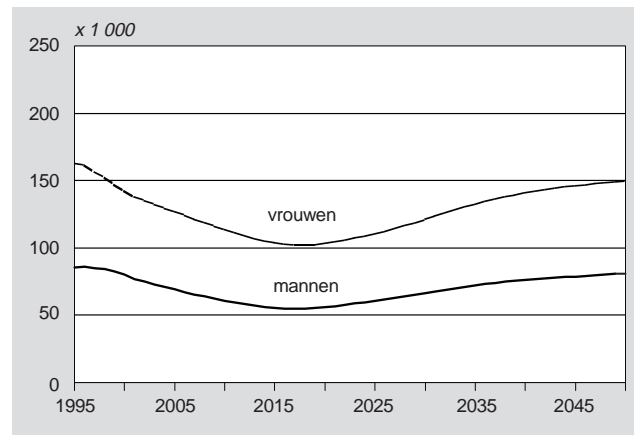
Het aantal eenouders is de laatste paar jaar licht gestegen; van ongeveer 360 duizend in 1995 naar ongeveer 390 duizend in 2000. In de toekomst wordt een lichte stijging verwacht naar 410 duizend in 2010 waarna het aantal eenouders vrijwel gelijk zal blijven (*grafiek 8*). Er zijn veel minder mannen dan vrouwen die een gezin draaiend moeten houden zonder partner. In 2000 gaat het om slechts 60 duizend vaders die eenouder zijn tegen 330 duizend moeders. Vroeger ontstonden eenoudergezinnen vooral door de dood van één van de ouders. Tegenwoordig is echtscheiding de belangrijkste reden; maar liefst vier van de vijf eenoudergezinnen ontstaan doordat de ouders uit elkaar gaan (CBS/NGR, 2001). Na een echtscheiding worden de kinderen meestal aan de moeder toegewezen.

8. Eenouders

De omvang van de institutionele bevolking is reeds enkele jaren aan het dalen; dit geldt met name voor vrouwen (*grafiek 9*). Er zijn dan ook veel meer vrouwen dan mannen in tehuizen. De levensverwachting van vrouwen is immers hoger dan die van mannen; bij de geboorte ligt de levensverwachting van vrouwen op 80,5 jaar tegen 75,5 jaar voor mannen. Hoewel de Nederlandse bevolking aan het vergrijzen is, daalt het aantal mensen in tehuizen. Dit betekent dat de kansen van (oudere) personen om in een verzorgings- of verpleegtehuis te komen aan het dalen zijn. De verzorgingsgraad van ouderen in verzorgingstehuizen is afgelopen decennia echter voortdurend gestegen (CBS, 2000); in 1965 was nog geen kwart hulpbehoevend tegen drie kwart in 1998. De institutionele bevolking bestaat dus voor een groter deel uit mensen die intensieve zorg nodig hebben. Er komen bovendien steeds meer tussenvormen tussen zelfstandig wonen en institutioneel wonen. Steeds meer ouderen wonen in zogenaamde service-flats, die door het CBS niet als instituten worden geregistreerd aangezien alleen door de overheid gesubsidieerde instellingen worden geteld. In de Huishoudensprognose wordt er van uitgegaan dat deze trend in de toekomst zal voortzetten. Tot rond 2020 zal de institutionele bevolking hierdoor verder afnemen. De kansen om in een instelling te wonen, liggen dan de helft lager dan in 2000. In de periode 2025–2050 wordt opnieuw een stijging van de institutionele bevolking verwacht. Dit hangt samen met de verdere vergrijzing van de bevolking. De verwachting is dat de kansen om in een tehuis opgenomen te worden tegen die tijd niet meer verder zullen dalen.

9. Personen in institutionele huishoudens

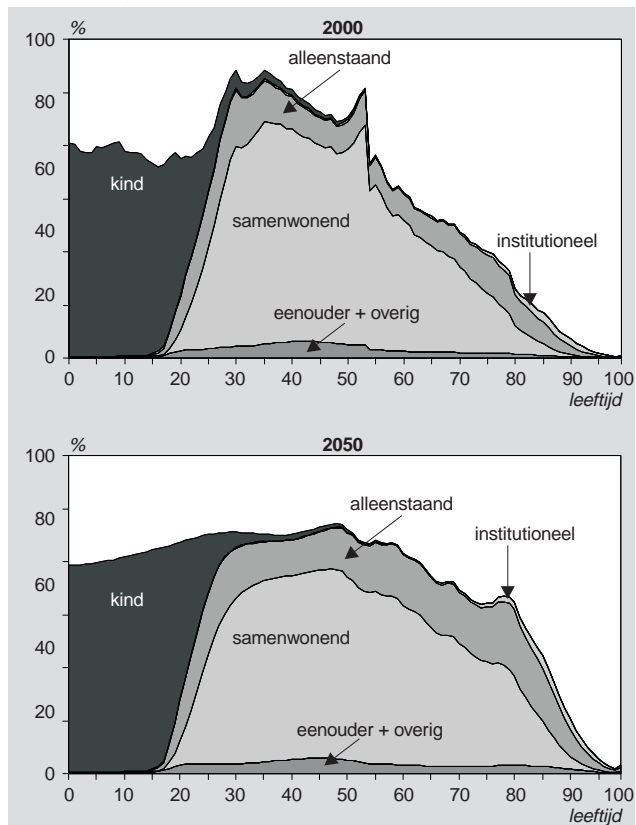

4. Sterke verschuivingen in leeftijdsprofielen

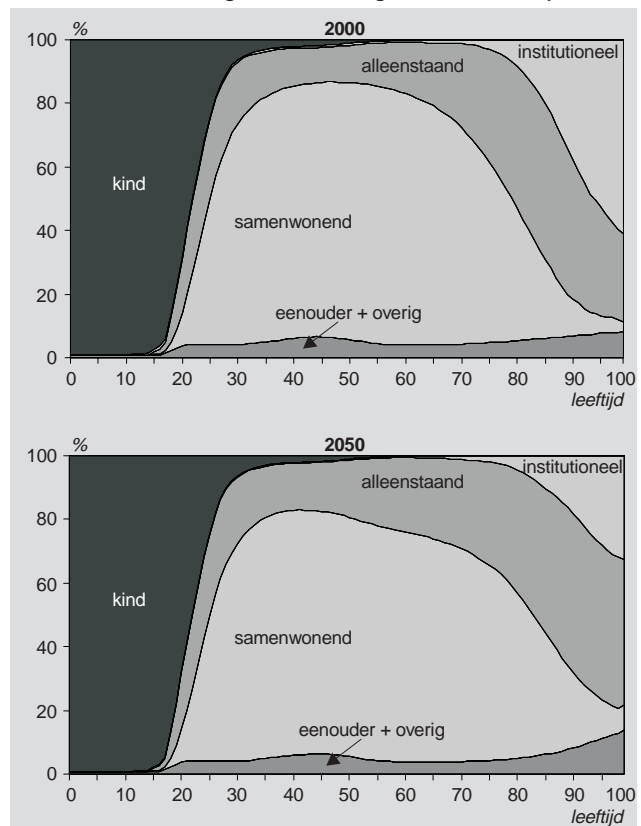
De leeftijdsprofielen van de bevolking naar huishoudenspositie vormen een afspiegeling van de ontwikkelingen in processen als uit huis gaan, alleenwonen, samenwonen en weer uit elkaar gaan.

Grafiek 10 vergelijkt op basis van absolute aantallen de opbouw van de bevolking naar huishoudenspositie in de jaren 2000 en 2050. In grafiek 11 wordt hetzelfde gedaan op basis van percentages, waarbij telkens is geperceenteerd op het totaal aantal personen van een bepaalde leeftijd. Op jonge leeftijd worden vanzelfsprekend vooral kinderen aangetroffen; absoluut en relatief gezien zullen hier de komende vijftig jaar weinig veranderingen in optreden. Zowel op dit moment als in de toekomst zullen kinderen tussen het achttiende en het dertigste levensjaar het ouderlijk huis verlaten. Vaak gaan ze dan eerst een tijdje alleenwonen of samenwonen; van huis uit meteen trouwen komt nog maar weinig voor. Mede als gevolg van de individualisering zullen steeds meer mensen ervoor kiezen om langere tijd ongehuwd samen te wonen. Het ongehuwd samenwonen is echter een leefvorm die minder stabiel is dan het huwelijk. Jongeren maken dan ook veel wisselingen van leefsituatie mee; van alleenwonen naar samenwonen met een partner, van samenwonen naar alleenwonen, van samenwonen naar het stichten van een eigen gezin en van een gezin naar alleenwonen. Hoewel men in de toekomst vaker van leefvorm zal wisselen dan in het verleden het geval was, is het resultaat hiervan niet zo heel erg verschillend van vroeger. Weliswaar is men wat vaker alleenstaand maar de hoofdmoot bestaat toch uit samenwonende paren. Onder dertigers en veertigers maakt nog steeds het merendeel deel uit van een paar, met of zonder kinderen. Door de vergrijzing van de bevolking zijn er in de toekomst meer, alleenstaande en samenwonende, vijftigplussers. In relatieve zin stijgt echter het percentage alleenstaanden onder vijftigplussers. Dit gaat vooral ten koste van het percentage samenwonenden. In de laatste fase van het leven gaat een deel van de mensen in een tehuis wonen. In 2000 is dit op 80-jarige leeftijd het geval bij één op de vijf personen. Voor 2050 wordt verwacht dat nog slechts één op de tien personen in een tehuis zal wonen op die leeftijd.

10. Bevolking naar huishoudenspositie

11. Percentuele verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie

Literatuur

CBS, 2000, Vademecum gezondheidsstatistiek 2000, Voorburg/Den Haag.

CBS/NGR, 2001, Levensloop en gezin, Voorburg/Den Haag.

Jong, A. de en L. Steenhof, 2001, Huishoudensprognose 2000–2050: huwelijk blijft populair. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 12–20.

Jong, A. de en J. de Beer, 2001, Huishoudensprognosemodel. Te verschijnen in: Maandstatistiek van de Bevolking, 2001.

Jong, A. de, 2001b, Huishoudensprognose 2000–2050: veronderstellingen over huishoudensposities. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 21–28.

Jong, A. de, 2001b, Huishoudensprognose 2000–2050: vergelijking met de vorige prognose. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 29–31.

Jong, A. de, 2001c, Huishoudensprognose 2000–2050: meer ongehuwden, minder gehuwden. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 4–7.

Priemus, H., 2001, Woontrends: Hoe willen consumenten wonen? In: Eye, april 2001, blz. 4–5.

Schapendonk-Maas, H., 2001, Uit het ouderlijk huis 1998–2000. In: Maandstatistiek van de bevolking, januari 2001, blz. 15–16.

Huishoudensprognose 2000–2050: huwelijk blijft populair

Andries de Jong en Liesbeth Steenhof

De jaren negentig zorgden voor een ommekeer voor wat trouwen en scheiden betreft. De dalende trend van het trouwen, die reeds in de jaren zeventig was begonnen, was ook in de eerste helft van de jaren negentig nog zichtbaar. In de tweede helft sloeg deze daling echter om in een opwaartse trend. In dezelfde periode was het verloop van de echtscheidingen juist omgekeerd: eerst was er sprake van een stijging en later volgde een daling. De jaren 1999 en 2000 waren uitzonderlijke jaren: er was sprake van een uitschieter voor wat de eerste huwelijkssluiting betreft, een daling in de hertrouw en een stijging van de echtscheidingen. In de huishoudensprognose van 1998 waren deze afwijkingen ten opzichte van de trend niet voorzien. Tezamen met indicaties uit longitudinale analyses en resultaten van het Onderzoek Gezinsvorming was dit een aanleiding om de eerste huwelijkssluiting en echtscheiding omhoog bij te stellen in de nieuwe prognose. De kernhypothese betreffende de hertrouw van gescheidenen en verweduwdeden konden daarentegen gehandhaafd blijven.

1. Inleiding

Sinds 1992 brengt het CBS de nationale huishoudensprognose uit. Deze huishoudensprognose is voor een belangrijk deel gebaseerd op verwachte ontwikkelingen in de bevolking naar burgerlijke staat. De opbouw naar burgerlijke staat is weer een verbijzondering van de leeftijdsopbouw van de bevolking, die voor de toekomst wordt ontleend aan bevolkingsprognose van het CBS (De Jong, 2001a en 2001b).

In deze notitie wordt ingegaan op de prognose van de bevolking naar burgerlijke staat. Hiertoe worden kernveronderstellingen gemaakt voor wat betreft de eerste huwelijkssluiting, echtscheiding en hertrouw. Ontwikkelingen in de eerste huwelijkssluiting zijn van groot belang voor de huishoudensprognose. Deze ontwikkelingen bepalen namelijk voor een belangrijk deel de ontwikkeling van het aandeel ongehuwd samenwonenden en het aandeel alleenstaanden binnen de bevolking. Toekomstige ontwikkelingen in de echtscheiding zijn in belangrijke mate bepalend voor veranderingen in het aandeel alleenstaanden op middelbare leeftijd en het aandeel eenoudergezinnen. Ontwikkelingen in de hertrouw zijn van belang, omdat dit een afname hiervan kan leiden tot een groei van het aandeel ongehuwd samenwonenden en een toename tot een daling van het aandeel alleenstaanden en het aandeel eenoudergezinnen.

In deze notitie wordt per demografische component nagegaan in hoeverre de verwachte ontwikkelingen volgens de vorige prognose nog correct zijn. Vervolgens worden de veronderstellingen die in de nieuwe prognose zijn gebruikt, toegelicht.

2. Vaker een eerste huwelijk dan verwacht

Een aantal decennia geleden trouwde men vooral omdat het zo hoorde en niet omdat er sprake was van een bewuste keuze. Zodra een geschikte partner was gevonden, werd de verloving aangekondigd. Vervolgens trad men in het huwelijk. In de jaren vijftig en zestig trouwden ruim negen van de tien vrouwen. Ongehuwd samenwonen was destijds zeer ongebruikelijk. Tegen het eind van de jaren zestig trad een verandering op in dat beeld, die samenhang met de snelle veranderingen die Nederland in sociaal en economisch opzicht meemaakte (De Jong en De Graaf, 1999). Door de economische opbloei en de hiermee samenhangende toegenomen

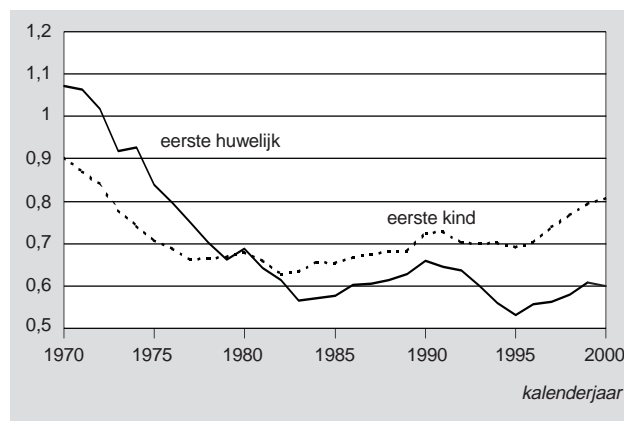
vraag naar arbeid, gingen huisvrouwen langzamerhand steeds vaker buitenshuis werken. De emancipatie van de vrouw werd een sociaal thema. Vrouwen bleven langer onderwijs volgen en gingen vervolgens werken: hierdoor werden ze financieel minder afhankelijk van hun partner. De populariteit van het huwelijk nam in die periode dan ook snel af. Rond 1985 was het eerste huwelijkscijfer (kader 1) gedaald naar zo'n 55% (grafiek 1).

Ongehuwd samenwonen is in die periode steeds gebruikelijker geworden. Tegenwoordig wonen de meeste mensen eerst een tijdje ongehuwd samen voordat ze in het huwelijk stappen. Ongehuwd samenwonen is voor veel mensen een soort proefhuwelijk geworden. Ook wordt ongehuwd samenwonen door steeds meer mensen als een volwaardig alternatief voor het huwelijk beschouwd.

De daling van de eerste huwelijkssluiting tussen 1970 en 1985 viel samen met een periode dat het economisch gezien minder goed ging in Nederland. In de tweede helft van de jaren tachtig trok de economie weer aan. Het negatieve imago van het huwelijk als een ouderwetse instelling was grotendeels uitgewerkt. Veel mensen die eerst een tijdje hadden samengewoond, bereikten de leeftijd waarop ze aan kinderen wilden beginnen. Omdat binnen een huwelijk veel juridische zaken die betrekking hebben op kinderen automatisch zijn geregeld, trouwden veel paren alsnog. De kans op een eerste huwelijk steeg in deze periode, evenals het geboortecijfer (grafiek 1).

Tijdens de recessie in het begin van de jaren negentig werd de huwelijkssluiting opnieuw uitgesteld. In de tweede helft van de jaren negentig keerde het economisch tij echter opnieuw; dit zorgde voor een opwaartse tendens in de eerste huwelijkssluiting. Het jaar 1999 was een topjaar voor de eerste huwelijkssluiting. Dat is vooral goed te zien in grafiek 2 waarin absolute aantallen zijn opgenomen. Deze piek is waarschijnlijk veroorzaakt door een combinatie van factoren zoals hoogconjunctuur, de speciale trouwdatum van 9 september (9-9-1999) en de millenniumovergang. Het aantal huwelijkssluitingen was vooral hoog van september 1999 tot juli 2000. Daarna deed zich een dertigjarige daling voor dat het totale aantal huwelijkssluitingen voor, dat het aantal voor 2000 lager uitkwam dan in 1999. De stijging in de kans op een eerste huwelijk in 1998 en 1999 was in de prognose voorzien (De Jong, 1999), al was de voorspelde stijging lager dan die volgens de waarneming.

1. Totaal eerste huwelijkscijfer en totaal vruchtbaarheidscijfer van het eerste kind

Totaal eerste huwelijkscijfer

Het totaal eerste huwelijkscijfer geeft een indicatie van ontwikkelingen in de kans op een eerste huwelijk. Dit cijfer wordt berekend door voor een bepaald kalenderjaar per leeftijd het aantal eerste huwelijken te relateren aan het aantal personen en vervolgens over de leeftijden te sommeren.

Totaal vruchtbaarheidscijfer van het eerste, tweede, derde en vierde en volgende kind

Het totaal vruchtbaarheidscijfer van het eerste kind geeft een indicatie van ontwikkelingen in de kans op het krijgen van een eerste kind. Dit cijfer wordt berekend door voor een bepaald kalenderjaar per leeftijd het aantal eerstgeborenen te relateren aan het aantal vrouwen en vervolgens over de vruchtbare leeftijden te sommeren. Voor het vruchtbaarheidscijfer van het tweede, derde en vierde en volgende kind wordt hetzelfde gedaan, met dit verschil dat nu tweede, derde en vierde en volgende kinderen gebruikt worden in de berekening.

Totaal echtscheidingscijfer

Het totaal echtscheidingscijfer geeft een indicatie van ontwikkelingen in de kans op een echtscheiding. Dit cijfer wordt berekend door voor een bepaald kalenderjaar per leeftijd het aantal scheidende personen te relateren aan het aantal personen en vervolgens over de leeftijden te sommeren.

Totaal hertrouwcijfer

Het totaal hertrouwcijfer geeft een indicatie van ontwikkelingen in de kans op hertrouw. Dit cijfer wordt berekend door per leeftijd het aantal hertrouwende personen te relateren aan het aantal personen en vervolgens deze cijfers over de leeftijden te sommeren.

Kans op een eerste huwelijk, echtscheiding en hertrouw

Voor geboortegeneraties (personen die in een bepaald jaar zijn geboren) kan de uiteindelijke eerste huwelijkskans, de echtscheidingskans en de hertrouwkans worden bepaald door leeftijdsspecifieke eerste huwelijkscijfers, scheidingscijfers en hertrouwcijfers over de leeftijden te sommeren. Bovengenoemde uiteindelijke kansen kunnen ook voor een kalenderjaar worden berekend, namelijk door de bij dat kalenderjaar behorende leeftijdsspecifieke kansen in de zogenaamde overlevingstafel naar burgerlijke staat te gebruiken. Ten opzichte van de bovengenoemde maten (eerste huwelijkscijfer, echtscheidingscijfer en hertrouwcijfer) biedt dit zowel voor- als nadelen. Het grote voordeel is dat de uit de overlevingstafel berekende kansen geïnterpreteerd kunnen worden als echte kansen. Dit betekent dat ze nooit groter dan 1 kunnen zijn, zoals het geval is bij de eerdergenoemde maten. Het nadeel is echter dat deze kansen van elkaar afhankelijk zijn. Zo is het hertrouwcijfer afhankelijk van het eerste huwelijkscijfer en het echtscheidingscijfer. Dit maakt deze kansen voor de monitoring (vergelijken van de prognose met de waarnemingen) minder geschikt. Bedacht moet worden dat kansen berekend voor geboortegeneraties 'echte' kansen weergeven. Hiermee wordt bedoeld dat iedere persoon uit deze geboortegeneratie in principe deze kans heeft. Kansen per kalenderjaar afkomstig uit de overlevingstafel zijn daarentegen geen 'echte' kansen maar hypothetische kansen; ze hebben betrekking op personen die de leeftijdsspecifieke eerste huwelijkskansen, scheidingskansen en hertrouwkansen van het betreffende kalenderjaar in hun leven ondergaan.

Meer vrouwen dan mannen trouwen ooit

In absolute zin komt de huwelijksluiting in 2000 beduidend lager uit dan in 1999. In relatieve zin is het verschil echter gering (zie het totaal eerste huwelijkscijfer in grafiek 2). Voor vrouwen komt het totaal eerste huwelijkscijfer voor 2000 uit op 60% en voor mannen op 55%. Deze percentages zijn zowel voor mannen als vrouwen 2 procentpunten hoger dan die welke volgens de prognose uit 1998 verondersteld zijn. Het eerste huwelijkscijfer ligt voor vrouwen ongeveer 5 procentpunten boven dat van mannen. Dit komt enerzijds doordat er meer jongens dan meisjes worden geboren en anderzijds doordat gescheiden mannen vaker hertrouwen dan gescheiden vrouwen. Hierdoor moeten ongehuwde mannen op de huwelijksmarkt concurreren met gescheiden mannen.

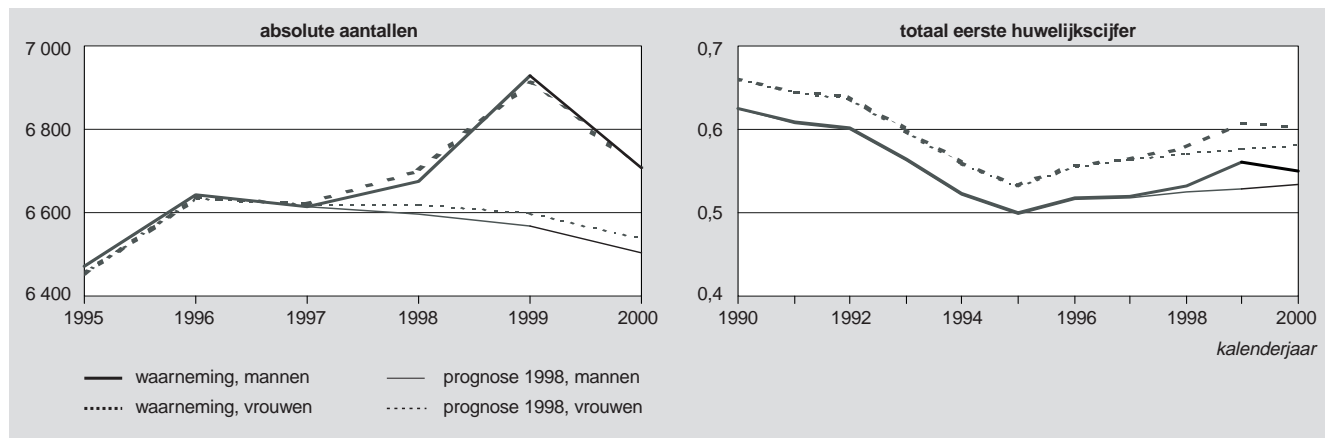
Van geboortegeneratie 1965 trouwt uiteindelijk ruim 70 procent

De monitoring geeft een aanwijzing dat de veronderstellingen over de eerste huwelijksluiting van de prognose uit 1998 wat aan de lage kant zijn. Omdat periode-effecten een belangrijke rol spelen bij de cijfers die berekend worden op basis van kalenderjaargegevens, is het nuttig om ontwikkelingen op basis van geboortegeneraties en huwelijksgeneraties te analyseren. Het nadeel is echter dat de huwelijkscijfers voor recente generaties slechts tot op een bepaalde leeftijd (of duur) kunnen worden waargenomen (kader 2). Grafiek 3 toont voor de geboortegeneraties 1935–1985 het percentage mannen en vrouwen dat ooit is getrouwd voor personen van 15 tot en met 40 jaar. Voor oudere personen liggen de lijnen dicht bij elkaar omdat het op die leeftijd nog maar sporadisch voorkomt dat iemand voor het eerst in het huwelijk treedt. Voor mannen en vrouwen geboren in 1935 was het huwelijk nog de norm; 95% van de vrouwen en 90% van de mannen trad in het huwelijk. Voor de latere geboortegeneraties werd het steeds minder vanzelfsprekend om te trouwen; op hun veertigste had 80% van de vrouwen en 75% van de mannen die in 1960 zijn geboren een eerste huwelijk meegemaakt. Van de mannen die zijn geboren in 1965 zijn de huwelijkscijfers tot en met de leeftijd van 35 jaar waargenomen. Iets meer dan 60% heeft tot dusverre een huwelijk meegemaakt. Deze ontwikkelingen suggereren in combinatie met een schatting van de ontbrekende huwelijkscijfers op basis van de laatst waargenomen cijfers van eerdere geboortegeneraties dat het uiteindelijke percentage uit zal komen op 65% à 70%. Voor vrouwen geboren in 1965 lijkt een percentage van 75% à 80% dat uiteindelijk trouwt waarschijnlijk.

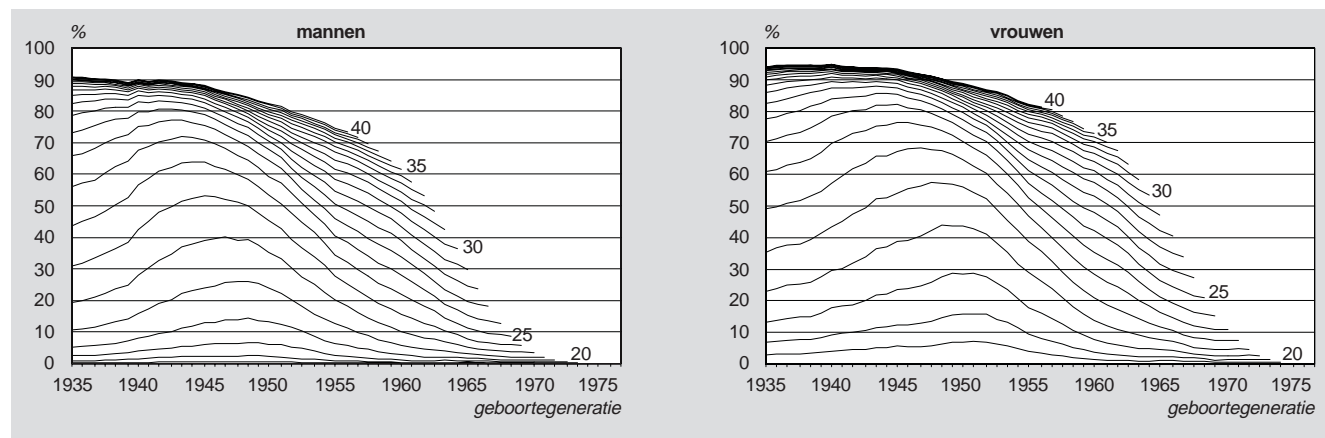
Periode-effecten

Periode-effecten spelen een belangrijke rol bij cijfers die berekend worden op basis van kalenderjaargegevens. Daarom is het nuttig om tevens ontwikkelingen op basis van geboorte- en huwelijksgeneraties te analyseren. Van een periode-effect is bijvoorbeeld sprake wanneer op verschillende leeftijden in een bepaald kalenderjaar vaker wordt gehuwd, terwijl de mate waarin de afzonderlijke geboorte- en huwelijksgeneraties uiteindelijk ooit trouwen niet verandert. Zo lijkt de uitschieter in de huwelijksluiting in 1999 voor een groot deel het gevolg te zijn van een periode-effect. Cijfers voor geboorte- en huwelijksgeneraties zijn niet gevoelig voor veranderingen in de lokalisatie van de eerste huwelijksluiting, die zichtbaar worden in verschuivingen in de gemiddelde leeftijd waarop wordt gehuwd. Een nadeel is echter dat de huwelijkscijfers voor recente generaties slechts tot op een bepaalde leeftijd (of duur) zijn waargenomen. Zo zijn de huwelijkscijfers van mannen die zijn geboren in 1965 slechts tot en met de leeftijd van 35 jaar (in plaats van 40 jaar) waargenomen. In zo'n geval worden de huwelijkscijfers gecombineerd met een schatting van de ontbrekende huwelijkscijfers.

2. Eerste huwelijksluiting, waarneming en prognose 1998

3. Percentage personen dat een eerste huwelijk heeft meegemaakt naar leeftijd, geboortegeneraties 1935–1985

Daling van huwelijksluiting deels ingehaald op oudere leeftijd

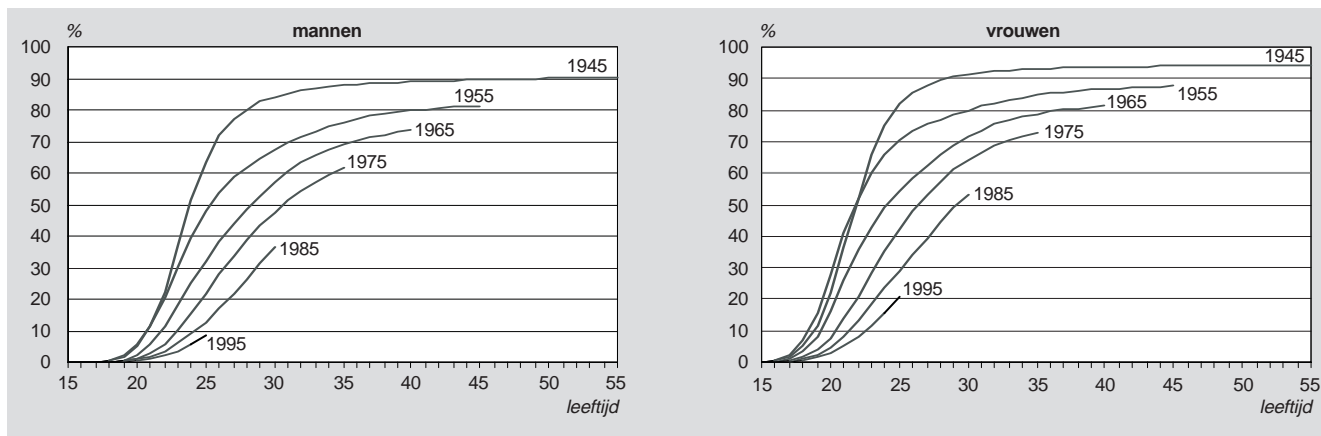
Voor de geboortegeneraties 1935–1965 is sprake van een afname van de behoefte om in het huwelijk te stappen. Daarnaast is sprake van meer variatie in de leeftijd waarop men trouwt. Personen die zijn geboren in de periode 1935–1950 trouwden op steeds jongere leeftijd. Jonge mannen uit deze geboortegeneraties traden over het algemeen in het huwelijk wanneer zij een goede baan hadden gevonden. Op dat moment waren ze immers in staat om een gezin te onderhouden. Deze mannen groeiden op in de jaren vijftig en zestig. Door de wederopbouw en de hierop volgende economische bloeiperiode waren er banen genoeg: jongeren ondervonden dan ook weinig problemen om te gaan werken. Dit had een positief effect op de trouwlustigheid onder jongeren. Toen personen uit de jaren vijftig en later opgroeiden, was sprake van een geheel andere economische en maatschappelijke situatie. Na de oliecrisis van 1973–1975 was het vertrouwen in de economie deels verdwenen. Hierdoor kwamen nieuwe, meer experimentele samenlevingsvormen zoals communes, woongroepen en ongehuwd samenwonen. Trouwen op jonge leeftijd raakte steeds meer uit de mode. Deze tendens heeft lang aangehouden; pas bij vrouwen die eind jaren zeventig zijn geboren is het aandeel dat op jonge leeftijd trouwt niet langer aan het afnemen.

Het uitstellen van het huwelijk op jonge leeftijd wordt gedeeltelijk ingehaald op oudere leeftijd. Deze inhaalslag op oudere leeftijd bleef echter ver achter bij de daling van het aandeel eerste huwelijken op jonge leeftijd. Hierdoor is het aandeel personen dat een eerste huwelijk heeft meegemaakt (voor zover tot nu toe waargenomen), voor degenen die in de jaren vijftig en later zijn geboren, duidelijk aan het dalen.

In grafiek 4 is duidelijk zichtbaar dat personen die zijn geboren in 1970 op jonge leeftijd een forse achterstand op personen uit 1965 hebben opgelopen. Op oudere leeftijd wordt deze achterstand weer langzaam ingelopen; het verschil in het aandeel dat een eerste huwelijk heeft meegemaakt tussen beide generaties is op 30-jarige leeftijd namelijk wat kleiner dan op jongere leeftijd. In hoeverre de daling op jongere leeftijd uiteindelijk achteraf nog zal worden ingehaald, is nog niet goed te zeggen. Voor zover deze inhaalslag nog zal plaatsvinden, kan deze waarschijnlijk de eerstvolgende jaren worden verwacht. Over enkele jaren bereiken personen uit 1970 namelijk een leeftijd waarop tot nu toe slechts weinig mensen voor het eerst in het huwelijk traden.

Het is mogelijk om aan de hand van het Onderzoek Gezinsvorming 1998 (OG '98) een indicatie te geven van het aandeel vrouwen dat uiteindelijk een keer zal trouwen. In dit onderzoek is aan personen die geboren zijn in periode 1945–1979 gevraagd of ze ooit getrouwd zijn of dat ze van plan zijn om dat nog te gaan doen. Van degenen die in de jaren zeventig zijn geboren, denkt ongeveer 80% van de vrouwen en 75% van de mannen ooit in het huwelijksbootje te stappen (De Graaf en Steenhof, 1999). Deze schattingen zijn waarschijnlijk wat aan de hoge kant. Zo verwachtte 85% van de personen uit de periode 1960–1964 uiteindelijk te trouwen, terwijl de waarneming (van personen tot 40 jaar) voor personen uit 1960 slechts 80% bedroeg (voor de geboortejaren daarna vertonen de waargenomen cijfers zelfs een dalende trend). Voor vrouwen kunnen deze cijfers in een wat breder perspectief geplaatst worden door ook rekening te houden met de verwachting over het krijgen van een kind. Voor vrouwen die geen kind verwachten of wensen is er namelijk veel minder sprake van een directe aanleiding om te gaan trouwen dan voor vrouwen die wel een kind willen. In Nederland is het nog steeds gebruikelijk dat

4. Percentage personen dat een eerste huwelijk heeft meegemaakt naar leeftijd voor enkele geselecteerde geboortegeneraties

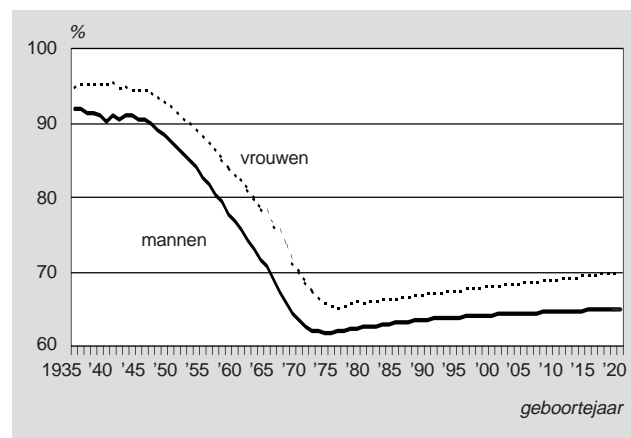
kinderen binnen een huwelijk worden geboren. Voor de schatting van het percentage vrouwen dat ooit in het huwelijk treedt, is uitgegaan van het volgende. Voor vrouwen die nog niet getrouwd zijn, is verondersteld dat ze ook in de toekomst niet zullen trouwen wanneer ze hebben aangegeven geen kinderen te willen. Voor vrouwen die nog niet getrouwd zijn maar die wel kinderen willen, is aangenomen dat ze alsnog in het huwelijk zullen treden. Tezamen met de vrouwen die ooit zijn getrouwd, komt de schatting uit op ongeveer 80% voor personen uit de periode 1960–1964. Deze schatting komt overeen met het waargenomen cijfer voor personen die geboren zijn in 1960. Voor personen uit de periode 1975–1979 leidt deze schattingsmethode tot een percentage van 70% dat ooit zal trouwen. Deze schatting ligt ongeveer 5 procentpunten hoger dan het percentage dat was verondersteld in de prognose van 1998. Voor geboortegeneratie 1975 of later werd verwacht dat rond 65% van de vrouwen ooit gaat trouwen.

In toekomst treedt zo'n 65 à 70 procent ooit in het huwelijk

Voor vrouwen uit 1965 leidt de analyse van de waargenomen huwelijkscijfers tot een percentage van 75% tot 80% dat ooit in het huwelijk zal treden. De analyse van het OG '98 duidt op een percentage van ongeveer 75% (zie staat 2). Voor vrouwen die zijn geboren in de periode 1970–1975 is nog niet goed uit de waarneming af te leiden op welk percentage de eerste huwelijksluiting van deze generaties zal uitkomen. Gezien de dalende lijn op jonge leeftijd en de (nog) geringe inhaal daarvan op oudere leeftijd lijkt het waarschijnlijk dat deze geboortegeneraties lager uit zullen komen dan geboortegeneraties 1965. Een schatting op basis van het OG '98 leidt tot een percentage van 70% voor geboortegeneratie 1975 en later. Deze resultaten duiden op percentages die

wat hoger liggen dan die van de prognose van 1998. Op basis van deze analyse lijkt het dan ook wenselijk de veronderstellingen van de vorige prognose wat naar boven bij te stellen. Ook de monitoring van de cijfers per kalenderjaar (grafiek 2) wijst erop dat (in ieder geval voor de korte termijn) de veronderstellingen van de vorige prognose aan de lage kant zijn. Gezien bovenstaande argumenten is besloten om de kernhypothese voor de eerste huwelijksluiting aan te passen. De kans op een eerste huwelijk voor toekomstige cohorten wordt ingesteld op 70% voor vrouwen en 65% voor mannen (grafiek 5).

5. Kans op een eerste huwelijk, huishoudensprognose 2000

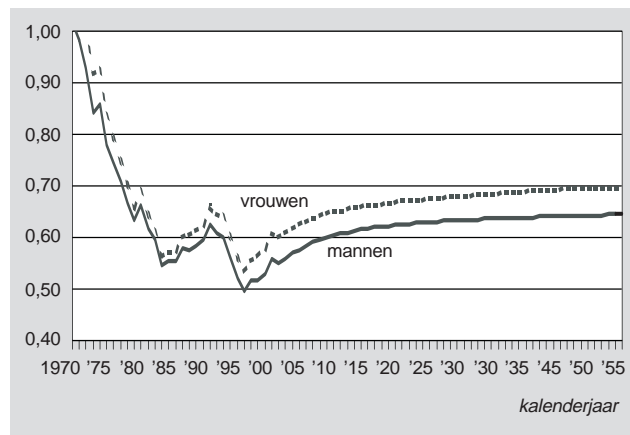
Staat 1
Schatting van het percentage vrouwen dat uiteindelijk trouwt ¹⁾

Geboorteperiode	Ooit gehuwd	Nog niet gehuwd				Alle vrouwen		
		woont samen		woont niet samen		ooit getrouwd of wenst te trouwen	ooit getrouwd of wenst te trouwen en wil kind(eren)	aantal ondervraagde vrouwen
		wenst te trouwen	wenst te trouwen en wil kind(eren)	wenst te trouwen	wenst te trouwen en wil kind(eren)			
		%						abs.=100%
1945–1949	94	0	0	0	0	94	94	761
1950–1954	91	0	0	1	0	93	91	754
1955–1959	86	1	0	3	1	90	88	807
1960–1964	79	3	2	3	1	84	81	869
1965–1969	62	12	9	10	5	84	76	861
1970–1974	30	25	22	24	19	79	71	776
1975–1979	5	10	9	64	54	80	69	621

¹⁾ Bron: Onderzoek Gezinsvorming 1998.

Grafiek 6 geeft aan wat de effecten zijn van de nieuwe veronderstellingen voor de eerste huwelijksluiting van geboortegeneraties op de ontwikkeling van het totaal huwelijkscijfer per kalenderjaar. De stijgende lijn die vanaf 1995 zichtbaar is, zal in de nabije toekomst aanhouden. Na 2020 zal de jaarlijkse stijging echter nog maar minimaal zijn.

6. Totaal eerste huwelijkscijfer, huishoudensprognose 2000

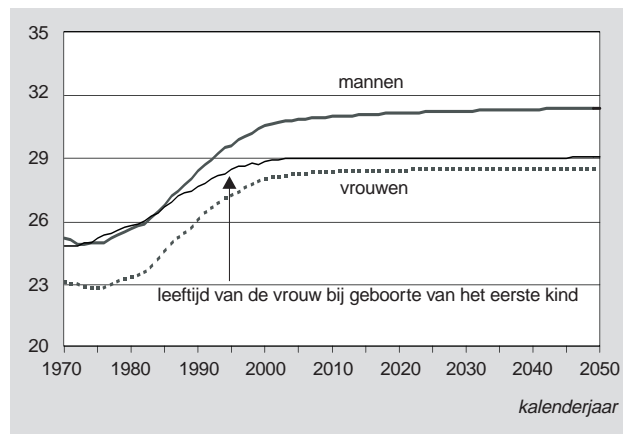

Vlak voor 30ste verjaardag trouwen en snel moeder worden

Vanaf het midden van de jaren zeventig wordt op steeds oudere leeftijd voor het eerst in het huwelijk getreden. Jongeren volgen steeds langer onderwijs. Trouwen komt pas in beeld wanneer men klaar is met de opleiding, enkele jaren heeft gewerkt en intussen een paar jaar heeft samengewoond. Vaak wordt er pas getrouwd wanneer men aan kinderen wil beginnen. Hoewel het meer en meer gebruikelijk is om ongehuwd vader en moeder te worden, kiezen de meeste stellen er toch voor om in het huwelijk te treden voordat ze aan kinderen beginnen. De leeftijd waarop men in het huwelijk stapt, hangt hierdoor deels samen met de leeftijd waarop het eerste kind wordt geboren. De laatste decennia worden trouwen en kinderen krijgen echter steeds langer uitgesteld. Recent lijkt de trend om de geboorte van het eerste kind uit te stellen ten einde te zijn gekomen (Steenhof en De Jong, 2000). Het valt daarom te verwachten dat de leeftijd waarop voor het eerst in het huwelijk wordt getreden nauwelijks verder zal stijgen. Tegenwoordig trouwen vrouwen rond hun 28ste verjaardag en krijgen op 29-jarige leeftijd het eerste kind. Er bestaat dus een verschil van één jaar tussen de leeftijd waarop men in het huwelijk treedt en de leeftijd waarop men voor het eerst moeder wordt. In 1970 bedroeg dit verschil nog twee jaar. In die tijd werd het eerste kind vrijwel altijd binnen het huwelijk geboren. Dit betekent dat vrouwen na ongeveer twee jaar huwelijk bevielen van het eerste kind. De koppeling tussen huwelijk en moederschap is de laatste decennia echter steeds losser geworden. Tegenwoordig wordt bijna één op de drie eerste kinderen buiten een huwelijk geboren. Dit komt echter vooral voor bij jonge vrouwen. Het verschil tussen de gemiddelde leeftijd waarop men voor het eerst in het huwelijk treedt en die bij de geboorte van het eerste kind is de afgelopen jaren namelijk steeds kleiner geworden. Daarnaast is van invloed dat het huwelijk steeds sterker gekoppeld wordt aan de wens om moeder te worden, waardoor het eerste kind eerder binnen het huwelijk wordt geboren.

De verwachting is dat het verschil in de gemiddelde leeftijd bij de eerste huwelijksluiting en die bij de geboorte van het eerste kind voorlopig nog wat verder zal afnemen en zich uiteindelijk zal stabiliseren op een half jaar. Aangezien in de bevolkingsprognose is verondersteld dat vrouwen in de toekomst hun eerste kind gemiddeld rond hun 29ste verjaardag krijgen, leidt dit tot de veronderstelling dat vrouwen gemiddeld 28,5 jaar zullen zijn wanneer ze voor het eerst trouwen (grafiek 7). Bij het eerste huwelijk zijn mannen enkele jaren ouder dan hun partner. Dit verschil neemt zelfs langzaam toe in de loop van de tijd. De verwachting is dat man-

7. Gemiddelde leeftijd bij eerste huwelijk, huishoudensprognose 2000

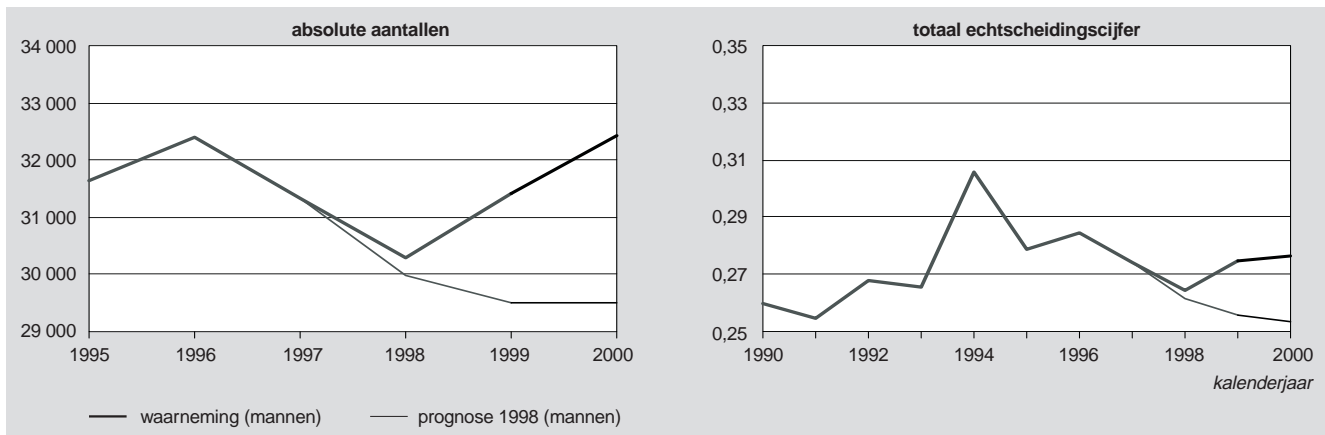
nen drie jaar ouder dan vrouwen zullen zijn wanneer ze voor het eerst trouwen. Dit leidt tot de veronderstelling dat mannen in de toekomst gemiddeld 31,5 jaar oud zijn bij het eerste huwelijk. Vergelijken met de vorige prognose is dit een lichte bijstelling naar beneden. Toen werd namelijk verondersteld dat vrouwen gemiddeld 29,5 jaar oud en mannen 32 jaar oud zijn op hun eerste huwelijksdag.

3. Meer scheidingen dan verwacht

Van de huwelijken die in de jaren vijftig werden gesloten eindigde er één op de tien in een echtscheiding. Allerlei economische en sociale veranderingen vanaf de jaren zeventig leidden niet alleen tot een snelle daling van de kans op een eerste huwelijk maar ook tot een snelle stijging van de kans op een echtscheiding. Door trends als emancipatie en individualisering kozen partners binnen een relatie steeds vaker voor een eigen carrière. Dit maakte huwelijken kwetsbaarder (Darnstädt e.a., 2001). In 1971 werden de wettelijke mogelijkheden om te scheiden uitgebreid. Door verbeteringen van sociale voorzieningen (zoals de bijstand) en doordat vrouwen vaker zelf een baan hadden, kon een moeder met haar kinderen een economisch zelfstandig leven gaan leiden na een echtscheiding. Het stigma dat vroeger op echtscheiding rustte verdween bovendien. Het aantal echtscheidingen bereikte een piek in 1985. Inmiddels gingen steeds meer mensen eerst ongehuwd samenwonen voordat ze in het huwelijk traden. Mensen met een slechte relatie gingen uit elkaar voordat ze trouwplannen hadden. Van degenen die wel trouwden, gingen er veel minder scheiden omdat ze al een soort proefhuwelijk achter de rug hadden. De relatie was dus al 'uitgetest'. Na de top in 1985 daalde de kans op een echtscheiding weer. In de jaren negentig schommelde het totaal echtscheidingscijfer (kader 1) tussen de 0,25 en 0,30 (grafiek 8). Na het uitbrengen van de prognose van 1998 is het totaal echtscheidingscijfer gestegen. Deze stijging was niet voorzien; de raming voor 2000 komt uit op 0,28 terwijl in de prognose nog 0,25 werd verwacht. In termen van het absoluut aantal echtscheidingen bleef het voorspelde aantal zo'n 3 duizend achter bij de raming voor 2000.

Net als bij de eerste huwelijksluiting worden echtscheidings-trends die bepaald zijn op basis van kalenderjaren beïnvloed door periode-effecten (kader 2). Door wijzigingen in de wetgeving kan het bijvoorbeeld op een bepaald moment gemakkelijker worden om te scheiden. Dit kan leiden tot pieken in het aantal echtscheidingen in de kalenderjaren die volgen op een bepaalde wetswijziging. Voor het opmerken van lange-termijn ontwikkelingen in de echtscheiding is het daarom van belang om ook trends voor geboorte- en huwelijks-generaties te bekijken. Voor geboortegeneraties worden daartoe alle personen die zijn gescheiden gerelateerd aan alle personen die ooit zijn getrouwd. Per leeftijd kan de tot dan toe geldende echtscheidingskans worden berekend. In grafiek

8. Echtscheiding; waarneming en prognose 1998

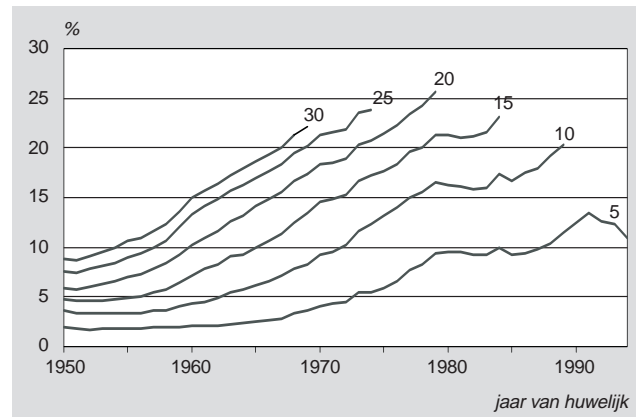
9 staan de op deze wijze bepaalde echtscheidingskansen voor geboortegeneraties 1935–1970 afgebeeld. Van de gehuwde vrouwen geboren in 1935 is op 60-jarige leeftijd ruim 15% inmiddels gescheiden. Omdat er op hogere leeftijden amper nog scheidingen zullen plaatsvinden en waarschijnlijk zeer weinig eerste huwelijken gesloten zullen worden, geeft dit cijfer vrij goed de uiteindelijke echtscheidingskans van deze geboortegeneratie weer. Voor de vrouwen die later zijn geboren geldt dit steeds minder. Zo geldt voor vrouwen die in 1970 zijn geboren dat ze tot 30-jarige leeftijd zijn waargenomen. Op oudere leeftijd komen nog vaak huwelijken voor en uit deze huwelijken (en uit huwelijken die op jongere leeftijd al zijn gesloten) kunnen nog tot de nodige echtscheidingen voortvloeien.

Voor personen die tussen 1935–1955 zijn geboren, is op verschillende leeftijden een duidelijke stijging van de echtscheidingskans zichtbaar. Omdat vrouwen op jongere leeftijd huwen dan mannen en hiermee samenhangend ook op jongere leeftijd scheiden, liggen de echtscheidingskansen van vrouwen op elke leeftijd hoger. Voor personen die zijn geboren in 1955 of later is sprake van een daling van de echtscheidingskans op wat jongere leeftijd. Deze daling op jongere leeftijd kan samenhangen met uitstel van huwelijksluiting. Men trouwt op wat oudere leeftijd en, omdat de scheidingkans kort na de huwelijksluiting relatief laag zijn, vertaalt dit zich in een lagere scheidingkans. Op oudere leeftijd is eerder sprake van een stabilisatie van de echtscheidingskansen. De hoogste echtscheidingskans op 45-jarige leeftijd geldt voor vrouwen die zijn geboren in 1955 en bedraagt iets minder dan een kwart. Op oudere leeftijd valt echter nog een verdere toename van de echtscheidingskans te verwachten: voor de geboortegeneraties die minstens 15 jaar eerder zijn geboren, bedraagt dit zo'n 5 procentpunten. Dit duidt op een uiteindelijke echtscheidingskans voor personen die zijn geboren in 1955 of later van ongeveer 29%.

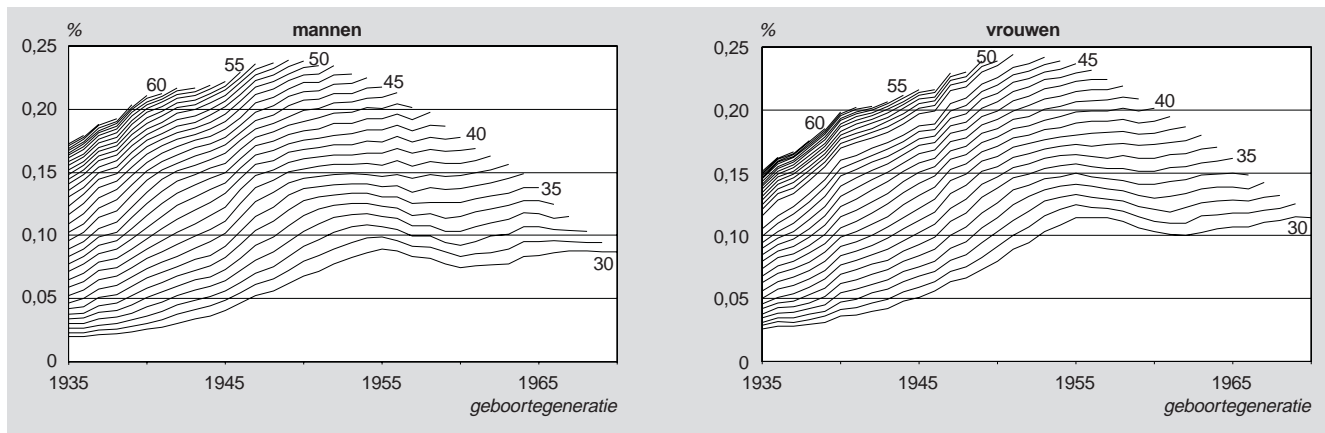
De echtscheidingskans op generatiebasis kan ook voor huwelijks-generaties worden bepaald; dat betekent dat de echtscheidingskans wordt bepaald voor personen die in een bepaald kalenderjaar zijn getrouwd. De scheidingen die uit zo'n huwelijkscohort voortkomen, kunnen vervolgens naar huwelijksduur worden bepaald.

Grafiek 10 laat per huwelijksduur zien welk percentage van een huwelijks-generatie tot dan toe door echtscheiding is ontbonden. Het blijkt dat huwelijken die zijn gesloten in het begin van de jaren vijftig relatief weinig door echtscheiding zijn getroffen: minder dan één op de tien huwelijken viel uiteen door een scheiding. In de jaren daarna werd het huwelijk steeds gevoeliger voor echtscheiding. Het hoogste echtscheidingscijfer is waarneembaar bij huwelijken die rond 1980 zijn gesloten en bedraagt ruim een

10. Echtscheidingspercentage naar huwelijksduur, huwelijks-generaties 1950–1994

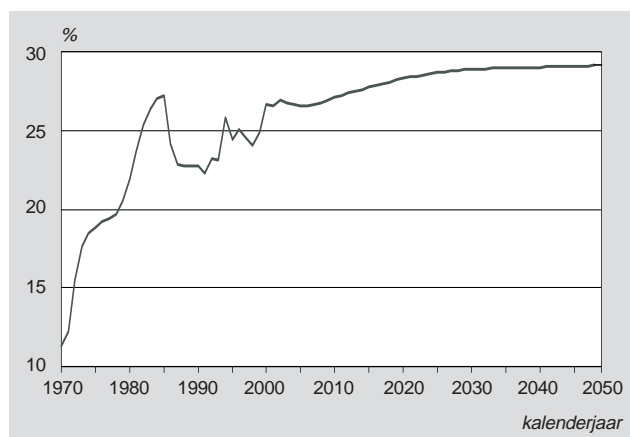
9. Aandeel gehuwde personen dat een echtscheiding heeft meegemaakt naar leeftijd, geboortegeneraties 1935–1970

kwart. Hierbij is gekeken naar de situatie twintig jaar nadat men in het huwelijk is getreden. Echter, zelfs na twintig huwelijksjaren is het nog (lang) niet gedaan met de scheiding. Zo ligt het aandeel echtscheidingen voor degenen die rond 1970 zijn getrouwd na dertig jaar zo'n 4 procentpunten hoger dan het aandeel echtscheidingen na twintig jaar huwelijk. Dit wijst erop dat voor degenen die in 1980 in het huwelijksbootje zijn gestapt een uiteindelijk echtscheidingspercentage van bijna 30% aannemelijk is.

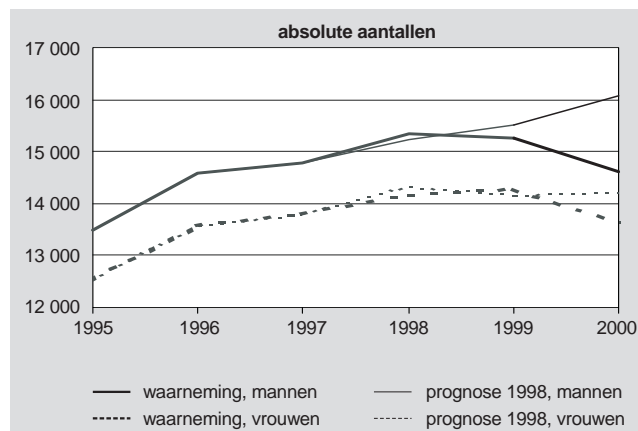
In de huwelijksgeneraties van begin jaren negentig is overigens voor personen die vijf jaar getrouwd zijn een daling in de scheidskans zichtbaar. Deze daling zou te maken kunnen hebben met het feit dat men tegenwoordig eerst ongehuwd gaat samenwonen voor het huwelijk. Het is goed mogelijk dat hierdoor voornameerlijk de 'stabiele' relaties met een huwelijk worden bezegeld.

11. Kans op echtscheiding, huishoudensprognose 2000

In de vorige prognose is verondersteld dat in de toekomst ruim een kwart van de huwelijken door echtscheiding ontbonden zal worden. Deze kans is tot stand gekomen op basis van constante leeftijdsspecifieke echtscheidingskansen vanaf 1998. Gezien de monitoring van grafiek 8 en de inschatting van de uiteindelijke echtscheidingskans voor zowel geboorte- als huwelijksgeneraties lijkt voor de toekomst een iets hogere echtscheidingskans meer plausibel. In de nieuwe prognose is wederom met constante echtscheidingskansen vanaf het laatste 'waargenomen' jaar doorgerekend (in dit geval de raming van 2000). Dit leidt tot een kans op echtscheiding van bijna drie op de tien (grafiek 11). Deze kans sluit goed aan bij de inschatting van de echtscheidingskans op basis van generatiegegevens.

12. Hertrouw door gescheidenen, waarneming en prognose 1998

4. Hertrouw blijft achter bij de verwachtingen

Tot diep in de negentiger jaren liep de trouwgeneigdheid van gescheidenen gelijk op met die van ongehuwden: een daling in de eerste helft werd gevolgd door een stijging in de tweede helft. Deze samenhang gaat echter niet meer op voor de laatste twee jaar; onder eerste huwelijken zette de stijging door maar onder de hertrouw door gescheidenen was sprake van een stevige daling. In 2000 komt het totaal hertrouwcijfer (kader 1) uit op 0,12 voor vrouwen en 0,13 voor mannen (grafiek 12). In de prognose van 1998 was een daling van het totaal hertrouwcijfer niet voorzien. Ook het aantal hertrouwhuwelijken door gescheidenen werd hierdoor in de prognose met zo'n 2 duizend overschat, vergeleken met de raming van 2000.

Niet alleen de hertrouw door gescheidenen maar ook de hertrouw door verweeduwen daalde in 1999 en 2000. Ook dit was in de prognose van 1998 niet voorzien (grafiek 13). Hierdoor kwam de onderschatting in 2000 uit op bijna 1500 hertrouwhuwelijken door verweeduwen.

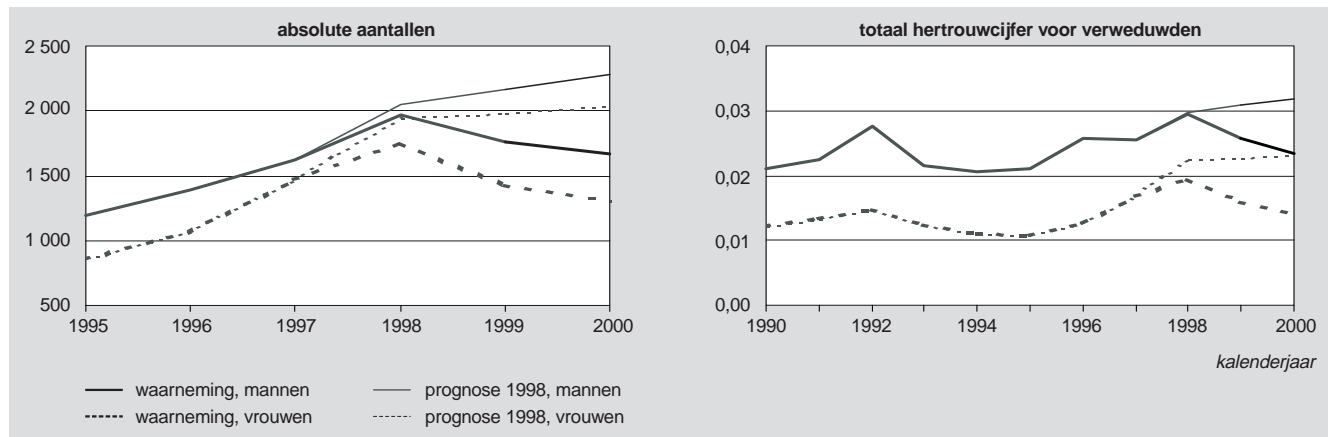
De kans voor gescheidenen op hertrouw was in de vorige prognose vastgesteld op 40% voor vrouwen en 55% voor mannen. Gescheiden vrouwen hebben een kleinere kans om weer te trouwen omdat zij vaak na een scheiding de zorg over de kinderen krijgen: met kinderen is het moeilijker om een partner te vinden, dan zonder kinderen.

Zowel bij de eerste huwelijksluiting als bij echtscheiding wordt de verwachte ontwikkeling in de toekomst gebaseerd op trends in geboorte- (en huwelijks)generaties. Voor hertrouw is dit wat lastiger omdat dit zich over een bredere leeftijdsrange afspeelt: ook op vrij hoge leeftijden komt nog hertrouw voor. Door vanaf 2000 de waargenomen leeftijdsspecifieke hertrouwkansen constant te houden, is getracht om voor geboortegeneraties de kans op hertrouw te berekenen. Grafiek 14 laat zien dat voor de geboortegeneratie 1980 de kans op hertrouw voor gescheidenen dicht in de buurt ligt van de waarde die verwacht was op basis van de prognose van 1998.

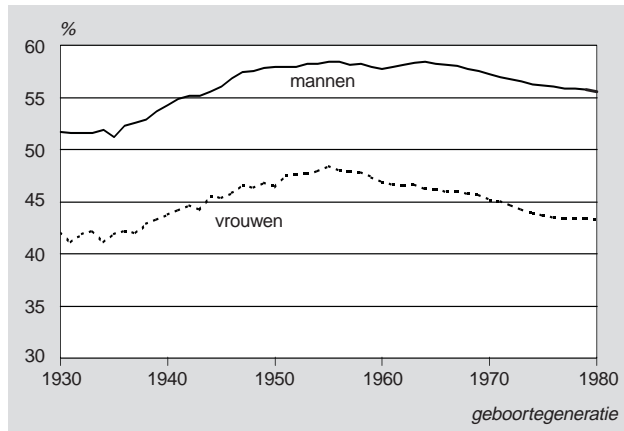
Ook op kalenderjaarbasis is met constante hertrouwkansen doorerekend. Dit levert voor gescheiden mannen een kans op van rond de 55% en voor gescheiden vrouwen een kans van iets meer dan 40% (grafiek 15). In de nieuwe prognose is de veronderstelling over de hertrouw op deze doorrekening gebaseerd. Dit betekent dat de lange termijn veronderstellingen van de vorige prognose amper zijn aangepast.

Ook voor de hertrouw van verweeduwen is een doorrekening gemaakt op basis van constante leeftijdsspecifieke hertrouwkansen vanaf het kalenderjaar 2000. Wederom wordt getracht de lange termijn veronderstelling voor de toekomst te baseren op trends in geboortegeneraties, die waargenomen cijfers hebben op de belangrijkste leeftijden voor hertrouw.

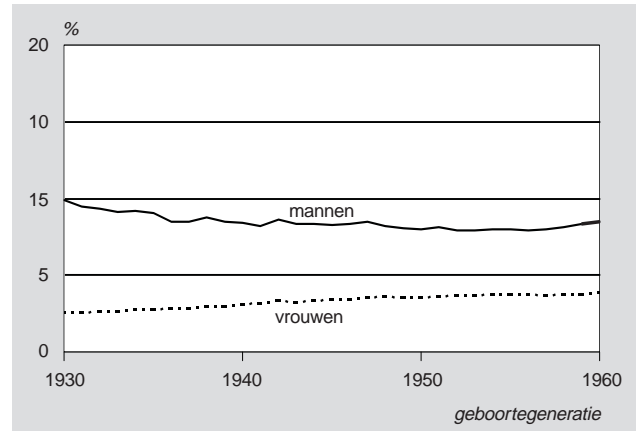
13. Hertrouw door verzuwuwuw, waarneming en prognose 1998

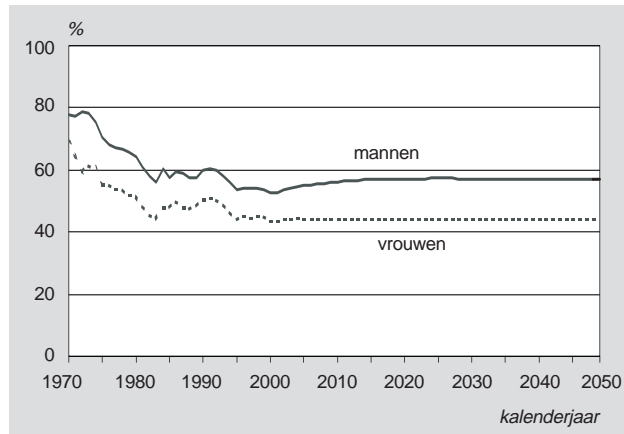
14. Kans voor gescheidenen op hertrouw, geboortegeneraties 1930–1980

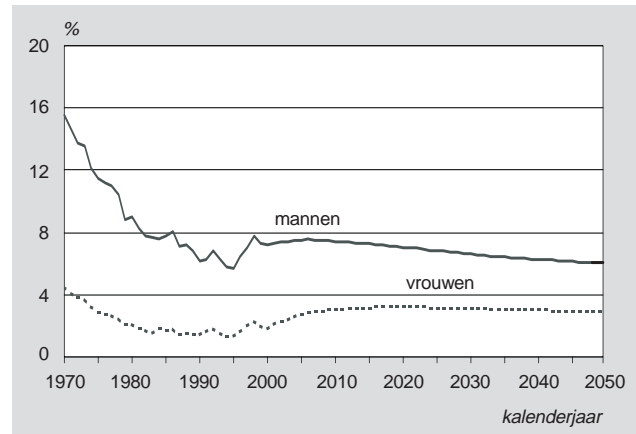
16. Kans voor verzuwuwuw op hertrouw, geboortegeneraties 1930–1960

15. Kans voor gescheidenen op hertrouw, huishoudensprognose 2000

17. Kans voor verzuwuwuw op hertrouw, huishoudensprognose 2000

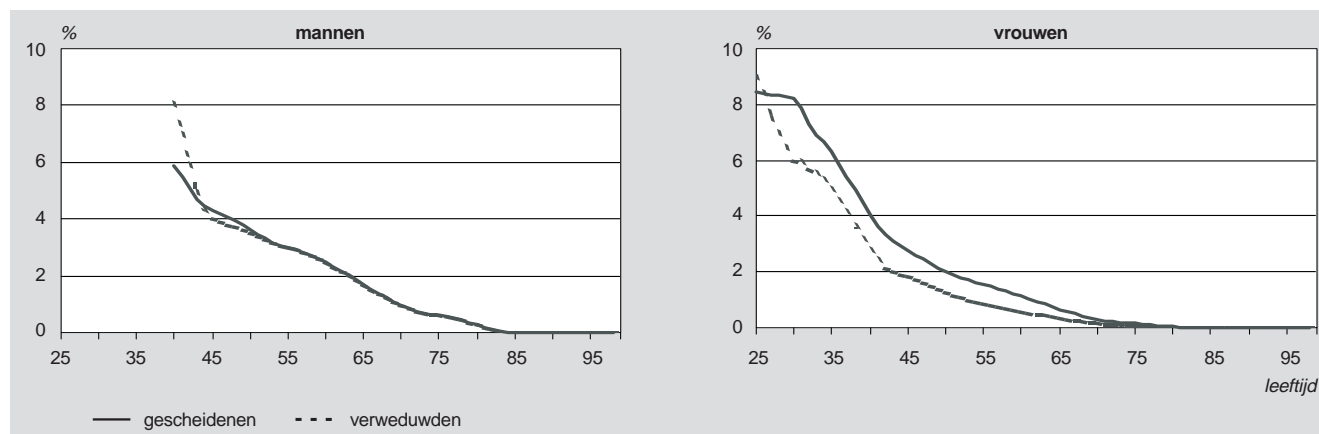

In de vorige prognose werd verondersteld dat nog geen 10% van de weduwuw zal hertrouwen en nog geen 5% van de weduwuw. Deze verwachting blijkt vrij goed overeen te komen met de (grotendeels) waargenomen hertrouwkans in de geboortegeneraties 1930–1960 (*grafiek 16*). *Grafiek 17* laat zien wat de doorrekening met constante leeftijdsspecifieke hertrouwkansen voor verzuwuwuw op kalenderjaarbasis betekent. De veronderstellingen in de nieuwe prognose zijn dus vrijwel niet aangepast vergeleken met die in de vorige prognose.

Hertrouwkans gescheidenen lager dan van verzuwuwuw

Als de uiteindelijke hertrouwkans van gescheidenen wordt vergeleken met die van verzuwuwuw dan ligt deze beduidend lager voor deze laatste groep. Dit hangt natuurlijk samen met de hogere leeftijd waarop verzuwuwuw hertrouwen. Toch zou het ook zo kunnen zijn dat verzuwuwuw op dezelfde leeftijd een lagere kans hebben om te trouwen dan gescheidenen. Uit *grafiek 18* blijkt evenwel dat voor 2000 (en ook voor de prognoseperiode) de hertrouwkansen vrijwel niet verschillen tussen gescheiden mannen en verzuwuwuw mannen (gezien de toevulsfluctuatie wordt deze voor mannen pas vanaf leeftijd 40 weergegeven in de grafiek). Voor vrouwen ligt de situatie verschillend: gescheiden vrouwen hebben wat hogere hertrouwkansen dan verzuwuwuw vrouwen.

18. Leeftijdsspecifieke hertrouwkans van gescheidenen en verweduwen, 2000

Literatuur

Därnstadt, T. et al., 2001, Ein Segen für die Familie, Der Spiegel 15/2001, blz. 100–115.

Graaf, A. de en L. Steenhof, 1999, Relatie en gezinsvorming van generaties 1945–1979: uitkomsten van het Onderzoek Gezinsvorming 1998. In: Maandstatistiek van de bevolking, december 1999, blz. 21–36.

Jong, A.H. de, 1999, Trouwen en scheiden: lichte restauratie op komst. In: Maandstatistiek van de bevolking, juni 1999, blz. 8–16.

Steenhof, L. en A.H. de Jong, 2000, Bevolkingsprognose 2000–2050: waargenomen en toekomstige ontwikkelingen in de

vruchtbaarheid. In: Maandstatistiek van de bevolking, februari 2001, blz. 45–53.

Jong, A.H. de, 2001a, Bevolkingsprognose 2000–2050: veronderstellingen en methodiek. In: Maandstatistiek van de bevolking, januari 2001, blz. 17–21.

Jong, A.H. de, 2001b, Bevolkingsprognose 2000–2050: bevolking groeit tot 18 miljoen. In: Maandstatistiek van de bevolking, januari 2001, blz. 22–25.

Jong, A.H. en A. de Graaf, 1999, Marriage: from cornerstone to outdated institution? In: Vital events, Past, present and future of the Dutch population, Statistics Netherlands, Voorburg/Heerlen, 1999.

Huishoudensprognose 2000–2050: veronderstellingen over huishoudensposities

Andries de Jong

De afgelopen jaren traden jongeren minder vaak direct vanuit het ouderlijk huis in het huwelijk. In plaats daarvan gingen ze eerst een tijdje alleenwonen of (ongehuwd) samenwonen. Onder ouderen loopt het percentage dat in een tehuis woont in snel tempo terug. In de huishoudensprognose wordt verondersteld dat in de toekomst vooral onder veertigers en vijftigers meer mensen alleen zullen wonen dan nu het geval is. Dit houdt verband met de veronderstelde stijging in de relatieontbinding. In de toekomst zullen namelijk meer mensen ongehuwd samenwonen. Deze relaties hebben een grotere kans om uit elkaar te vallen. Het percentage van de bevolking dat in een tehuis woont zal in de toekomst naar verwachting snel blijven dalen, mede door het ontstaan van nieuwe woonvormen (tussen zelfstandig wonen en institutioneel wonen in), waarvan de bewoners geregistreerd zullen worden als zelfstandig wonend.

1. Inleiding

In de huishoudensprognose van het CBS worden onder meer veronderstellingen gemaakt over de mate waarin veranderingen in de huwelijkssluiting en echtscheiding samengaan met veranderingen in huishoudensposities, zoals alleenwonen en samenwonen. Veel veranderingen in de verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie hangen namelijk samen met veranderingen in de verdeling naar burgerlijke staat. Zo stapten jongeren de afgelopen jaren minder vaak direct vanuit het ouderlijk huis in het huwelijk; in plaats daarvan gingen ze eerst een tijdje alleen wonen of (ongehuwd) samenwonen. Ook in de toekomst zullen dergelijke processen een belangrijke rol blijven spelen. In dit artikel worden de veronderstellingen over de ontwikkeling van de bevolking naar huishoudenspositie beschreven.

De veronderstellingen over huwelijkssluiting en echtscheiding en de ontwikkeling van de bevolking naar burgerlijke staat worden beschreven door De Jong en Steenhof (2001a en 2001b). De relatie tussen veranderingen in burgerlijke staat en die in de verdeling naar huishoudenspositie volgens het huishoudensprognosemodel worden in detail beschreven in het nog te verschijnen artikel van de Jong en de Beer (2001).

Deze aflevering van de Maandstatistiek van de Bevolking bevat ook een artikel met de belangrijkste uitkomsten van de huishoudensprognose (De Jong, 2001a) en een artikel over de vergelijking van de vorige huishoudensprognose met de nieuwe huishoudensprognose (De Jong, 2001b).

De veronderstellingen over de toekomstige ontwikkelingen in de verdeling naar huishoudenspositie zijn gebaseerd op de analyse van gegevens uit de huishoudensstatistiek. In 2001 is de methode volgens welke deze statistiek wordt samengesteld vernieuwd. Aan de hand van deze nieuwe methode zijn met terugwerkende kracht nieuwe cijfers berekend voor de periode 1995–2000. De nieuwe huishoudensstatistiek is in belangrijke mate gebaseerd op integrale gegevens uit de Gemeentelijke Bevolkingsadministratie. De oude huishoudensstatistiek was daarentegen gebaseerd op een bewerking van enquêteresultaten van de Enquête beroepsbevolking. De belangrijkste verschillen tussen de huishoudensstatistiek oude stijl en de huishoudensstatistiek nieuwe stijl worden beschreven in het februari-nummer van de Maandstatistiek van de Bevolking (Harmsen en Israëls, 2001). Het feit

dat de cijfers van de nieuwe huishoudensstatistiek verschillen van die van de vorige heeft consequenties voor de samenstelling van de bevolking naar huishoudenspositie in het startjaar van de prognose (dat is het laatste jaar van waarneming). Daarnaast heeft dit gevolgen voor de veronderstellingen over veranderingen in de verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie die worden gehanteerd in de nieuwe huishoudensprognose. Het feit dat de nieuwe huishoudensstatistiek primair gebaseerd is op integrale gegevens heeft als voordeel dat leeftijdsspecifieke ontwikkelingen in huishoudensposities beduidend beter kunnen worden bepaald. Aan de hand hiervan zijn in de nieuwe huishoudensprognose aanpassingen in de veronderstellingen doorgevoerd.

2. Veronderstellingen gebaseerd op veranderingen in huishoudensposities in de periode 1995–2000

2.1 Shift- en share-effecten

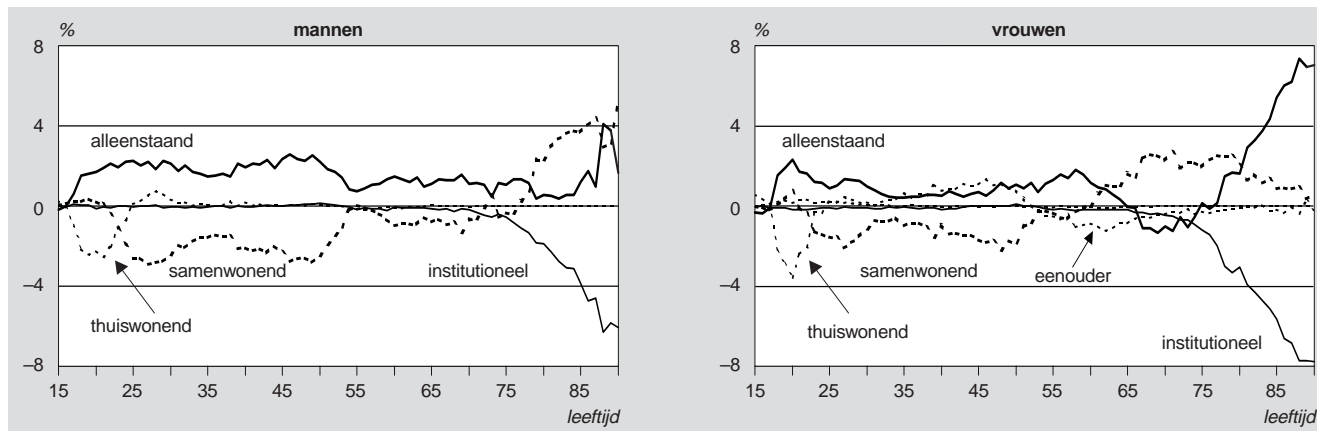
In het huishoudensprognosemodel hebben de veronderstellingen die worden gehanteerd voor de bepaling van de bevolking naar huishoudenspositie betrekking op twee soorten effecten; het 'shift'-effect en het 'share'-effect. Het shift-effect heeft betrekking op verschuivingen tussen huishoudensposities die zich afspeelen binnen een bepaalde burgerlijke staat. Van een shift-effect is bijvoorbeeld sprake wanneer kinderen op steeds jongere leeftijd uit huis gaan om alleen te gaan wonen. Een dergelijke verandering heeft (in principe) geen effect op de huwelijkssluiting. Anders ligt dit bij de zogenaamde share-effecten, waarbij verschuivingen tussen huishoudensposities samenhangen met veranderingen in de burgerlijke staat. Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer jongeren minder vaak trouwen en in plaats daarvan vaker alleen gaan wonen of ongehuwd gaan samenwonen.

2.2 Veranderingen bij mannen en vrouwen

Om tot veronderstellingen te komen over shift- en share-effecten wordt in de huishoudensprognose gekeken naar waargenomen ontwikkelingen volgens de huishoudensstatistiek. In de huishoudensstatistiek nieuwe stijl zijn gegevens berekend voor 1 januari 1995 tot en met 1 januari 2000. Over de periode vóór 1995 zijn geen cijfers beschikbaar omdat deze statistiek gebaseerd is op de Gemeentelijke Basisadministratie die pas eind 1994 was start ging. Voor het bepalen van de shift- en share-effecten zijn personen voor elke onderscheiden huishoudenspositie gerelateerd aan het totaal aantal personen. Dat is gebeurd voor mannen en vrouwen afzonderlijk. Op deze wijze kan worden bepaald in hoeverre een toename bij (de ene) huishoudenspositie(s) ten koste is gegaan van een afname bij (een) andere huishoudenspositie(s)

Eerst is gekeken naar veranderingen in de huishoudensposities ongeacht de burgerlijke staat. Dit geeft een beeld van ontwikkelingen in de huishoudensposities in de afgelopen jaren. In *grafiek 1* is per leeftijd het verschil in het aandeel personen per huishoudenspositie tussen 1995 en 2000 weergegeven (dit is berekend als het aandeel van 2000 minus het aandeel van 1995). Om de grafiek overzichtelijk te houden zijn bepaalde huishoudensposities weggelaten, namelijk die posities waarvan de mutaties gering zijn geweest (zoals de categorie 'overig'). Bij mannen zijn de verschui-

1. Verschillen tussen 1995 en 2000 in percentages personen per huishoudenspositie

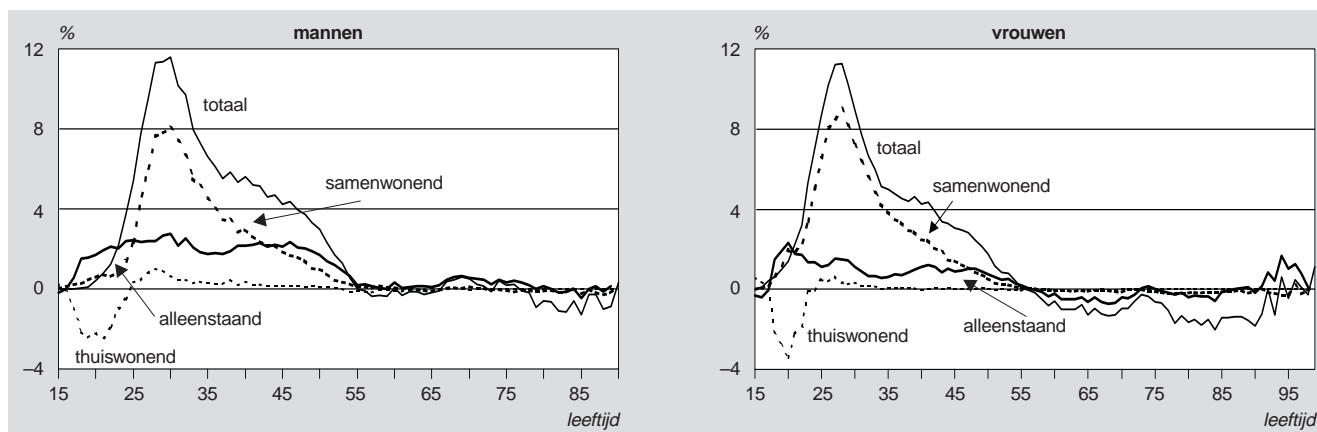
vingen relatief gering voor personen in de leeftijd van 55 tot 75 jaar. Voor alle leeftijden geldt dat het percentage alleenstaanden is gestegen in de periode 1995–2000, in het bijzonder in de leeftijdsklasse 20–45 jaar. Voor mannen van 15 tot 25 jaar is deze stijging voornamelijk ten koste gegaan van het percentage thuiswonenden. Jongeren zijn dus in de periode 1995–2000 eerder uit huis gegaan, meestal om eerst een tijdje alleen te gaan wonen. Voor mannen van 20 tot 55 jaar is het percentage al dan niet gehuwd samenwonenden afgenomen in diezelfde periode. De stijging van het aandeel alleenstaanden is dus, behalve voor jongeren, ten koste gegaan van het aandeel samenwonenden. Het gaat hierbij overigens niet alleen om alleenwonen door mensen die nog nooit hebben samengewoond maar ook om (tijdelijk) alleenwonen nadat een relatie is verbroken. Voor personen die 70 jaar en ouder zijn, is een sterke daling van het percentage mannen dat in een tehuis woont zichtbaar; oudere mannen blijven namelijk langer samenwonen en – in mindere mate – alleenwonen. Bij vrouwen is het beeld in grote lijnen hetzelfde als bij mannen. Ook hier is sprake van een tendens tot individualisering waarbij het aandeel alleenstaanden toeneemt ten koste van het aandeel samenwonenden. Een groot verschil is echter dat de veranderingen in het aandeel samenwonenden in de periode 1995–2000 voor vrouwen van 20 tot 45 jaar minder groot zijn dan voor mannen van diezelfde leeftijd. Bovendien is de stijging van het percentage alleenstaanden vrij gering omdat tevens het aandeel éénouders is toegenomen (bij mannen zijn éénouders in de grafiek weggelaten omdat deze categorie hier geen rol van betekenis speelt). Ook op oudere leeftijd wijkt de ontwikkeling naar huishoudenspositie voor vrouwen duidelijk af van mannen. De daling in het percentage vrouwen dat in een tehuis woont gaat gepaard met een toename van het aandeel alleenstaande vrouwen. Dit komt doordat vrouwen langer leven dan mannen en tevens doordat vrouwen vaak een oudere partner hebben.

2.3 Share-effecten bij ongehuwde mannen en vrouwen

Uit het voorafgaande is gebleken dat in de periode 1995–2000 sprake is geweest van aanzienlijke veranderingen in de verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie. Bij mannen bedragen deze veranderingen voor bijvoorbeeld alleenstaanden zo'n 2 à 3 procentpunten voor personen van 20 tot 50 jaar. Voor de bepaling van de share-effecten moet worden gekeken naar veranderingen in de huishoudenspositie voor elke burgerlijke staat afzonderlijk. In grafiek 2 zijn voor personen die ongehuwd zijn de veranderingen in huishoudenspositie weergegeven (in deze grafiek is gepercenteerd op het totaal aantal personen en niet op het aantal ongehuwden). Het valt op dat de mutaties voor personen in de leeftijd van 25 tot 50 jaar over het algemeen veel sterker zijn dan die in grafiek 1, waarbij geen onderscheid werd gemaakt naar burgerlijke staat. Dit kan verklaard worden doordat jongeren de afgelopen jaren na het verlaten van het ouderlijk huis vaker alleen zijn gaan wonen en ongehuwd zijn gaan samenwonen in plaats van direct vanuit het ouderlijk huis in het huwelijk te treden. Dit betekent dat onder mannen en vrouwen wat minder vaak al dan niet gehuwd wordt samengewoond en wat vaker alleen wordt gewoond. Voor ongehuwde mannen en vrouwen betekent dit echter dat ze zowel vaker samenwonen als alleenwonen.

Jongens en meisje van 15 tot 25 jaar zijn in de periode 1995–2000 eerder uit huis gegaan; het aandeel thuiswonenden is dus gedaald. Dit heeft er tevens toe geleid dat het aantal alleenstaanden is toegenomen. Omdat deze verschuivingen gelden voor ongehuwden en niet worden veroorzaakt doordat er minder vaak getrouwd wordt, is hier sprake van een shift-effect. Voor personen van 25 tot 55 jaar is sprake van een aanzienlijke stijging van het percentage ongehuwde mannen; zo bedraagt deze voor mannen van 28 jaar bijna 12 procentpunten. Deze stijging kan vrijwel volle-

2. Verschillen tussen 1995 en 2000 in percentages ongehuwde personen per huishoudenspositie

dig worden toegeschreven aan een stijging van het aandeel alleenwonende mannen en het aandeel (ongehuwd) samenwonende mannen. Er lijkt hier dus sprake van een share-effect; minder vaak trouwen en dus langer ongehuwd blijven gaat gepaard met vaker alleenwonen en (ongehuwd) samenwonen. Voor personen van begin 20 tot midden 50 is ook bij vrouwen sprake van een sterke stijging in het aandeel ongehuwden. Meer dan bij mannen gaat deze stijging samen met een toename van het aandeel samenwonenden.

De verhouding waarin een toename van het aandeel ongehuwden samengaat met een stijging van het aandeel alleenwonenden en een stijging van het aandeel (ongehuwd) samenwonenden wordt in het huishoudensprognosemodel gebruikt als veronderstelling voor de waarde van de share-effecten. In *grafiek 3* worden de share-effecten weergegeven die behoren bij de burgerlijke staat ongehuwd. Hieruit blijkt dat indien mannen tot hun 20ste verjaardag minder vaak gaan trouwen, dit in 80% van de gevallen leidt tot vaker alleenwonen en in 20% van de gevallen tot vaker samenwonen (zie voor details over de interpretatie van share-effecten het nog te verschijnen artikel van De Jong en De Beer, 2001). Rond 30-jarige leeftijd is de situatie omgedraaid; een daling in de huwelijkssluiting leidt hier in 80% van de gevallen tot vaker samenwonen en in 20% van de gevallen tot vaker alleenwonen. Op oudere leeftijd gaat een daling van de huwelijkssluiting vooral gepaard met vaker alleenwonen en in mindere mate met ongehuwd samenwonen. De share-effecten voor vrouwen lijken grotendeels op die voor mannen; voor vrouwen van 25 tot 35 jaar gaat minder vaak trouwen echter in sterkere mate samen met (ongehuwd) samenwonen.

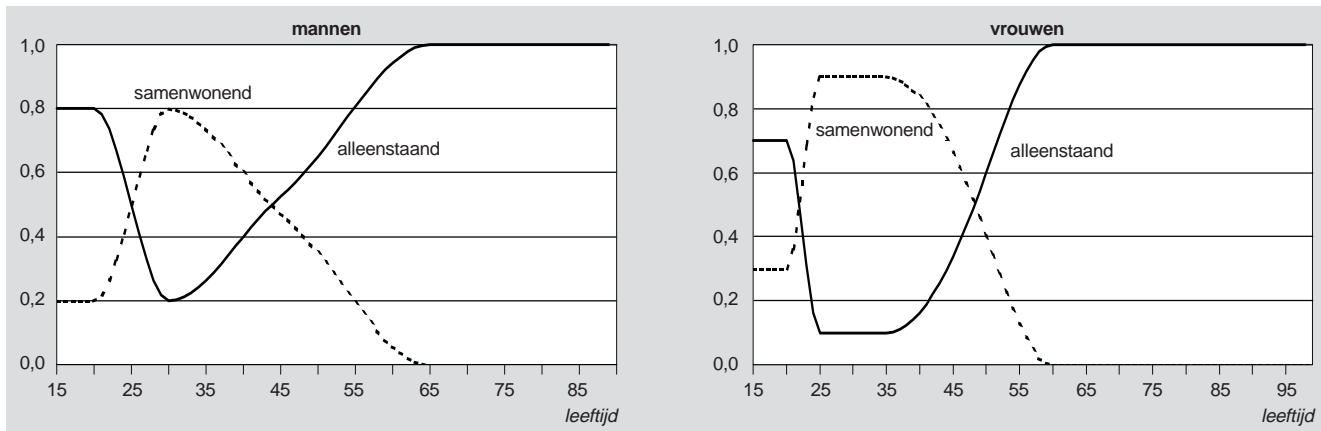
2.4 Share-effecten bij gehuwde, gescheiden en verweduwde mannen en vrouwen

Aangezien vrijwel alle gehuwden met hun partner samenwonen gaan veranderingen in de huwelijkssluiting vrijwel volledig gepaard met veranderingen in het aandeel gehuwd samenwonenden. In de huishoudensprognose wordt verondersteld dat dit ook in de toekomst het geval zal zijn (het share-effect van gehuwd samenwonenden is dan ook op 1 gesteld).

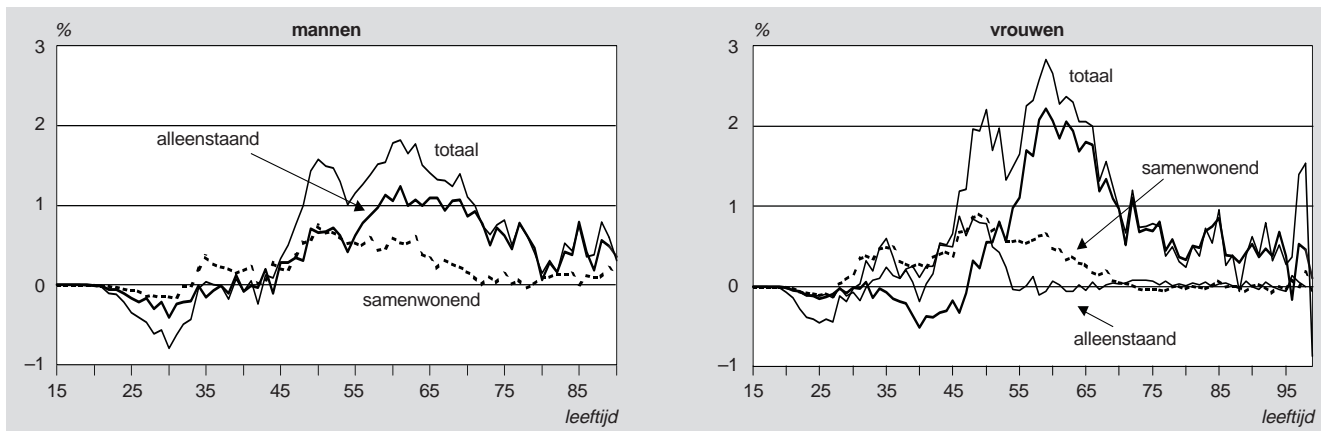
In de periode 1995–2000 zijn de veranderingen in de percentages gescheidenen (*grafiek 4*) bescheiden geweest, vergeleken met de veranderingen in de percentages ongehuwden. Het percentage gescheidenen is voor personen van 45 tot 70 jaar met zo'n 1 à 2 procentpunten gestegen. Bij mannen is deze stijging vooral samengegaan met een stijging van het percentage alleenwonenden en in mindere mate met een toename van het percentage samenwonenden. Bij vrouwen ging de stijging van het percentage gescheidenen in sterkere mate samen met een stijging van het percentage alleenwonenden; voor vrouwen van 40 tot 50 jaar ging dit ook nog samen met een stijging van het percentage eenouders.

De veronderstellingen over veranderingen in de huishoudenspositie bij gescheiden personen die voortvloeien uit veranderingen in echtscheiding en hertrouw staan weergegeven in *grafiek 5*. Uit de share-effecten voor mannen blijkt dat tot 55-jarige leeftijd een verandering in (het saldo van) scheiding en hertrouw voor de helft gepaard gaat met veranderingen in het alleenwonen en voor de helft met veranderingen in het samenwonen. Op oudere leeftijd neemt het aandeel alleenwonenden toe en dat van samenwonenden

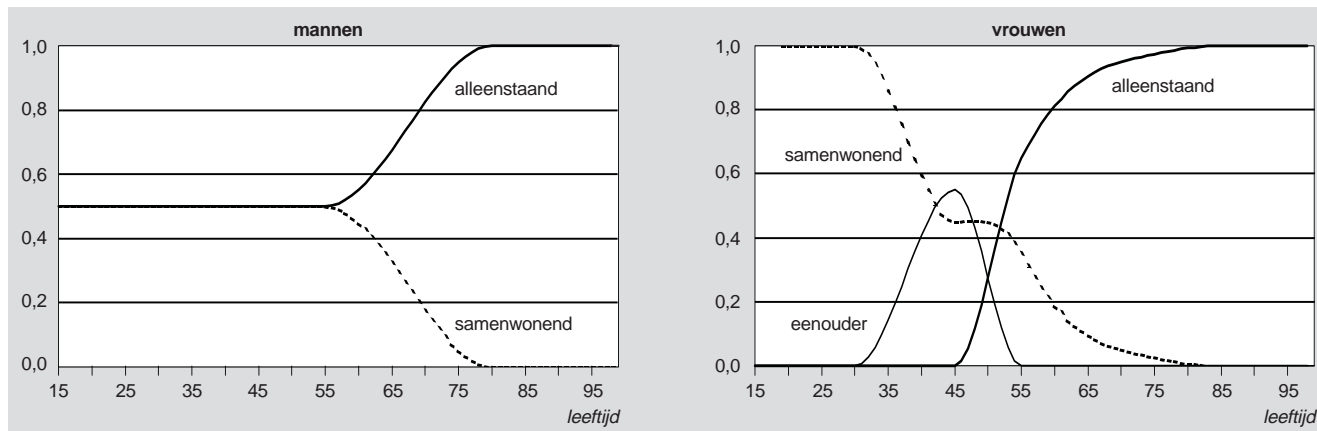
3. Share-effecten voor huishoudensposities in de burgerlijke staat ongehuwd

4. Verschillen tussen 1995 en 2000 in percentages gescheiden personen per huishoudenspositie

5. Share-effecten voor huishoudensposities in de burgerlijke staat gescheiden

evenredig af. Voor vrouwen tot 45 jaar geldt dat het aandeel van samenwonenden veel hoger ligt dan bij mannen en dat voor vrouwen van 30 tot 55 jaar ook share-effecten voor de huishoudenspositie eenouder worden verondersteld.

In de periode 1995–2000 is het percentage verzuwden tot 75-jarige leeftijd vrijwel gelijk gebleven. Onder personen van 75 jaar en ouder is sprake van een duidelijke daling van het aandeel weduwnaars. Deze daling gaat gepaard met een daling van het aandeel mannen dat in een tehuis woont en een overeenkomstige stijging van het percentage alleenstaanden. Bij vrouwen is het percentage verzuwden van 75 jaar en ouder nauwelijks veranderd. Evenals bij mannen is het percentage vrouwen dat in een tehuis woont sterk gedaald en het percentage alleenstaanden in dezelfde mate gestegen.

De daling van het aandeel personen dat in een tehuis woont, hangt samen met het beleid; dat is er namelijk op gericht om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Dit leidt tot een stijging van het percentage alleenstaanden op hoge leeftijd, omdat gehuwde partners veel minder vaak in een tehuis worden opgenomen. Dit doet zich voornamelijk voor bij verzuwde personen; onder de oudere generaties was het huwelijk nog min of meer vanzelfsprekend en kwam scheiden nog vrij weinig voor. Verreweg de meeste alleenstaande ouderen zijn dus verzuwd. In de toekomst is het echter veel minder waarschijnlijk dat mensen die in een tehuis wonen vooral verzuwd zijn; onder jongere generaties wordt namelijk minder gehuwd en vaker gescheiden. In het model van de huishoudensprognose is ervoor gekozen de verwachte daling in het percentage mensen dat in een tehuis woont apart te modelleren. Hierbij wordt in eerste instantie geen onderscheid gemaakt naar burgerlijke staat aangezien dit onderscheid geen rol speelt in het beleid om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Pas in tweede instantie wordt in de huishoudensprognose een verdeling naar burgerlijke staat gemaakt voor

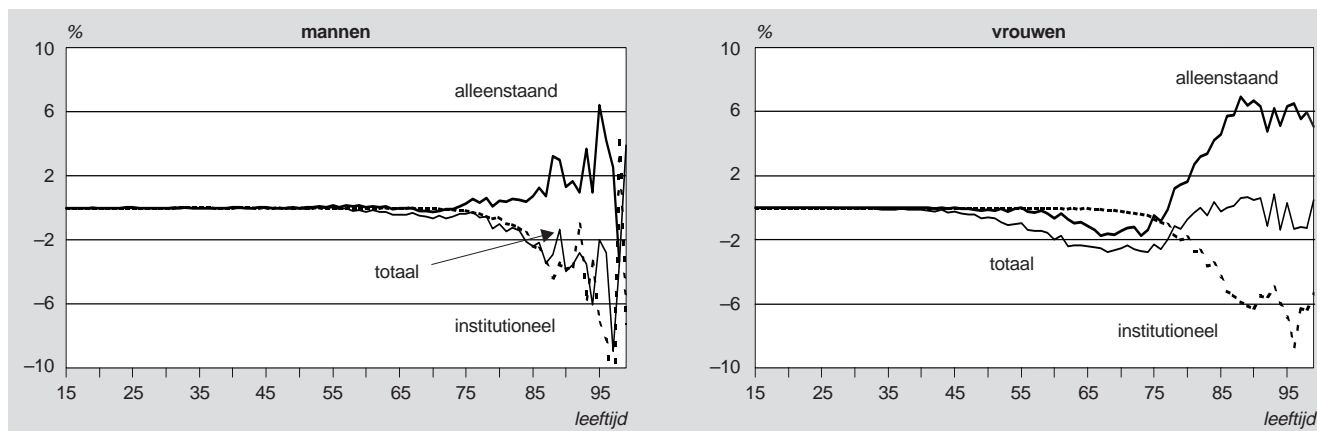
de zogenaamde institutionele bevolking. Hierbij vormt de ontwikkeling in de verdeling van de institutionele bevolking naar burgerlijke staat een afspiegeling van die van de totale bevolking naar burgerlijke staat. Nadat de omvang van de institutionele bevolking in de prognose is bepaald, wordt vervolgens in het huishoudensprognosemodel de bevolking in particuliere huishoudens onderverdeeld naar huishoudenspositie. Dit betekent in de praktijk dat een daling in het percentage verzuwden dat in een tehuis woont vooral samengaat met een stijging in het percentage alleenstaanden (omdat op hogere leeftijden het merendeel van de niet-institutionele, verzuwde bevolking alleenwoont).

2.5 Shift-effecten

Naast share-effecten bevat het model van de huishoudensprognose ook nog shift-effecten. In de vorige prognose zijn dergelijke effecten evenwel op nul gesteld. Dit had grotendeels te maken met het feit dat de huishoudensstatistiek in het verleden gebaseerd was op opgehoogde steekproefgegevens ontleend aan de Enquête beroepsbevolking. Bij de beoordeling van verschuivingen tussen huishoudensposities voor personen in een bepaalde burgerlijke staat waren de empirische gegevens kwalitatief onvoldoende om hier shift-effecten op te kunnen baseren. Met de huishoudensstatistiek nieuwe stijl zijn echter betere empirische gegevens beschikbaar gekomen.

Uit grafiek 2 blijkt dat kinderen in de periode 1995–2000 eerder uit huis zijn gegaan; dit heeft vooral geleid tot een stijging van het percentage alleenwonenden. Het is de vraag of in de nieuwe prognose moet worden verondersteld dat deze ontwikkeling zich verder zal voortzetten. In dat geval zou het shift-effect bij bepaalde huishoudensposities niet gelijk aan nul zijn. Om verschillende redenen wordt evenwel in de nieuwe prognose verondersteld dat het percentage thuiswonende kinderen niet verder zal dalen. In het verleden zijn golfbewegingen in het uit huis gaan geconsta-

6. Verschillen tussen 1995 en 2000 in percentages verzuwde personen per huishoudenspositie

teerd die te maken hadden met sociaal-economische omstandigheden (De Jong en Van Hoorn, 1999). In de jaren zestig en zeventig gingen jongeren eerder uit huis in samenhang met maatschappelijke processen als individualisering en emancipatie en de bloei van de economie. In de jaren tachtig bleven jongeren weer langer thuis toen de economische groei terugliep. De periode 1995–2000 kan in economische opzicht worden gekarakteriseerd als een periode van hoogconjunctuur. Door krapte op de arbeidsmarkt liep de jeugdwerkloosheid met rasse schreden terug en verbeterde de financiële situatie van jongeren; jongeren gingen weer eerder uit huis. Ten dele kan de daling van het percentage thuiswonenden toegeschreven worden aan een betere registratie van uitwonende studenten (Schapendonk-Maas, 2001). Dit leidde tot een hoog aantal administratieve verhuizingen in 1998. Met andere woorden, het percentage thuiswonenden in 1995 bevat een overschatting (het werkelijke percentage thuiswonenden ligt lager), waardoor de werkelijke daling in het percentage thuiswonenden in de periode 1995–2000 tevens overschat is.

Het CPB (Don, 2001) verwacht niet dat de economische groei de komende jaren structureel even hoog zal zijn als de sterke conjuncturele groei van de afgelopen jaren. In dat licht en mede omdat de werkelijke daling van de leeftijd bij uit huis gaan de afgelopen jaren kleiner is geweest dan de geregistreerde daling, is ervoor gekozen om in de nieuwe huishoudensprognose te veronderstellen dat er geen verdere daling zal optreden in de leeftijd bij het uit huis gaan. Dit betekent dat de percentages thuiswonenden op verschillende leeftijden in de toekomst niet zullen veranderen. Afgezien van de shift-effecten die samenhangen met het sneller uit huis gaan, vallen op basis van de veranderingen in huishoudensposities in de periode 1995–2000 naar burgerlijke staat (zie grafieken 2, 4 en 6) geen duidelijke shift-effecten te ontdekken. Om deze reden worden alle shift-effecten in de nieuwe prognose wederom gelijk aan nul verondersteld.

3. Twee varianten van toekomstige ontwikkelingen in de bevolking naar huishoudenspositie

In de vorige paragraaf is ingegaan op de bepaling van de omvang van de share-effecten die in het huishoudensprognosemodel worden verondersteld. Aangezien de shift-effecten op nul zijn gesteld, hebben de veronderstellingen in het huishoudensprognosemodel enkel betrekking op de share-effecten. Voordat de uitkomsten van de huishoudensprognose worden toegelicht, worden in deze paragraaf de resultaten van enkele experimentele doorrekeningen gepresenteerd. In deze doorrekeningen zijn extreme veronderstellingen gehanteerd waardoor beter zichtbaar wordt in hoeverre de uitkomsten van de huishoudensprognose afhankelijk zijn van veronderstellingen over de omvang van de share-effecten. In de eerste variant van deze doorrekeningen is verondersteld dat share-effecten van de huishoudenspositie alleenstaand honderd procent bedragen; dit betekent dat alle veranderingen in processen als trouwen en scheiden en verweduwen volledig samengaan met ver-

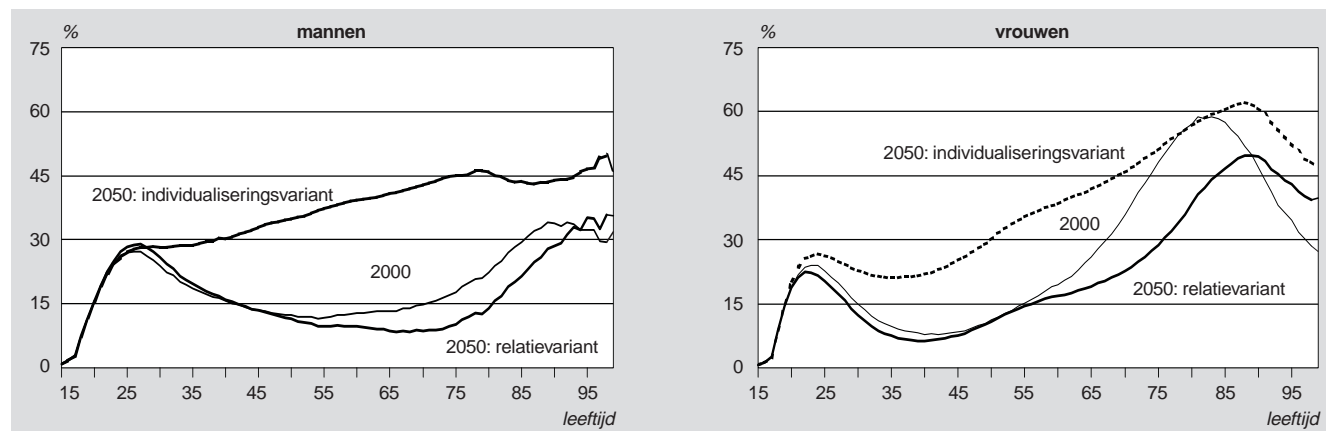
anderingen in het aandeel alleenstaanden. Tegenover deze 'individualiseringsvariant' staat de 'relatievariant'. In de relatievariant wordt verondersteld dat veranderingen in trouwen en scheiden volledig samengaan met veranderingen in het (niet-gehuwd) samenwonen.

Grafiek 7 laat zien wat de uitkomsten zijn van de doorrekeningen volgens beide varianten voor het jaar 2050. Ter vergelijking is ook de situatie in 2000 weergegeven. Zoals te verwachten was, ligt het percentage alleenstaanden in de individualiseringsvariant op de meeste leeftijden in 2050 beduidend hoger dan in 2000. Dit komt ten eerste doordat de veronderstelde daling in de eerste huwelijksluiting leidt tot een sterke stijging van het percentage alleenstaande ongehuwden. Daarnaast komt dit doordat verondersteld wordt dat na een scheiding beide ex-partners alleen gaan en blijven wonen. In de relatievariant zijn ongehuwd en gehuwd samenwonen communicerende vaten; in plaats van te huwen wonen mensen ongehuwd samen. Tot ongeveer 50-jarige leeftijd blijven de percentages alleenstaanden tussen 2000 en 2050 hierdoor vrijwel gelijk. De curve van alleenstaanden in zowel 2000 als 2050 wordt op jonge leeftijd bepaald door het proces van uit huis gaan en alleen gaan wonen (waardoor het percentage alleenstaanden stijgt tot ongeveer 25-jarige leeftijd), gevolgd door het proces van het gaan samenwonen op hogere leeftijd (waardoor het percentage alleenstaanden daalt vanaf 25-jarige leeftijd). Boven de 50 jaar neemt het verschil tussen de curve van het jaar 2000 en die van de relatievariant van het jaar 2050 langzaam toe. Dit verschil ontstaat doordat in deze variant alle gescheidenen opnieuw gaan samenwonen na een echtscheiding. Omdat vrouwen na een scheiding vaker alleen gaan wonen dan mannen, ligt de curve van alleenstaanden in de relatievariant van 2050 vooral voor vrouwen lager dan die van het jaar 2000.

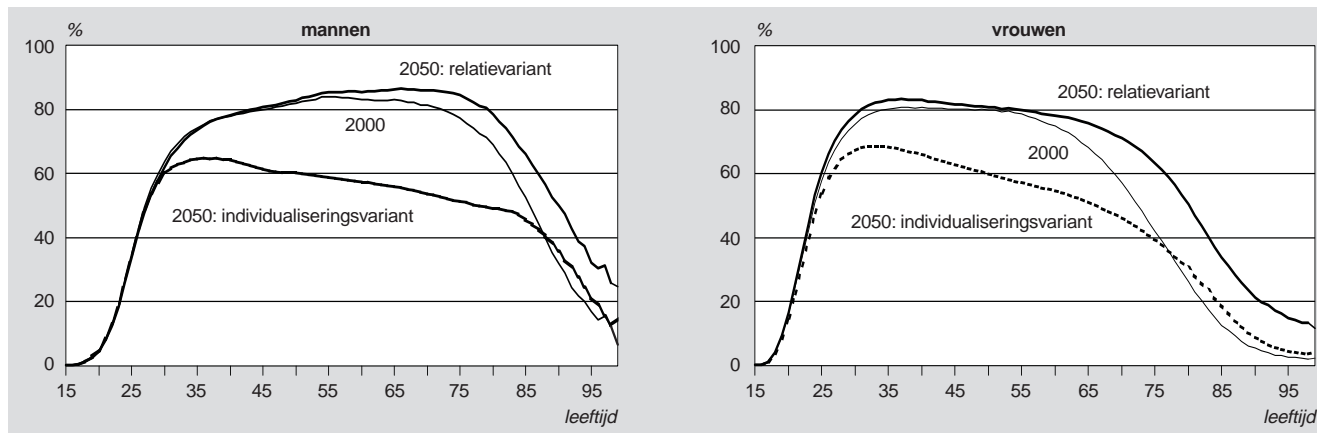
In de grafiek is duidelijk zichtbaar dat extreme veronderstellingen in de share-effecten een sterke uitwerking hebben op het aandeel alleenstaanden op verschillende leeftijden. Vooral op 75-jarige leeftijd is bij mannen het verschil tussen de individualiseringsvariant en de relatievariant groot, namelijk 35 procentpunten. Bij vrouwen is het verschil op die leeftijd zo'n 10 procentpunten kleiner. Dit komt onder meer doordat er op hogere leeftijd meer vrouwen dan mannen zijn als gevolg van de hogere levensverwachting van vrouwen. Doordat er dus op hogere leeftijd meer vrouwen dan mannen zijn, is het aandeel alleenstaande vrouwen bij de relatievariant groter dan het aandeel alleenstaande mannen.

Vanzelfsprekend leiden de twee varianten ook voor het percentage personen dat samenwoont in 2050 tot forse verschillen (grafiek 8). In 2050 zullen volgens de relatievariant mensen boven de 50 jaar vaker samenwonen dan in 2000 het geval is. Dit komt met name doordat in deze variant wordt verondersteld dat mensen na een scheiding of nadat ze komen te verweduwen meteen weer gaan samenwonen. In de individualiseringsvariant voor 2050 zijn de effecten al op veel jongere leeftijd zichtbaar; boven de dertig loopt het percentage mensen dat samenwoont langzaam terug. In de curve van 2000 is hier pas op hogere leeftijd sprake van.

7. Percentage personen dat alleen woont volgens twee varianten

8. Percentage personen dat samenwoont volgens twee varianten

De conclusie is dat gegeven bepaalde ontwikkelingen in trouwen, scheiden en verweduwen er nog sterk uiteenlopende ontwikkelingen in de bevolking naar huishoudenspositie mogelijk zijn.

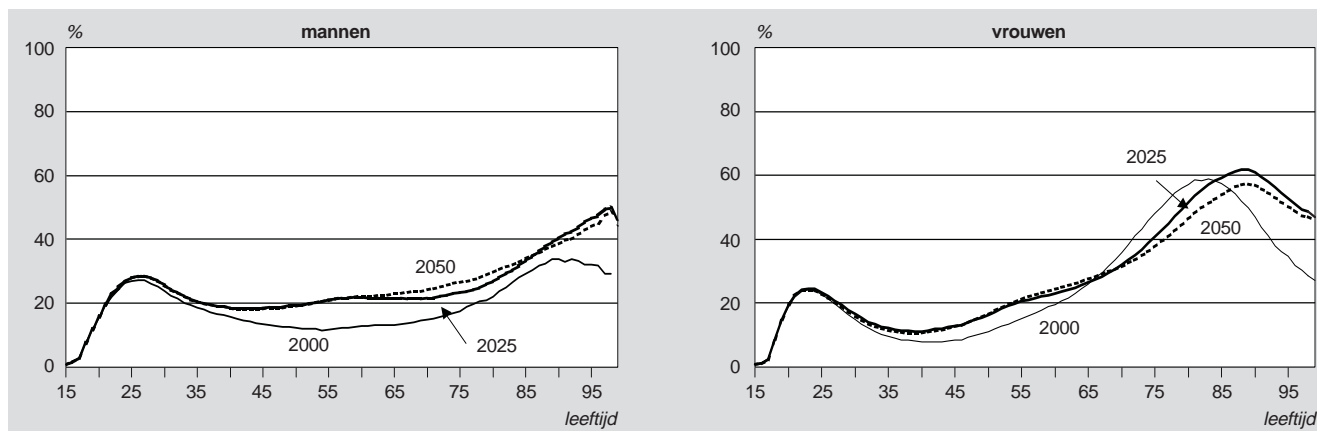
4. Toekomstige ontwikkelingen in de bevolking naar huishoudenspositie

Na een forse daling van de trouwlustigheid in de jaren zeventig en tachtig lijkt het huwelijk in de jaren negentig een (bescheiden) comeback te maken (De Jong en Steenhof, 2001a). Wel werd (ook) in de jaren negentig het huwelijk uitgesteld tot op steeds hogere leeftijd. De daling en het uitstellen van de huwelijksluiting leiden bij jongeren niet alleen tot een stijging in het ongehuwd samenwonen maar ook tot een toename van het alleenwonen. Ook in de toekomst zal alleenwonen vaker voorkomen dan nu, alhoewel de groei met name op wat hogere leeftijd zal plaatsvinden (*grafiek 9*). Dit wordt maar in zeer beperkte mate veroorzaakt door mensen die vanuit het ouderlijk huis alleen gaan wonen en nooit aan een relatie beginnen. Zo komt uit het Onderzoek Gezinsvorming 1998 naar voren dat ongeveer negen van de tien personen ooit met een partner hebben samengewoond of zullen gaan samenwonen (De Jong, 1999). De forse stijging van het alleenwonen op wat oudere leeftijd is het gevolg van een veronderstelde stijging in de relatieontbinding. In de huishoudensprognose wordt verondersteld dat relaties in de toekomst instabieler worden. Steeds meer paren gaan ongehuwd samenwonen en juist deze relaties hebben een hoge kans om uit elkaar te vallen (Manting, 1994). In veel gevallen zullen de ex-partners eerst een tijdje alleenwonen voordat een nieuwe relatie wordt aangegaan. Echter, lang niet altijd zal aan een nieuwe relatie worden begonnen, mogelijk als gevolg van ontmoedigingseffecten of vanwege het simpele feit dat men inmiddels al ouder is. Met het oplopen van de leeftijd wordt de kans steeds groter dat men, meestal ongewenst, niet meer een ge-

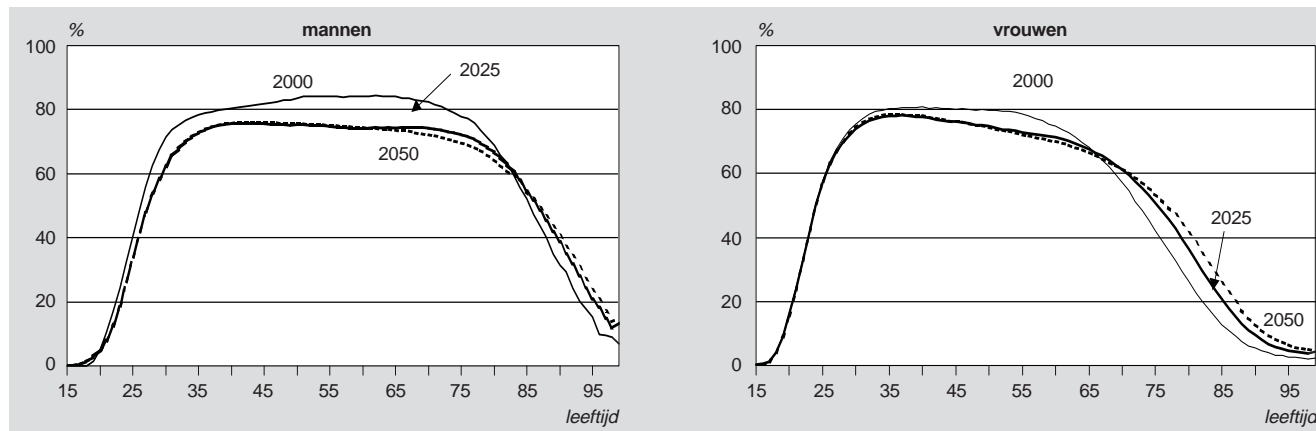
schikte partner vindt en hierdoor alleen blijft wonen. Dit verklaart waarom het percentage alleenstaande mannen op hogere leeftijd gaat stijgen in de tijd. Onder vrouwen neemt het percentage alleenstaanden op hoge leeftijd niet toe, maar juist af. Dit komt doordat er zich nog een andere ontwikkeling voordoet. Zowel mannen en vrouwen zullen naar verwachting langer blijven leven. Bovendien wordt verwacht dat de stijging in de levensverwachting bij mannen groter zal zijn dan bij vrouwen. Dit betekent dat vrouwen die (nu) getrouwd zijn in de toekomst op hogere leeftijd weduwe zullen worden dan nu het geval is. Hierdoor zal onder de jongbejaarden het percentage alleenwonenden beduidend dalen. De ontwikkeling van het percentage samenwonenden is tegengesteld aan die van het percentage alleenstaanden (*grafiek 10*). Voor mannen vanaf 25 jaar en vrouwen vanaf 30 jaar zal het samenwonen in de toekomst minder vaak voorkomen als gevolg van een toename van relatieontbindingen. Dit laatste gaat gepaard met een tijdelijk dan wel duurzaam alleenwonen. Onder de hoogbejaarden zal het percentage samenwonenden juist stijgen vanwege de verwachte stijging van de levensverwachting. Ook in de toekomst zullen steeds meer jongeren eerst ongehuwd gaan samenwonen voordat ze in het huwelijk treden. Hierdoor zal het percentage ongehuwd samenwonende jongeren nog hoger komen te liggen dan nu het geval is (*grafiek 11*). Op hogere leeftijd zal het percentage ongehuwd samenwonenden in de toekomst fors stijgen. Personen die in 2000 ouder dan veertig zijn, zijn nog afkomstig uit tijden dat vrijwel iedereen trouwde. De veertigers in het jaar 2020 zijn de twintigers van nu; voor hen is het huwelijk veel minder vanzelfsprekend. Momenteel woont ruim 30 procent van de 25-jarigen ongehuwd samen; in de toekomst zal nog steeds een aanzienlijk gedeelte van hen ongehuwd samenwonen.

Zoals vermeld in paragraaf 2 wordt in de prognose verondersteld dat het leeftijds patroon van het percentage personen dat thuis woont in de toekomst ongewijzigd blijft (*grafiek 12*). Hetzelfde

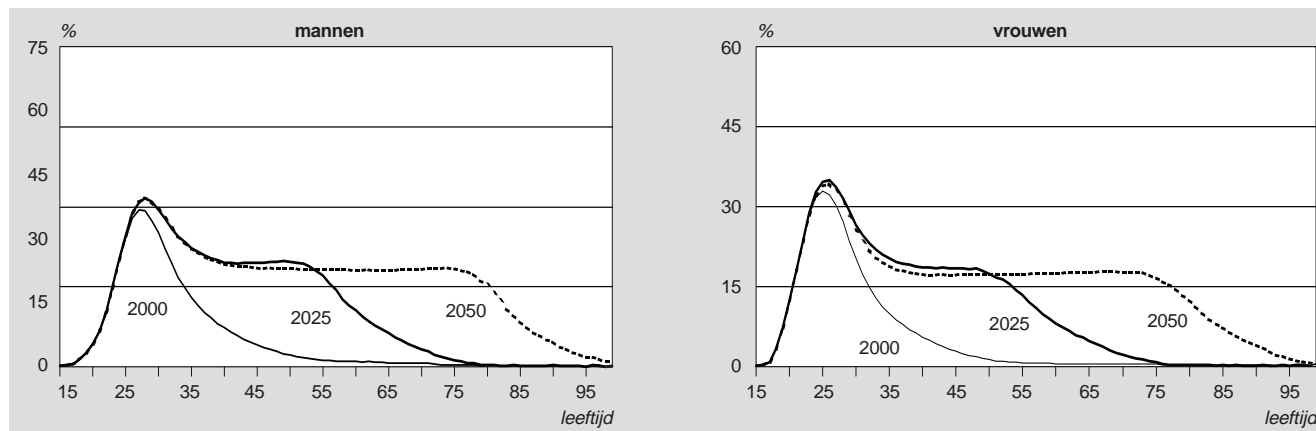
9. Percentage personen dat alleenwoont

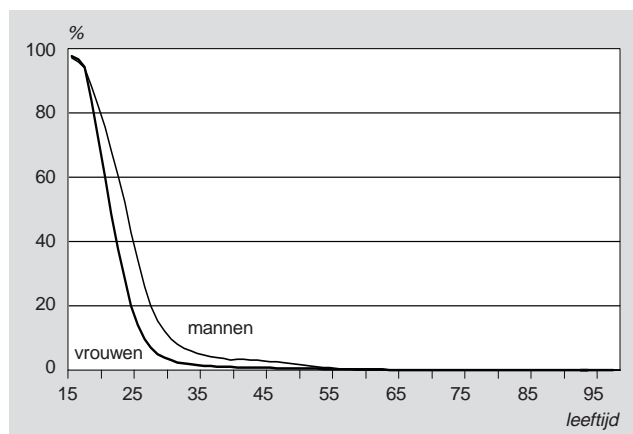
10. Percentage personen dat samenwoont

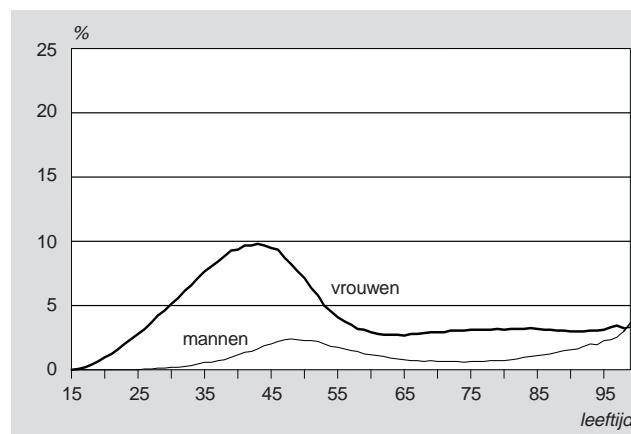
11. Percentage personen dat ongehuwd samenwoont

12. Percentage personen dat thuiswoont, 2000-2050

13. Percentage eenouders, 2000-2050

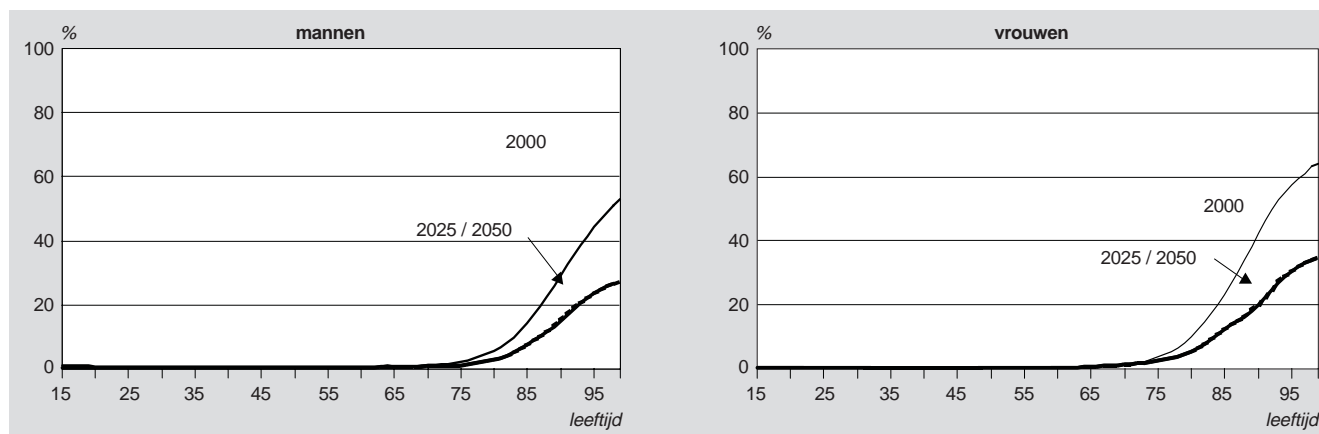

geldt voor het percentage eenouders (*grafiek 13*). Het percentage eenouders ligt onder vrouwen beduidend hoger dan onder mannen; na een echtscheiding worden de kinderen namelijk in het merendeel van de gevallen aan de moeder toegewezen. Er zijn geen indicaties dat hier in de toekomst verandering in zal optreden.

Het percentage van de bevolking dat in een tehuis woont zal naar verwachting dalen. Het beleid is er immers steeds meer op gericht om ouderen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Men wil ouderen pas in een tehuis opnemen wanneer dit echt niet anders kan vanwege ernstige fysieke of geestelijke problemen. Bovendien willen veel ouderen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Mede doordat de thuiszorg een grotere rol zal gaan spelen,

kan de stap naar geïnstitutionaliseerde verzorging steeds langer uitgesteld worden. In het verlengde van aanleunwoningen zullen er mogelijk nieuwere woonvormen ontstaan, waarvan verondersteld wordt dat de bewoners er overwegend zelfstandig kunnen blijven wonen en niet als institutioneel zullen worden beschouwd. Als gevolg hiervan zal het aandeel personen in institutionele huishoudens in de toekomst snel dalen (*grafiek 14*). In de prognose wordt verwacht dat in 2020 de percentages ongeveer gehalveerd zullen zijn ten opzichte van het huidige niveau. Een verdere daling wordt niet meer verwacht omdat de grenzen aan het nog langer zelfstandig blijven wonen dan bereikt zijn.

14. Percentage personen in een institutioneel huishouden

Literatuur

Don, F.J.H., 2001, Het Nederlandse groeipotentieel tot 2006. In: Economische Statistische Berichten, 30-3-2001, blz. 284–287.

Jong, A. de en W. van Hoorn, 1999, Leaving home, and then? In: J. Garssen e.a. (red), 1999, Vital events; Past, present and future of the Dutch population, Voorburg, Heerlen.

Harmsen, C en A. Israëls, 2001, Nieuwe huishoudensstatistiek: vergelijking met de oude statistiek. In: Maandstatistiek van de Bevolking, februari 2001, blz. 13–16.

Jong, A. de, 1999, Nationale Huishoudensprognose 1998: aantal huishoudens blijft tot 2035 stijgen. In: Maandstatistiek van de Bevolking, juni 1997, blz. 17–28.

Jong, A. de en L. Steenhof, 2001a, Huishoudensprognose 2000–2050: huwelijk blijft populaire leefvorm. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 12–20.

Jong, A. de en L. Steenhof, 2001b, Huishoudensprognose 2000–2050: meer ongehuwden, minder gehuwden. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 4–7.

Jong, A. de en J. de Beer, 2001, Huishoudensprognosemodel. Te verschijnen in: Maandstatistiek van de Bevolking, 2001.

Jong, A. de, 2001b, Huishoudensprognose 2000–2050: sterke groei aantal eenpersoonshuishoudens. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 8–11.

Jong, A. de, 2001b, Huishoudensprognose 2000–2050: vergelijking met de vorige prognose. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 29–31.

Manting, D., 1994, Meer scheidingen dan echtscheidingen. In: Maandstatistiek van de bevolking, april 1994, blz. 6–8.

Schapendonk-Maas, H., 2001, Uit het ouderlijk huis 1998–2000. In: Maandstatistiek van de bevolking, januari 2001, blz. 15–16.

Huishoudensprognose 2000–2050: vergelijking met de vorige prognose

Andries de Jong

De startsituatie in de nieuwe huishoudensprognose is gebaseerd op de huishoudensstatistiek die in 2001 vernieuwd is. Hierdoor wijken voor 2000 de waarnemingen soms duidelijk af van de voorspelde aantallen volgens de vorige prognose. De afwijkingen van de nieuwe prognose ten opzichte van de prognose van 1998 hangen vooral samen met het feit dat in de nieuwe bevolkingsprognose een grotere toekomstige bevolking wordt voorspeld dan in de vorige bevolkingsprognose. Doordat bovendien een hogere huwelijksluiting is verondersteld in de nieuwe prognose van de bevolking naar burgerlijke staat, voorspelt de nieuwe prognose meer gehuwd samenwonenden dan de vorige prognose.

1. Inleiding

In dit artikel wordt de nieuwe huishoudensprognose vergeleken met de vorige huishoudensprognose van 1998. Voor een goede verklaring voor de verschillen tussen de twee prognoses is het nodig te weten hoe de huishoudensprognose tot stand komt. Het model van de huishoudensprognose maakt enerzijds gebruik van de waargenomen verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie volgens de Huishoudensstatistiek en anderzijds van de prognose van de bevolking naar burgerlijke staat. Hierbij vormen de leeftijdpatronen van huishoudensposities naar burgerlijke staat het uitgangspunt. In de huishoudensprognose wordt gestart met de laatst waargenomen leeftijdpatronen. Vervolgens worden in het model van de huishoudensprognose voor elk prognosejaar veranderingen in percentages per burgerlijke staat over de verschillende huishoudensposities verdeeld. In twee andere artikelen wordt in detail ingegaan op het model dat hierbij is gehanteerd (De Jong en De Beer, nog te verschijnen) en de veronderstellingen die hierbij zijn gebruikt (De Jong, 2001). De voorspelde ontwikkeling van de bevolking naar burgerlijke staat vormt de uitkomst van een model. In dit model zijn processen zoals de eerste huwelijksluiting, echtscheiding, verweduwing en hertrouw opgenomen. Het vertrekpunt van deze prognose vormt de bevolking naar leeftijd en geslacht, welke afkomstig is van de Bevolkingsprognose.

Het startpunt van de prognose van de bevolking naar huishoudenspositie wordt gevormd door waarnemingen afkomstig uit de Huishoudensstatistiek. Als gevolg van methodische aanpassingen in de Huishoudensstatistiek (Harmsen en Israël, 2001) is voor de periode 1995–2000 een nieuwe cijferreeks geconstrueerd. De nieuwe huishoudensprognose bouwt hierop voort. De uitgangssituatie van de vorige prognose, de bevolking naar huishoudenspositie in het jaar 1998, is echter afkomstig uit de huishoudensstatistiek oude stijl. Dit heeft tot gevolg dat verschillen voor de jaren 1999 en 2000 tussen waarneming en prognose (mede) veroorzaakt kunnen zijn door de overgang van de huishoudensstatistiek oude stijl naar de huishoudensstatistiek nieuwe stijl. Het blijkt namelijk dat de nieuwe berekeningswijze die gehanteerd is in de Huishoudensstatistiek tot duidelijke verschillen in de cijfers leidt ten opzichte van de oude berekeningswijze (Harmsen en Israël, 2001).

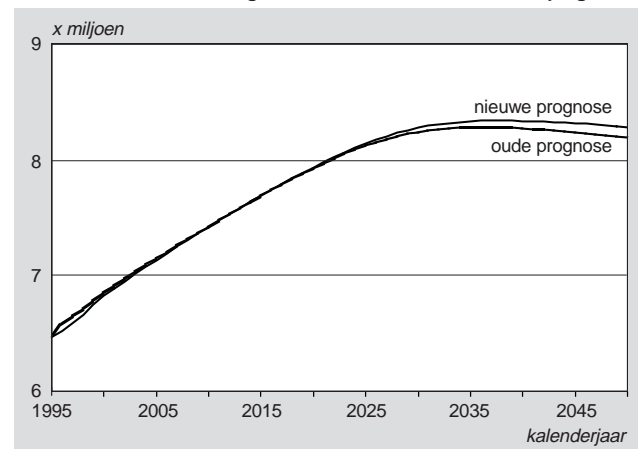
Doordat bij het opstellen van de oude en de nieuwe huishoudensprognose verschillende stappen zijn doorlopen, is het moeilijk de verschillen in de uitkomsten tussen twee opeenvolgende huishoudensprognoses exact te duiden. De verschillen die worden geconstateerd kunnen namelijk samenhangen met de afwijkingen van de huishoudensstatistiek nieuwe stijl ten opzichte van de huishoudensstatistiek oude stijl, de andere veronderstellingen in het mo-

del van de huishoudensprognose en ten slotte met de andere 'input' afkomstig uit de nieuwe prognose van de bevolking naar burgerlijke staat (die op haar beurt andere input heeft gekregen uit de nieuwe bevolkingsprognose).

2. Vergelijking oude en nieuwe huishoudensprognose

In 2000 zijn er 6,8 miljoen huishoudens in Nederland. Het verschil tussen de vorige prognose en de waarneming volgens de huishoudensstatistiek nieuwe stijl is zeer gering, namelijk 25 duizend huishoudens (grafiek 1). In deze en volgende grafieken bevatten de lijnen die behoren bij de nieuwe prognose voor de periode 1995–2000 de waarnemingen volgens de huishoudensstatistiek nieuwe stijl. Dit betekent dat afwijkingen tussen de reeks behorende bij de vorige prognose en de reeks behorende bij de nieuwe prognose voor de periode 1995–1998 volledig voortkomen uit de overgang van de jaarlijkse huishoudensstatistiek oude stijl naar de huishoudensstatistiek nieuwe stijl. Tot ongeveer 2025 zijn de oude en nieuwe prognose vrijwel gelijk aan elkaar. Daarna laat de oude prognose een lichte daling zien van het aantal huishoudens terwijl het aantal huishoudens in de nieuwe prognose vrijwel stabiel blijft. In 2050 leidt dit tot een verschil van ongeveer 90 duizend huishoudens. Dat het aantal huishoudens volgens de nieuwe prognose wat hoger is, hangt samen met het feit dat in de nieuwe bevolkingsprognose de omvang van de bevolking groter is dan in de vorige bevolkingsprognose; een maximum van 18,1 miljoen tegen 17,4 miljoen in de vorige prognose.

1. Aantal huishoudens volgens oude en nieuwe huishoudensprognose

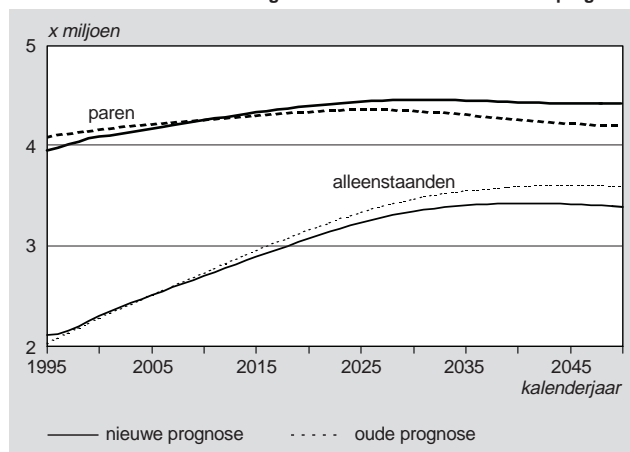

Grafiek 2 laat de ontwikkeling van het aantal alleenstaanden en paren zien volgens de huishoudensprognose van 1998 en volgens de nieuwe huishoudensprognose. Volgens de nieuwe prognose ligt het aantal alleenstaanden in 2000 wat hoger (zo'n 20 duizend) en het aantal paren wat lager (ongeveer 70 duizend) dan in de vorige prognose werd verwacht. Door de situatie in 1998 in ogenschouw te nemen, is het duidelijk dat genoemde verschillen voornamelijk het gevolg zijn van de overgang van de huishoudensstatistiek oude stijl naar de huishoudensstatistiek nieuwe stijl. De ontwikkeling in de periode 1995–2000 van het aantal alleenstaanden in de waarneming (zie de lijn van de nieuwe prognose) komt goed overeen met de verwachte ontwikkeling volgens de vo-

rige prognose. Dit geldt wat minder voor paren omdat zich daar een sterkere stijging in de periode 1995–2000 voordoet dan in de vorige prognose werd verwacht.

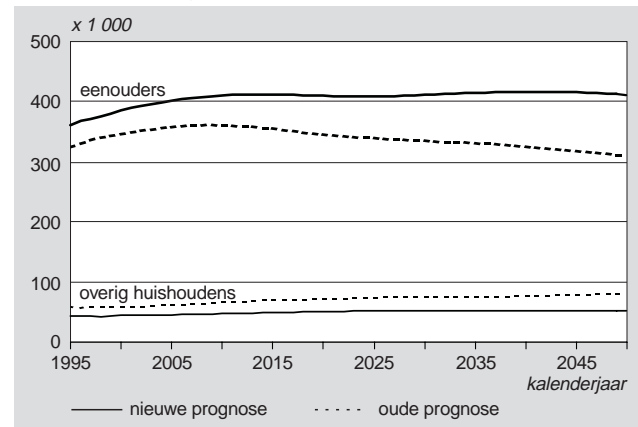
Rond 2050 worden er in de nieuwe huishoudensprognose meer paren verwacht dan in de vorige prognose. Het gaat om een verschil van zo'n 200 duizend paren, hetgeen neerkomt op 400 duizend samenwonende personen. Het aantal alleenstaanden ligt volgens de nieuwe huishoudensprognose zo'n 200 duizend lager dan volgens de oude prognose. Het grotere aantal paren volgens de nieuwe prognose hangt slechts ten dele samen met het feit dat in de nieuwe bevolkingsprognose een grotere bevolking wordt voorspeld dan in de vorige bevolkingsprognose. In de huishoudensprognose is bovendien verondersteld dat een groter aandeel van de personen die niet trouwen in plaats hiervan ongehuwd gaan samenwonen dan in de vorige huishoudensprognose werd verondersteld. In de vorige huishoudensprognose werd dus uitgegaan van een minder sterke substitutie tussen gehuwd en ongehuwd samenwonen. Hierdoor ging de voorspelde groei van het aantal ongehuwden in sterkere mate gepaard met een stijging van het aantal alleenstaanden. De wijzigingen in de veronderstellingen van de nieuwe prognose leiden zodoende tot een hogere groei van het aantal paren en een minder grote toename van het aantal alleenstaanden dan in de vorige prognose werd verwacht.

2. Paren en alleenstaanden volgens oude en nieuwe huishoudensprognose

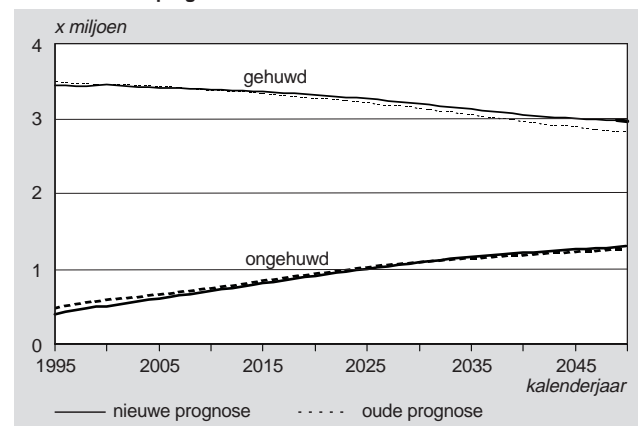
Grafiek 3 laat de vergelijking tussen de oude en nieuwe huishoudensprognose voor wat betreft het aantal eenouders en overige huishoudens zien. De waarneming van het aantal eenouders in de periode 1995–1998 volgens de nieuwe huishoudensstatistiek (zie de lijn van de nieuwe prognose) wijkt beduidend af van de waarneming volgens de oude huishoudensstatistiek (zie de lijn van de vorige prognose). Het gaat hier om een verschil van zo'n 35 duizend in 1998. Dit werkt natuurlijk door in het toekomstig verloop van het aantal eenouders volgens de oude en de nieuwe prognose. Op de lange termijn wijkt echter ook de ontwikkeling van het aantal eenouders volgens de nieuwe prognose af van het verloop dat in de vorige huishoudensprognose werd voorzien. Na 2010 wordt in de nieuwe prognose geen daling meer voorzien, gezien de grotere voorspelde bevolking in de nieuwe bevolkingsprognose. Als gevolg hiervan worden voor 2050 ongeveer 410 duizend eenouders verwacht tegen zo'n 310 duizend in de vorige prognose. In 1998 wijkt de waarneming van het aantal overige huishoudens licht af van het aantal dat was verwacht in de vorige prognose, namelijk zo'n 15 duizend. De ontwikkeling in het aantal overige huishoudens wijkt in de nieuwe prognose amper af van die in de prognose van 1998, afgezien van het verschil van 15 duizend dat in de startsituatie al is opgelopen.

3. Eenouders en overige huishoudens volgens oude en nieuwe huishoudensprognose

De afwijkingen van de nieuwe prognose ten opzichte van de vorige prognose hangen voor een groot deel samen met het feit dat in de nieuwe bevolkingsprognose een grotere bevolking wordt verondersteld. Als het gaat om het aantal gehuwd en ongehuwd samenwonende paren hangen de afwijkingen eveneens samen met het feit dat de huwelijksluiting (en echtscheiding) in de nieuwe prognose hoger is verondersteld dan in de vorige prognose (De Jong en Steenhof, 2001). Door de hogere huwelijksluiting (en de grotere bevolking) ligt in de nieuwe prognose het aantal gehuwde mannen en vrouwen in 2050 hoger dan in de prognose van 1998 werd verwacht (zie grafiek 4). Het verschil bij mannen bedraagt zo'n 140 duizend personen. Voor het aantal gehuwde mannen in 2000 geldt overigens dat het waargenomen aantal vrijwel gelijk was aan het aantal volgens de vorige prognose. Dit geldt in mindere mate voor het aantal ongehuwd samenwonende mannen dat in 2000 volgens de huishoudenstatistiek nieuwe stijl zo'n 90 duizend lager was dan was verwacht volgens de vorige huishoudensprognose. Dit verschil kan eveneens worden toegeschreven aan de overgang van de huishoudensstatistiek oude stijl naar nieuwe stijl. Voor wat de toekomstige ontwikkeling betreft, geldt dat de twee huishoudensprognoses na 2010 geen opvallende verschillen laten zien. Dit is overigens het resultaat van twee tegengestelde effecten. Er zijn minder ongehuwden in de nieuwe prognose in vergelijking met de vorige prognose. Het aandeel ongehuwden dat in de nieuwe huishoudensprognose ongehuwd gaat samenwonen, in plaats van alleenwonen, is echter hoger dan in de oude huishoudensprognose.

4. Samenwonende mannen volgens de oude en nieuwe huishoudensprognose

Literatuur

Harmsen, C en A. Israëls, 2001, Nieuwe huishoudensstatistiek: vergelijking met de oude statistiek. Maandstatistiek van de Bevolking, februari 2001, blz. 13–16.

Jong, A. de en J. de Beer, 2001, Huishoudensprognosemodel. Te verschijnen in: Maandstatistiek van de Bevolking, 2001.

Jong, A. de en L. Steenhof, 2001, Huishoudensprognose 2000–2050: huwelijk blijft populair. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 12–20.

Jong, A. de, 2001, Huishoudensprognose 2001–2050: veronderstellingen over huishoudensposities. In: Maandstatistiek van de Bevolking, mei 2001, blz. 21–28.

Allochtonenprognose 2000-2050: hoe zeker is de toename van het aantal allochtonen?

Maarten Alders

Volgens de allochtonenprognose van het CBS neemt het aantal niet-westerse allochtonen toe van 1,4 miljoen in 2000 tot 2 miljoen in 2010. Het aantal westerse allochtonen neemt in deze periode toe van 1,4 miljoen naar 1,6 miljoen. Deze prognose is gebaseerd op veronderstellingen over toekomstige ontwikkelingen van de geboorte, sterfte en migratie. Het is onzeker of deze veronderstellingen juist zijn. De mate van onzekerheid over de toekomstige omvang en samenstelling van de allochtone bevolking hangt af van de mate van onzekerheid over de toekomstige ontwikkelingen van geboorte, sterfte en migratie. Op grond van veronderstellingen over de onzekerheidsmarge van de toekomstige geboorte, sterfte en migratie kan een kansverdeling van de toekomstige omvang en samenstelling van de allochtone bevolking worden berekend. Daaruit blijkt onder meer dat de kans 95 procent is dat het toekomstige aantal niet-westerse allochtonen in 2010 tussen de 1,8 miljoen en 2,3 miljoen zal liggen (ervan uitgaande dat de veronderstellingen over de mate van onzekerheid van geboorte, sterfte en migratie juist zijn). In dit artikel worden de belangrijkste uitkomsten van de kansverdeling van de allochtonenprognose gepresenteerd.

1. Inleiding

Onlangs is de nieuwe allochtonenprognose van het CBS gepubliceerd (Alders, 2001a). Op basis van veronderstellingen over toekomstige ontwikkelingen van geboorte, sterfte en migratie is de verwachte ontwikkeling van de allochtone bevolking bepaald. Uiteraard zijn deze toekomstige ontwikkelingen onzeker. Daarom zijn ook veronderstellingen gemaakt over mate van onzekerheid van ontwikkelingen van geboorte, sterfte en migratie. Uitgaande van deze veronderstellingen kan een kansverdeling van de omvang en samenstelling van de toekomstige allochtone bevolking worden bepaald.

De veronderstellingen over de mate van onzekerheid van de immigratie en emigratie zijn beschreven door Alders (2001b). De veronderstellingen over de onzekerheid van het kindertal van allochtone vrouwen worden in een ander artikel in deze Maandstatistiek van de bevolking toegelicht. De veronderstellingen over de onzekerheid van de sterfte komen overeen met de veronderstellingen uit de bevolkingsprognose (De Beer en Alders, 1999).

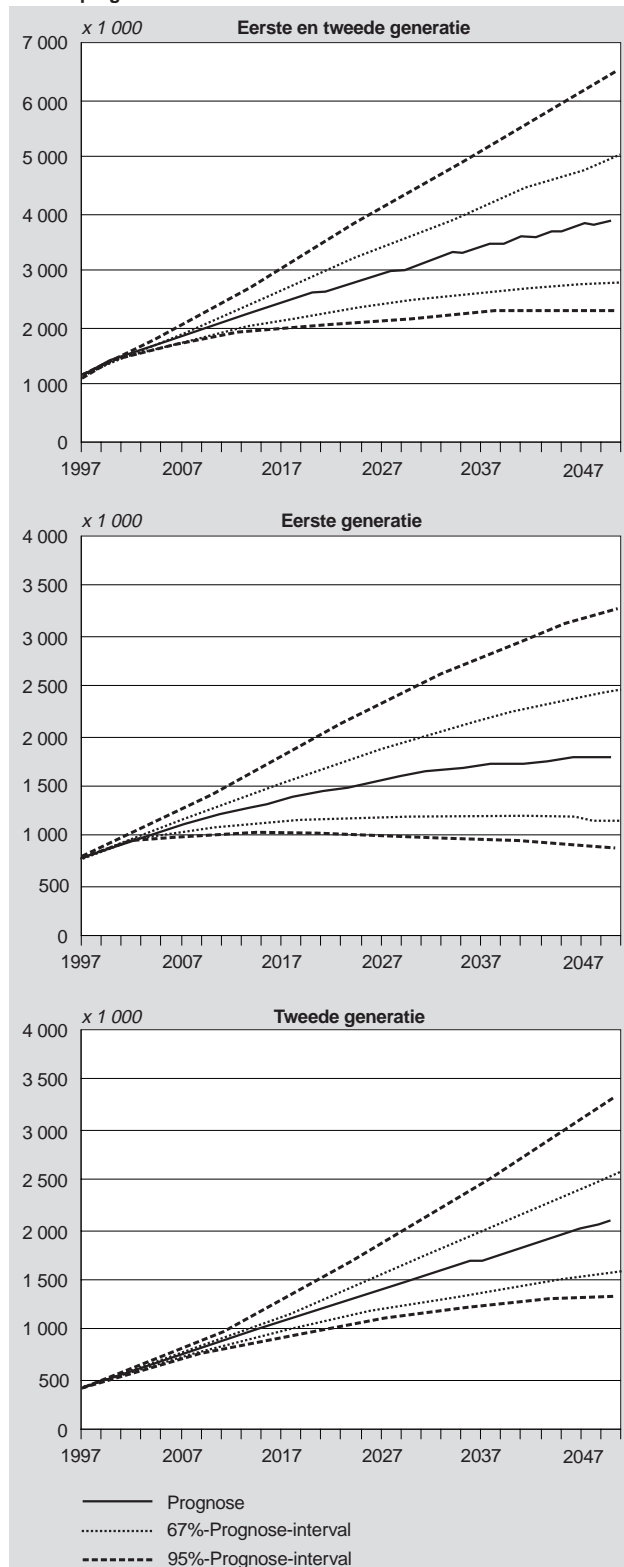
Op basis van de veronderstellingen kan door middel van simulaties een kansverdeling van de toekomstige omvang en leeftijdsamenstelling van de allochtone bevolking berekend worden. Zo blijkt dat van de 1 000 simulaties die zijn uitgevoerd in 95 procent van de gevallen het gesimuleerde aantal niet-westerse allochtonen in 2010 tussen de 1,8 miljoen en 2,3 miljoen ligt. Op grond hiervan wordt verondersteld dat de kans 95 procent is dat het werkelijke aantal niet-westerse allochtonen in dat jaar tussen deze grenzen ligt.

2. Toename aantal allochtonen lijkt waarschijnlijk

Sterke toename niet-westerse allochtonen waarschijnlijk

Volgens de allochtonenprognose neemt het aantal niet-westerse allochtonen toe van 1,4 miljoen nu tot 2 miljoen in 2010. De eerste generatie groeit vooral door immigratie, van 900 duizend nu tot 1,2 miljoen in 2010. De tweede generatie neemt door geboorte uit de eerste generatie toe van 500 duizend nu tot 800 duizend in

1. Aantal niet-westerse allochtonen, prognose en 67%- en 95%-prognose-interval

2010. Dat het aantal niet-westerse allochtonen zal toenemen, lijkt zeer waarschijnlijk. Het 95%-prognose-interval van het aantal niet-westerse allochtonen in 2010 loopt van 1,8 miljoen tot 2,3 miljoen (grafiek 1). Dit betekent dat wordt verwacht dat de kans 95 procent is dat het werkelijke aantal niet-westerse allochtonen in 2010 binnen deze grenzen zal liggen. De ondergrens van dit interval ligt beduidend boven het huidige aantal. Het is dus zeer waarschijnlijk dat het aantal niet-westerse allochtonen met meer dan 400 duizend personen zal toenemen tot meer dan 1,8 miljoen.

Zowel het aantal niet-westerse allochtonen van de eerste generatie als van de tweede generatie zal naar alle waarschijnlijkheid toenemen. Het aantal niet-westerse allochtonen van de eerste generatie is op dit moment 900 duizend. De kans wordt zeer groot geacht dat er structureel meer allochtonen immigreren dan emigreren en er dus een migratieoverschot zal zijn (Alders, 2001b). Omdat de eerste generatie een nog jonge bevolkingsgroep is, komen maar weinig van hen de komende decennia te overlijden. Per saldo zal de eerste generatie door het migratieoverschot dus vrijwel zeker in omvang toenemen. Verwacht wordt dat de kans 95 procent is dat het aantal niet-westerse allochtonen van de eerste generatie in 2010 tussen de 1,0 miljoen en 1,4 miljoen ligt (staat). Ook de tweede generatie – kinderen van de eerste generatie – zal vrijwel zeker in omvang toenemen. Volgens de prognose zullen jaarlijks ruim 30 duizend kinderen van de tweede generatie niet-westerse allochtonen worden geboren. Weliswaar wordt verwacht dat allochtone vrouwen gemiddeld steeds minder kinderen zullen krijgen, maar steeds meer vrouwen van de eerste generatie

zullen de vruchtbare leeftijden bereiken. Hoewel het zeker niet onmogelijk is dat het aantal geborenen in werkelijkheid lager zal zijn, is het wel waarschijnlijk dat de tweede generatie jaarlijks in omvang zal toenemen. Bovendien speelt sterfte bij de tweede generatie nog minder een rol dan bij de eerste generatie. Verwacht wordt dat de kans 95 procent is dat het aantal niet-westerse allochtonen van de tweede generatie in 2010 tussen de 800 duizend en 900 duizend ligt. Op dit moment zijn het er nog ruim 500 duizend.

Lange termijn

Op de lange termijn zijn toekomstige ontwikkelingen steeds minder zeker. De prognose-intervallen worden steeds breder. Verwacht wordt dat de kans 95 procent is dat het aantal niet-westerse allochtonen in 2050 tussen de 2,3 miljoen en 6,4 miljoen zal liggen (grafiek 1). Dit interval is bijna 9 keer zo breed als het 95%-interval in 2010. Het interval is niet symmetrisch. Het verschil tussen de prognose en de ondergrens van het 95%-interval in 2050 bedraagt 1,6 miljoen, het verschil tussen de prognose en de bovengrens 2,5 miljoen. De belangrijkste oorzaak van deze asymmetrie is de asymmetrie van de prognose-intervallen voor de immigratie. Omdat de prognose van het aantal immigranten uit sommige landen relatief laag is, ligt de ondergrens van het prognose-interval in deze gevallen dicht bij de prognose dan de bovengrens. De breedte van het 67%-interval is ongeveer de helft van die van het 95%-interval. Verwacht wordt dat de kans een zesde is dat het werkelijke aantal niet-westerse allochtonen in 2050 minder dan

Staat
Allochtonen, prognose en 67%- en 95%-prognose-interval

		Eerste generatie					Tweede generatie					Totaal				
		Ondergrens 95%-interval	Ondergrens 67%-interval	Prognose	Bovengrens 67%-interval	Bovengrens 95%-interval	Ondergrens 95%-interval	Ondergrens 67%-interval	Prognose	Bovengrens 67%-interval	Bovengrens 95%-interval	Ondergrens 95%-interval	Ondergrens 67%-interval	Prognose	Bovengrens 67%-interval	Bovengrens 95%-interval
<i>x 1 000</i>																
Niet-westers	2000			886					523						1 409	
	2010	1 016	1 085	1 190	1 281	1 408	786	812	844	872	907	1 825	1 910	2 034	2 142	2 301
	2050	881	1 164	1 804	2 454	3 258	1 342	1 581	2 090	2 569	3 297	2 260	2 804	3 894	4 985	6 427
Turkije	2000			178					131					309		
	2010	170	178	195	210	239	176	180	186	191	198	349	359	381	400	434
	2050	60	90	201	316	522	194	217	304	391	555	255	307	505	701	1 030
Marokko	2000			153					110					262		
	2010	153	164	182	199	224	165	170	176	182	189	323	336	359	379	410
	2050	66	111	237	362	537	205	240	333	423	569	274	356	570	778	1 079
Suriname	2000			183					119					303		
	2010	171	177	189	200	217	149	152	155	158	162	323	330	344	357	376
	2050	47	72	150	232	350	153	170	215	261	335	204	244	365	493	663
Ned. Antillen en Aruba	2000			69					38					107		
	2010	91	101	112	121	132	60	62	65	67	71	153	164	176	187	199
	2050	51	86	139	198	265	100	128	170	211	266	155	216	309	406	522
Afrika	2000			102					50					151		
	2010	110	128	159	186	227	92	97	104	111	120	204	227	263	296	348
	2050	51	106	278	453	694	141	191	318	443	643	195	302	596	889	1 312
Azië	2000			169					57					226		
	2010	197	243	301	353	416	104	113	124	133	145	305	359	425	484	559
	2050	155	322	696	1 067	1 477	218	354	614	862	1 192	380	701	1 311	1 922	2 658
Latijns-Amerika	2000			33					18					51		
	2010	35	43	52	59	68	30	32	34	36	38	66	75	86	94	105
	2050	30	56	102	153	209	59	89	136	181	239	93	148	238	330	445
Westers	2000			545					822					1 367		
	2010	578	626	681	726	785	872	888	905	922	941	1 460	1 524	1 586	1 639	1 705
	2050	452	605	833	1 074	1 331	782	939	1 178	1 395	1 694	1 265	1 581	2 011	2 442	2 972
Indonesië	2000			141					264					405		
	2010	111	113	119	122	132	267	268	270	271	274	379	382	388	392	405
	2050	8	12	36	59	120	131	146	173	194	251	139	160	209	254	367
Overige westerse landen	2000			404					557					961		
	2010	414	486	562	628	704	600	617	636	653	673	1 017	1 111	1 198	1 274	1 364
	2050	274	476	797	1 142	1 550	529	726	1 005	1 282	1 647	822	1 225	1 802	2 405	3 129

2,8 miljoen is en eveneens een zesde dat het er meer dan 5 miljoen zijn.

Sterke toename westerse allochtonen onzeker

Volgens de allochtonenprognose zal ook het aantal westerse allochtonen toenemen, echter minder sterk dan niet-westerse allochtonen. Verwacht wordt dat het aantal westerse allochtonen toeneemt van 1,4 miljoen in 2000 tot 1,6 miljoen in 2010. Deze toename is minder zeker dan die van niet-westerse allochtonen. Het is niet onwaarschijnlijk dat westerse allochtonen vooral op langere termijn een negatief migratiesaldo zullen kennen. Daarnaast wordt op dit moment ongeveer 30 procent van de westerse allochtonen gevormd door personen met een Nederlands-Indische of Indonesische achtergrond. Zij vormen een al wat oudere bevolkingsgroep die de komende decennia fors in omvang zal afnemen. Volgens het 95%-prognose-interval wordt verwacht dat het werkelijke aantal westerse allochtonen in 2010 met 95 procent kans tussen de 1,5 miljoen en 1,7 miljoen zal liggen (grafiek 2). De ondergrens ligt weliswaar iets boven het huidige niveau, maar het verschil is beduidend minder groot dan bij niet-westerse allochtonen. In 2050 loopt het 95%-interval van 1,3 miljoen tot 3,0 miljoen. De ondergrens van dit interval ligt dan onder het huidige niveau. De ondergrens van het 67%-interval ligt in dit jaar nog wel boven het huidige niveau. Hoewel een sterke stijging dus minder zeker dan voor niet-westerse allochtonen, is een stijging waarschijnlijker dan een daling.

3. Ontwikkelingen per allochtone groep

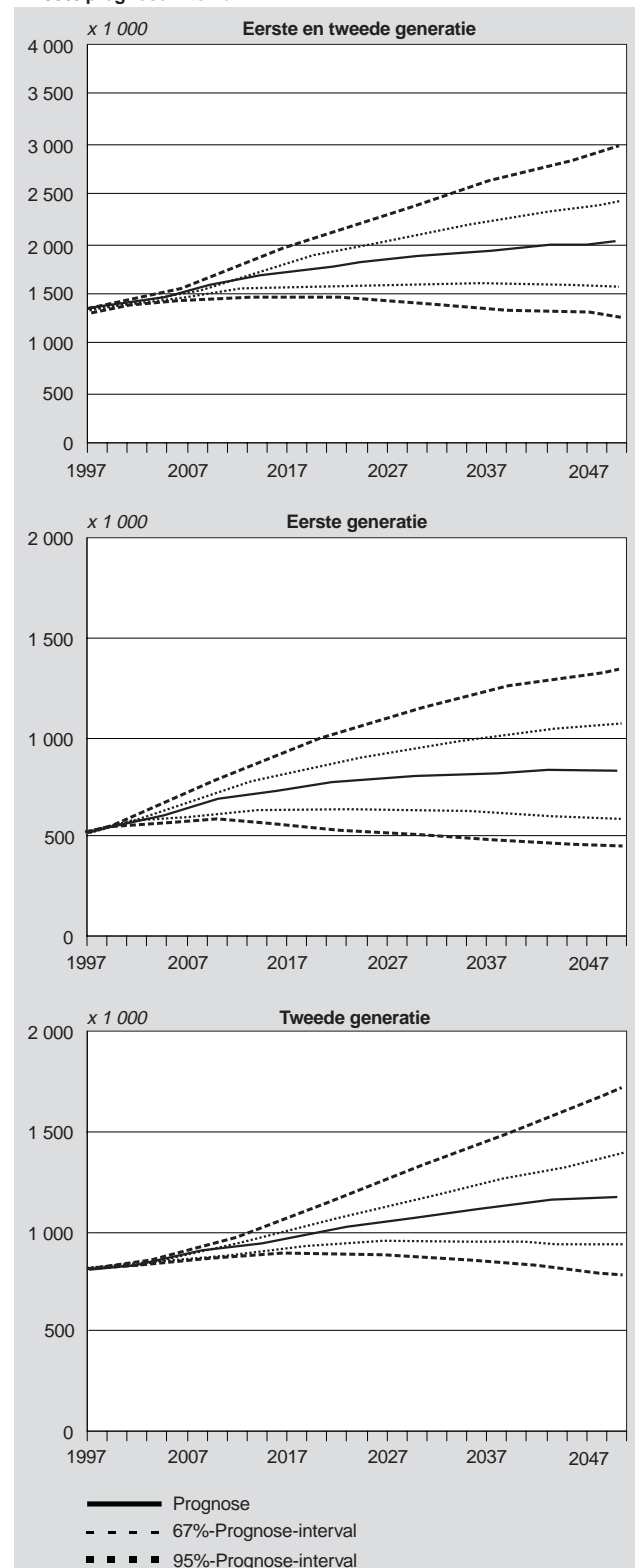
Er zijn ook prognose-intervallen berekend voor de afzonderlijke groepen allochtonen. De verwachte ontwikkelingen kunnen sterk verschillen per land. Voor Turken wordt de eerstkomende tien jaar een forse stijging verwacht. De ondergrens van het 95%-interval ligt met 349 duizend Turken in 2010 ruim boven het huidige niveau (staat). Op langere termijn is een toename minder zeker. In 2050 ligt de ondergrens van het 67%-interval ongeveer op het huidige niveau.

Dit betekent dat wordt verwacht dat de kans een zesde is dat het aantal Turken in 2050 minder zal zijn dan in 2000. Voor Aziaten daarentegen wordt verwacht dat de ondergrens van het 95%-interval gedurende de gehele prognoseperiode ruim boven het huidige niveau zal liggen.

De ontwikkeling van het aantal personen met een Indonesische achtergrond vormt een uitzondering in vergelijking met de overige groepen. Het is de enige onderscheiden groep allochtonen voor welke een daling van het aantal personen wordt verwacht. Verwacht wordt dat de kans meer dan 95 procent is dat het toekomstige aantal Indonesiërs zal dalen.

Bij het vergelijken van de prognose-intervallen van de afzonderlijke landen met die van het totale aantal westerse en niet-westerse allochtonen, moet een belangrijke opmerking geplaatst worden. Het optellen van de grenzen van de prognose-intervallen van de afzonderlijke landen komt niet overeen met het corresponderende prognose-interval voor het totaal. Zo levert het optellen van de onder- en bovengrenzen van 67%-prognose-intervallen van de afzonderlijke niet-westerse groepen in 2050 een interval van 2,3 miljoen tot 5,5 miljoen. Het 67%-interval van het aantal niet-westerse allochtonen is smaller en loopt van 2,8 miljoen tot 5,0 miljoen. De verklaring voor dit verschil is de correlatie of samenhang tussen de afzonderlijke groepen allochtonen. Er is geen zogenaamde perfecte correlatie. Hiermee wordt bedoeld dat als bijvoorbeeld het aantal Marokkanen hoog is niet per definitie ook het aantal Surinamers hoog is. Dit volgt onder meer uit de veronderstelling dat er geen perfecte correlatie is tussen de aantallen immigranten uit deze landen. In zijn algemeenheid geldt dat de mate

2. Aantal westerse allochtonen, prognose en 67%- en 95%-prognose-interval

van onzekerheid over een specifieke groep allochtonen relatief groter is dan de onzekerheid over het totale aantal allochtonen. Dit geldt overigens ook voor de eerste en tweede generatie. Het optellen van de grenzen van de intervallen van de eerste en tweede generatie levert een iets breder interval dan die van het totaal.

Literatuur

Alders, M., 2001a, Allochtonenprognose 2000–2050: over tien jaar 2 miljoen allochtonen. Maandstatistiek van de bevolking, maart 2001, blz. 17–22.

Alders, M., 2001b, Bevolkingsprognose 2000-2050: onzekerheidsmarges voor de migratie. Maandstatistiek van de bevolking, april 2001, blz. 34–39.

Beer, J. de en M. Alders, 1999, Onzekerheidsmarges voor geboorte, sterfte en migratie. Maandstatistiek van de bevolking, oktober 1999, blz. 18–27.

Allochtonenprognose 2000–2050: onzekerheid van het toekomstige kindertal van allochtone vrouwen

Maarten Alders

Veronderstellingen over de toekomstige ontwikkelingen van het kindertal van allochtone vrouwen vormen een belangrijke bouwsteen van de allochtonenprognose van het CBS. De ontwikkelingen zijn echter onzeker. Met deze onzekerheid wordt in de prognose rekening gehouden door veronderstellingen te maken over de mate van onzekerheid van het toekomstige kindertal. Verondersteld wordt dat de kans tweederde is dat het kindertal van Turkse, Marokkaanse, Afrikaanse en Aziatische vrouwen in 2050 tussen de 1,5 en 2,5 kinderen per vrouw zal liggen. Voor de overige allochtone vrouwen wordt een smallere marge verondersteld, van 1,4 tot 2,1 kinderen per vrouw.

1. Inleiding

Onlangs is de nieuwe allochtonenprognose van het CBS gepubliceerd (Alders, 2001). Teneinde rekening te kunnen houden met de onzekerheid van toekomstige ontwikkelingen van de omvang en samenstelling van de allochtone bevolking is tevens een stochastische allochtonenprognose gemaakt. Deze is gebaseerd op onder meer veronderstellingen over de mate van onzekerheid van toekomstige ontwikkelingen in de vruchtbaarheid van allochtone vrouwen. Dit artikel geeft een onderbouwing van deze veronderstellingen. In een ander artikel in deze aflevering van de Maandstatistiek van de bevolking worden de belangrijkste resultaten van de stochastische allochtonenprognose gepresenteerd.

In de allochtonenprognose wordt wat betreft veronderstellingen over de vruchtbaarheid onderscheid gemaakt naar geboorteland van de moeder. Kinderen van deze moeders behoren tot de tweede generatie. Er worden geen veronderstellingen gemaakt over de vruchtbaarheid van allochtone vrouwen van de tweede generatie. Hun kinderen worden immers niet onderscheiden in de allochtonenprognose. In Alders en Schapendonk-Maas (2001) zijn veronderstellingen geformuleerd over de verwachte ontwikkelingen van het totale vruchtbaarheidscijfer (TFR) van in het buitenland geboren vrouwen. In dit artikel worden veronderstellingen geformuleerd over de grenzen van een 95%-prognose-interval van de TFR in 2050. Onder de veronderstelling van een normale verdeling kunnen Monte-Carlo simulaties van de TFR uit deze kansverdeling gemaakt worden. Door middel van interpolatie kan ook de TFR in de tussenliggende prognosejaren gesimuleerd worden. Het resultaat zijn gesimuleerde waarden van de TFR voor alle prognosejaren.

2. Veronderstellingen

In de vorige allochtonenprognose zijn voor het eerst veronderstellingen gemaakt over de onzekerheid van het toekomstige kindertal van in het buitenland geboren vrouwen (Alders, 1999). Deze veronderstellingen kunnen worden getoetst door de toen opgestelde prognose-intervallen te vergelijken met de inmiddels waargenomen cijfers. Het blijkt dat de waargenomen TFR in 1999 in veel gevallen binnen het 67%-prognose-interval lag. Alleen voor Antilliaanse en Indonesische vrouwen blijft de TFR maar net binnen het 95%-interval. De cijfers geven wel aanleiding om de marge in het eerste prognosejaar, 1998, iets te verbreden.

De mate van onzekerheid van ontwikkelingen in de vruchtbaarheid van allochtone vrouwen is groter dan die van alle in Nederland wonende vrouwen. Hiervoor zijn een aantal redenen te

geven. In de eerste plaats betreft het ontwikkelingen van kleinere groepen vrouwen. In het algemeen geldt dat waarnemingen voor kleine groepen grilliger zijn dan voor de gehele bevolking.

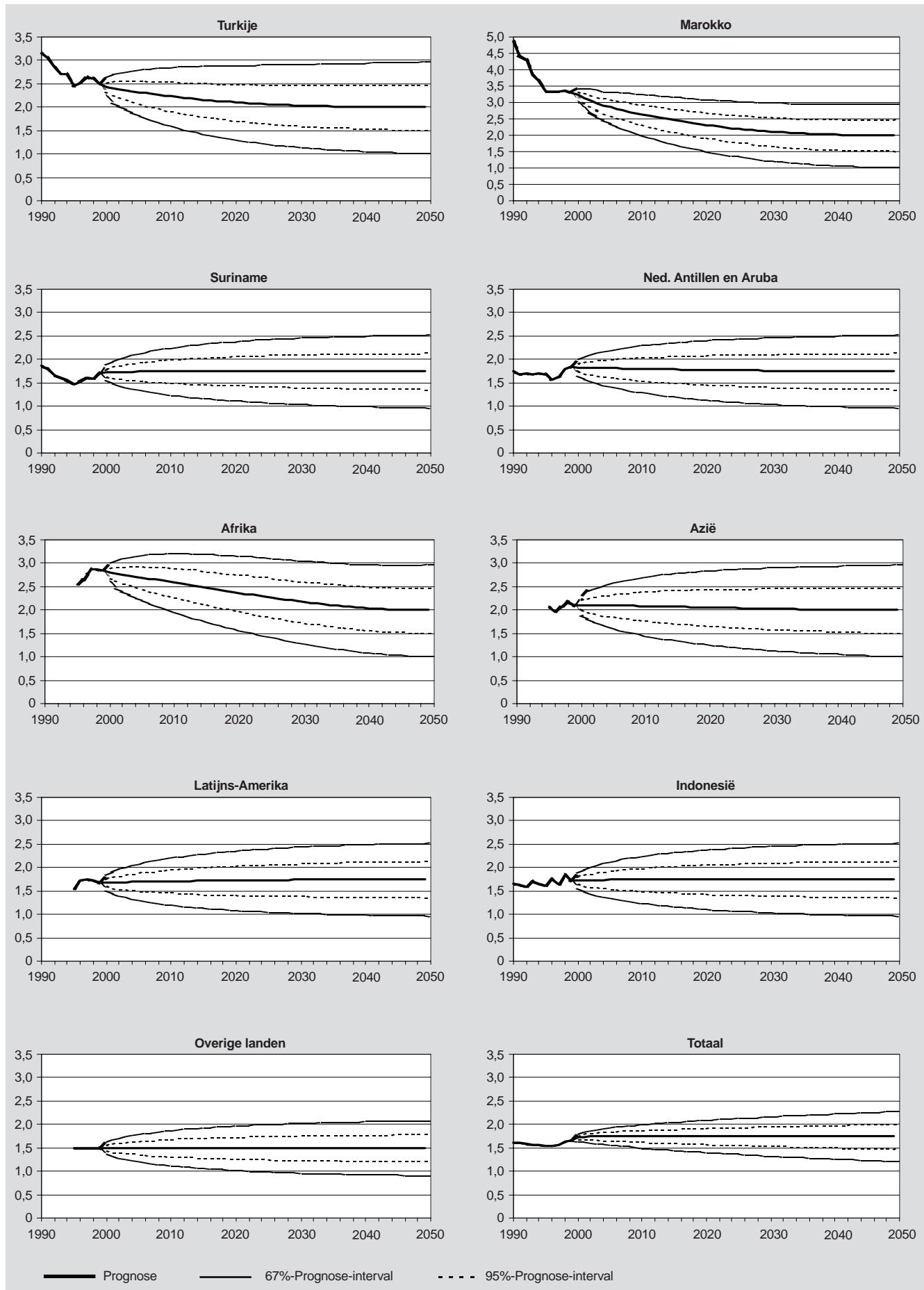
De tweede reden is dat zich in het recente verleden grote veranderingen hebben voorgedaan onder bepaalde groepen allochtonen. Zo is de TFR van in Marokko geboren vrouwen in een korte periode sterk gedaald, van bijna 5 kinderen per vrouw in 1990 tot 3,3 kinderen per vrouw in 1995. Dergelijke grote veranderingen kunnen zich ook in de toekomst voordoen. Dit vergroot de onzekerheid.

De derde reden betreft de vraag in hoeverre allochtone vrouwen qua vruchtbaarheidsgedrag verschillen van autochtone vrouwen. In het algemeen geldt dat hoe langer allochtone vrouwen in Nederland verblijven hoe meer ze wat het krijgen van kinderen betreft lijken op Nederlandse vrouwen. Echter zowel de mate waarin deze convergentie plaatsvindt als de snelheid waarmee, zijn onzeker. Zo zal een stijging van het opleidingsniveau en de arbeidsparticipatie van allochtone vrouwen waarschijnlijk leiden tot uitstel van de vruchtbaarheid en daarmee waarschijnlijk ook tot een daling van het gemiddelde kindertal. De mate waarin en de snelheid waarmee deze ontwikkelingen zullen plaatsvinden zijn vanzelfsprekend onzeker.

De laatste reden betreft de onzekerheid over de vraag in hoeverre de ontwikkeling in de herkomstlanden effect heeft op de vruchtbaarheid van allochtone vrouwen in Nederland. Hoewel bekend is dat de vruchtbaarheid in bijvoorbeeld Turkije en Marokko daalt, is nog onzeker tot welk niveau deze vruchtbaarheid in deze landen zal dalen. Daarbij moet bedacht worden dat het nogal uit kan maken of vrouwen die naar Nederland komen een laag of hoog opleidingsniveau hebben en of ze uit een landelijk of stedelijk gebied komen. Ook het migratiemotief om naar Nederland te komen is van belang. Vrouwen die in het kader van gezinsvorming naar Nederland komen, krijgen dikwijls kort na aankomst in Nederland een kind. Zo blijkt dat ruim een kwart van de Turkse en Marokkaanse vrouwen die de laatste jaren naar Nederland zijn gekomen in het jaar na aankomst een kind hebben gekregen (Alders, 2000). Dit heeft een opwaarts effect gehad op de TFR van deze vrouwen in de tweede helft van de jaren negentig.

De mate van onzekerheid van toekomstige ontwikkelingen van de vruchtbaarheid van in het buitenland geboren vrouwen is groter dan die van alle in Nederland wonende vrouwen. Voor Turkse, Afrikaanse (waaronder Marokkaanse) en Aziatische vrouwen wordt verondersteld dat de bovengrens van het 95%-prognose-interval in 2050 drie kinderen per vrouw bedraagt en de ondergrens één kind per vrouw (*grafiek*). Het 95%-prognose-interval van alle in Nederland wonende vrouwen loopt van 1,2 tot 2,3 kinderen per vrouw. Verondersteld wordt dus dat de onzekerheidsmarge van de TFR van deze allochtone vrouwen bijna twee keer zo breed is als die van alle in Nederland wonende vrouwen. Gezien de waarnemingen lijkt het voor deze groepen allochtone vrouwen onwaarschijnlijk dat ze in de toekomst meer dan drie kinderen zullen krijgen. Alleen Marokkaanse vrouwen krijgen op dit moment nog meer dan drie kinderen. Het lijkt echter onwaarschijnlijk dat dit ook in de toekomst het geval zal zijn. Enerzijds zullen Marokkaanse vrouwen steeds meer geïntegreerd raken, anderzijds zal ook in Marokko zelf de vruchtbaarheid dalen (zie onder meer United Nations, 1999). Een TFR lager dan één is eveneens onwaarschijnlijk gezien de huidige vruchtbaarheidsniveaus. De breedte van het 67%-prognose-interval is de helft van die van het 95%-interval. Verwacht wordt dus dat de kans tweederde is dat de TFR van de

Totaal vruchtbaarheidscijfer (TFR) naar geboorteland, prognose en 67%- en 95%-prognose-interval

hier genoemde vrouwen in 2050 tussen de 1,5 en 2,5 kinderen per vrouw zal liggen.

Verondersteld wordt dat de mate van onzekerheid van de toekomstige ontwikkelingen van de vruchtbaarheid van vrouwen uit Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba, Indonesië, Latijns-Amerika en de groep overige landen kleiner is dan die van vrouwen uit Turkije, Afrika en Azië. De reden is dat de eerstgenoemde vrouwen wat vruchtbaarheid betreft meer geïntegreerd zijn. Dit blijkt uit het feit dat de vruchtbaarheidscijfers van deze groepen vrouwen in de buurt van de totale vruchtbaarheid liggen. Bovendien trouwen vrouwen uit deze landen relatief vaak met een autochtone man, hetgeen integratie kan bevorderen. Daarom wordt verondersteld dat de onzekerheidsmarge niet 2 maar 1,5 keer zo breed is als de marge voor alle in Nederland wonende vrouwen. Het 67%-interval van het gemiddelde kindertal van deze vrouwen in 2050 loopt van 1,4 tot 2,1 kinderen per vrouw (*grafiek*).

De bovenstaande marges gelden voor het einde van de prognoseperiode, 2050. Voor de tussenvallende jaren wordt verondersteld dat de marges toenemen volgens een zogenaamd eerste-orde autoregressief model. Dit model heeft de eigenschap dat de marges al op korte termijn breed zijn. Dit lijkt een plausibele veronderstelling omdat de jaarlijkse fluctuaties in de TFR naar geboorteland groot zijn.

Literatuur

Alders, M., 1999, Allochtonenprognose 1998–2015. Maandstatistiek van de bevolking, april 1999, blz. 20–36.

Alders, M., 2000, Kinderen krijgen over de landsgrenzen heen. Een analyse van het verband tussen migratie en vruchtbaarheid. Maandstatistiek van de bevolking, november 2000, blz. 22–26.

Alders, M., 2001, Allochtonenprognose 2000–2050: over tien jaar 2 miljoen allochtonen. Maandstatistiek van de bevolking, maart 2001, blz. 17–22.

Alders, M. en H. Schapendonk-Maas, 2001, Allochtonenprognose 2000–2050. Veronderstellingen over het toekomstige kindertal van allochtone vrouwen. Maandstatistiek van de bevolking, maart 2001, blz. 23–30.

United Nations, 1999, World population prospects. The 1998 revision. Volume I: Comprehensive tables. United Nations, Department of Economic and Social Affairs. Population Division, New York.

Bevolking in institutionele huishoudens, 1 januari 2000

Ingeborg Keij en Helma Schapendonk

Het aantal personen dat deel uitmaakt van een institutioneel huishouden is tussen 1995 en 2000 gedaald van 248 duizend naar 224 duizend (staat 1). De daling heeft zich vrijwel volledig voorgedaan bij personen die in verzorgings- en verpleeghuizen verblijven: dit aantal nam af van 157 duizend in 1995 naar 137 duizend in 2000.

Onder personen die jonger zijn dan 65 jaar wonen meer mannen dan vrouwen in inrichtingen en tehuizen: 47 duizend mannen tegen 32 duizend vrouwen (staat 2). Boven de 65 – en vooral boven de 80 – vormen de vrouwen een ruime meerderheid. Er wonen 111 duizend vrouwen van 65 jaar of ouder in een tehuis tegen 33 duizend mannen. Dit komt doordat er veel meer oudere vrouwen dan oudere mannen zijn. Vrouwen leven gemiddeld zo'n vijf jaar langer dan mannen. Doordat vrouwen meestal trouwen met een iets oudere man overleven de meeste vrouwen hun echtgenoot. Hierdoor is een hoog aandeel van de hoogbejaarde vrouwen weduwe. Het ontbreken van een verzorgende partner verkleint de kans om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Daardoor is het aandeel van weduwen in tehuizen zeer groot. Van de 85 duizend vrouwen van 80 jaar of ouder die in een tehuis verblijven, is driekwart weduwe.

De bevolking in institutionele huishoudens bestaat uit personen voor wie de huishoudelijke verzorging bedrijfsmatig plaatsvindt. Het gaat daarbij onder meer om instituties als verzorgingshuizen, verpleeghuizen en psychiatrische ziekenhuizen. De statistiek van de institutionele bevolking 1 januari 2000 is het resultaat van een koppeling van het bij het CBS aanwezige Adresregister Institutionele Huishoudens (AIH) met de gegevens uit de structuurtelling van 1 januari 2000. Deze telling, die eenmaal per jaar wordt gehouden, bevat van iedere persoon die in de gemeentelijke basisadministratie (GBA) is ingeschreven, gegevens over onder andere geslacht, geboortedatum en woonadres. De adressen in het AIH zijn gekoppeld aan de gegevens van personen die volgens de structuurtelling op deze adressen wonen. Hierbij is voldaan aan het criterium dat personen tot de institutionele bevolking behoren wanneer ze bij de gemeente op een adres van een institutioneel huishouden staan ingeschreven. Normaliter dienen personen zich op een adres in te schrijven als zij naar verwachting vier maanden of langer op dat adres gaan wonen (wet GBA). Om privacyredenen mag bij sommige instellingen, zoals gevangenissen, een briefadres elders worden aangehouden. Zie voor meer informatie over institutionele huishoudens het artikel 'Institutionele Huishoudens, 1 januari 1997' in de Maandstatistiek van de bevolking, mei 1998, blz. 14–17.

Staat 1
Bevolking in institutionele huishoudens naar soort instelling, 1 januari

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	x 1000					
Verzorgingshuizen	119	119	113	111	108	105
Verpleeghuizen	38	37	35	34	33	32
Inrichtingen voor verstandelijk gehandicapten	30	29	28	28	29	27
Psychiatrische ziekenhuizen	13	13	14	13	12	12
Gezinsvervangende tehuizen en opvangcentra	34	36	36	36	36	36
Opleidingsinternaten	3	3	4	4	3	3
Kloosters	9	8	8	8	7	6
Gevangenissen	2	3	3	3	3	3
Totaal	248	247	242	237	231	224

Staat 2
Bevolking in institutionele huishoudens naar geslacht, leeftijd en burgerlijke staat, 1 januari 2000

Leeftijd	Mannen					Vrouwen				
	ongehuwd	gehuwd	verweduwd	gescheiden	totaal	ongehuwd	gehuwd	verweduwd	gescheiden	totaal
<i>x 1 000</i>										
0- 4	0,4				0,4	0,3				0,3
5- 9	1,1				1,1	0,8				0,8
10-14	2,9				2,9	1,5				1,5
15-19	5,1	-	-	-	5,1	3,4	0,0	-	-	3,4
20-24	3,8	0,0	-	0,0	3,8	2,7	0,0	-	0,0	2,7
25-29	4,2	0,1		0,1	4,4	2,4	0,1	0,0	0,0	2,5
30-34	4,5	0,2	0,0	0,2	4,9	2,6	0,2	0,0	0,1	2,9
35-39	4,7	0,2	0,0	0,3	5,2	2,8	0,2	0,0	0,2	3,2
40-44	4,3	0,2	0,0	0,4	5,0	2,7	0,2	0,0	0,3	3,2
45-49	3,9	0,2	0,0	0,5	4,6	2,8	0,2	0,0	0,4	3,3
50-54	3,4	0,2	0,0	0,5	4,2	2,4	0,2	0,1	0,4	3,1
55-59	2,2	0,2	0,0	0,4	2,9	1,6	0,2	0,1	0,4	2,3
60-64	2,1	0,3	0,1	0,5	2,9	1,8	0,3	0,2	0,4	2,7
65-69	2,0	0,5	0,2	0,5	3,1	2,0	0,5	0,8	0,5	3,8
70-74	1,8	0,9	0,6	0,5	3,8	2,6	1,1	2,7	0,6	7,0
75-79	1,7	1,8	1,7	0,5	5,7	3,5	2,2	8,6	1,0	15,3
80-84	1,3	2,7	3,1	0,4	7,4	4,1	2,9	17,8	1,1	25,9
85-89	0,8	2,7	4,0	0,3	7,8	4,5	2,2	25,0	1,1	32,9
90-94	0,3	1,0	2,6	0,1	4,0	2,8	0,6	16,6	0,6	20,5
95+	0,1	0,1	0,8	0,0	1,1	0,9	0,0	4,9	0,2	6,0
Totaal	50,6	11,4	13,2	5,2	80,5	48,2	11,0	76,9	7,4	143,5

Bevolkingsstatistieken in StatLine

StatLine

In toenemende mate zijn cijfers van het CBS beschikbaar via internet. Via internet kunt u toegang verkrijgen tot StatLine, de elektronische databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie over vele maatschappelijke en economische onderwerpen in de vorm van tabellen en grafieken. Deze resultaten kunt u gratis bekijken, printen of opslaan. Naast de mogelijkheid om te zoeken met trefwoorden, kan met behulp van een Webselector een keuze worden gemaakt uit alle publicaties die zijn opgenomen in StatLine.

Hoe vindt u bevolkingscijfers in StatLine?

In StatLine zijn veel cijfers over bevolking te vinden. De snelste manier om deze cijfers te vinden, is als volgt. Ga naar de openingspagina van de CBS homepage (www.cbs.nl) en druk op de knop 'StatLine' aan de linkerkant. U krijgt nu een scherm waarin wordt uitgelegd hoe u binnen StatLine kunt zoeken naar onderwerpen. Klik in de tekst op 'StatLine' of op 'zelfstandig zoeken in StatLine'. U krijgt nu een scherm waarin u een zoekopdracht kunt geven (figuur 1). Als u niet direct een scherm met de themastructuur te zien krijgt, dient u 'Selecteren->' te kiezen. U krijgt dan de 'StatLine Webselector' op uw scherm.

Binnen de Webselector kunt u via de themastructuur snel gegevens over bevolking opvragen. Door op 'Mens en maatschappij' te klikken, komt u bij 'Bevolking' terecht. Als u vervolgens op 'Bevolking' klikt, krijgt u een lijst met publicaties en submappen (figuur 2). In de submappen vindt u informatie over bijvoorbeeld de samenstelling van de bevolking, geboorte en immigratie en emigratie.

Ter illustratie is in figuur 2 de publicatie 'Bevolking; kerncijfers' geselecteerd. In het rechterdeel van de Webselector ziet u vervolgens een overzicht van de onderwerpen in deze publicatie. Hier kunt u door 'Onderwerpen' en 'Jaar' te selecteren uw eigen tabel

samenstellen. Submappen in het rechterdeel van de Webselector opent u door op het 'plusje' te klikken. Als u uw tabel heeft samengesteld, drukt u op OK onderaan het scherm. U krijgt nu de tabel op het scherm te zien. Uiteraard kunt u deze tabel afdrukken of opslaan op schijf. Als u op het pictogram met de diskette ('Bewaar tabel in ander formaat') boven de tabel klikt, krijgt u de keuze om de tabel op te slaan in excel-formaat of enig ander formaat.

Wat kunt u in StatLine vinden?

Er zijn een groot aantal StatLinepublicaties met bevolkingscijfers gemaakt. De meeste vindt u onder de kop 'Bevolking' (figuur 2). Er zijn publicaties beschikbaar met kerncijfers van de bevolking, maandcijfers van de bevolking, regionale cijfers, cijfers over de bevolking naar samenstelling, geboorte, sterfte en doodsoorzaken, huwelijken, scheidingen en verweduwingen, verhuizingen, immigratie en emigratie, allochtonen, asielverzoeken, wijzigingen van nationaliteit en de demografische prognoses.

Meer cijfers over de bevolking zijn te vinden bij 'Historische reeksen' (net boven 'Bevolking' in figuur 2). Hierin vindt u tijdreeksen vanaf 1899 voor een beperkt aantal onderwerpen. Cijfers per gemeente of andere regio's zijn behalve onder 'Bevolking' ook te vinden bij het thema 'Nederland regionaal' in de publicaties 'Regionaal statistisch bestand' en 'Statistisch bestand gemeenten'.

Deze maand verschenen in Statline:

Population: Key figures

Population: monthly statistics

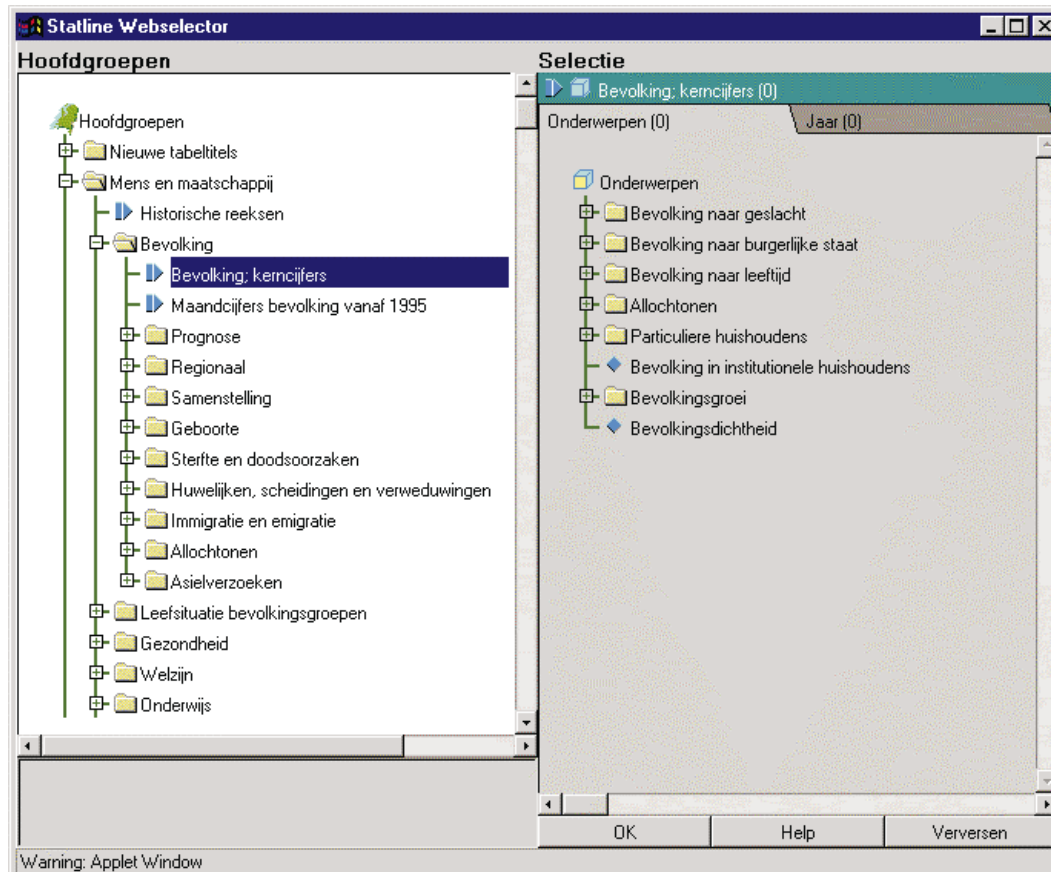
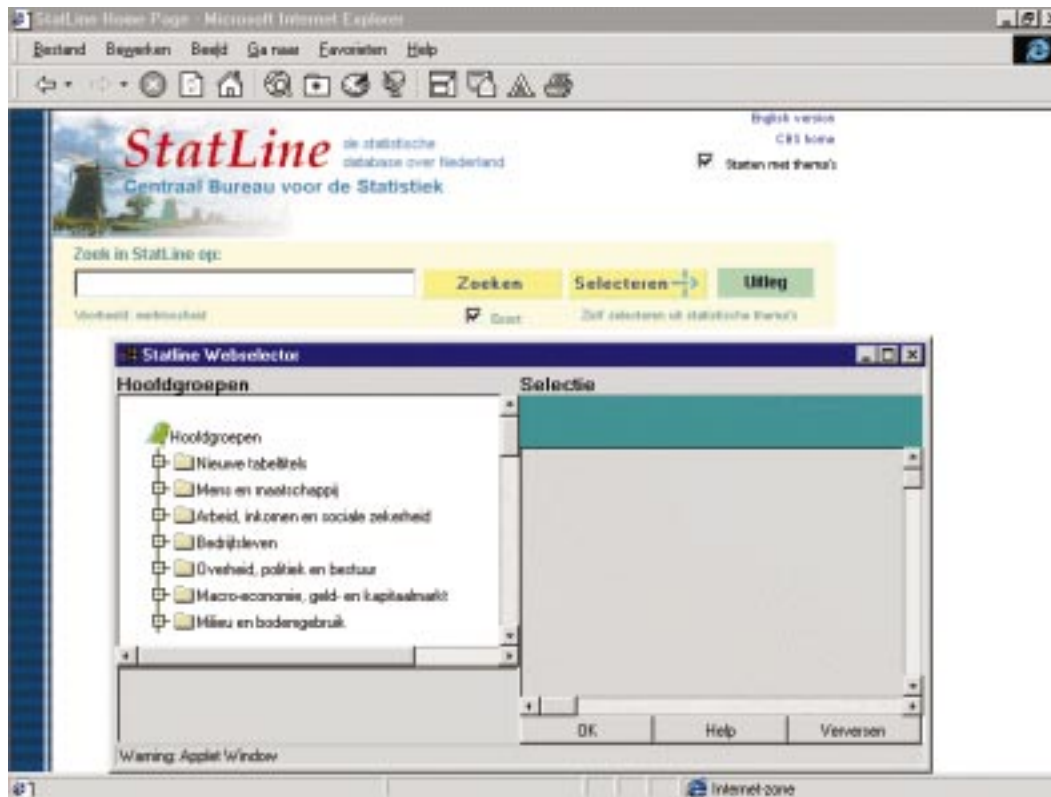
Bevolkingscijfers per gemeente, 2000

Nationaliteitswijzigingen naar soort regeling

Bevolking per postcode, 2000

Verhuizingen tussen gemeenten, 1999

Immigratie en emigratie naar burgerlijke staat

Uitkomsten Huishoudensprognose 2000–2050

Technische toelichting

De Huishoudensprognose geeft naast de verwachte ontwikkeling van het aantal huishoudens ook de bevolking naar huishoudenspositie. De Huishoudensprognose bevat naast de prognose zelf ook een prognose-interval. Tabel 1 presenteert naast de meest plausibel geachte ontwikkeling ook de onder- en bovengrens van het 67%-prognose-interval. In een komende aflevering van de Maandstatistiek van de Bevolking zal worden uiteengezet hoe dit interval is bepaald.

In de Huishoudensprognose worden zes verschillende huishoudensposities onderscheiden. Allereerst worden de personen onderscheiden die niet deel uitmaken van een particulier huishouden, de zogenaamde *institutionele* bevolking. Het gaat hierbij om personen die langer dan een jaar in een instelling verblijven, zoals verpleeg-, verzorgings-, bejaarden- en kindertehuizen, opvoedingsinternaten, revalidatiecentra en gevangenissen. *Particuliere* huishoudens bestaan uit één of meer personen die alleen of samen in een woonruimte zijn gehuisvest en zelf in hun dagelijkse onderhoud voorzien. Allereerst kunnen eenpersoonshuishoudens worden onderscheiden. De personen in deze huishoudens worden als *alleenstaand* aangeduid. Hiertoe worden ook personen gerekend die op hetzelfde adres wonen maar een eigen huishouden voeren.

De leden van meerpersoonshuishoudens worden onderscheiden naar de positie die zij ten opzichte van een zogenaamde referentiepersoon innemen. In de Jaarlijkse Huishoudens statistiek, waarop de Huishoudensprognose is gebaseerd in de uitgangssituatie, heeft dit betrekking op de persoon die het huishouden bestuurt of die de gang van zaken in het huishouden regelt. Tuiswonende *kinderen* betreffen alle in het huishouden van hun ouder(s) aanwezige eigen, stief- of adoptiekinderen die zelf geen kinderen hebben. De personen die – al dan niet gehuwd – een gemeenschappelijke huishouding voeren met een vaste partner worden als *samenwonend* aangemerkt. *Eenouders* wonen niet samen met een vaste partner.

Ten slotte kunnen meerpersoonshuishoudens nog *overige* personen bevatten. Deze personen onderhouden geen partnerrelatie met de referentiepersoon en zijn geen kind van de (partner van de) referentiepersoon. Te denken valt bijvoorbeeld aan een kostganger die bij een gezin inwoont. Overigens kan de referentiepersoon zelf ook de huishoudenspositie overig hebben. Het huishouden bestaat dan alleen uit overige personen. Te denken valt aan studenten die een huishouden vormen. Het aantal particuliere huishoudens wordt bepaald door de alleenstaanden op te tellen bij de referentiepersonen van de meerpersoonshuishoudens.

Tabel 1
 Huishoudens op 1 januari; Huishoudensprognose 2000–2050

	Prognose 2000–2050			Prognose 1998
	ondergrens van 67%-interval	prognose	bovengrens van 67%-interval	
	<i>x 1 000</i>			
2000	6 755	6 823	6 894	6 851
2001	6 788	6 890	6 986	6 914
2002	6 833	6 958	7 078	6 975
2003	6 879	7 024	7 166	7 034
2004	6 923	7 089	7 250	7 092
2005	6 969	7 152	7 330	7 148
2006	7 012	7 214	7 410	7 203
2007	7 055	7 275	7 488	7 258
2008	7 097	7 335	7 565	7 313
2009	7 134	7 395	7 642	7 367
2010	7 174	7 454	7 722	7 421
2011	7 214	7 512	7 796	7 475
2012	7 251	7 570	7 869	7 529
2013	7 289	7 626	7 944	7 582
2014	7 325	7 680	8 017	7 634
2015	7 358	7 733	8 075	7 685
2016	7 391	7 784	8 145	7 735
2017	7 418	7 833	8 208	7 784
2018	7 442	7 881	8 278	7 832
2019	7 472	7 927	8 341	7 878
2020	7 500	7 972	8 408	7 923
2021	7 523	8 016	8 467	7 967
2022	7 551	8 057	8 524	8 008
2023	7 570	8 097	8 579	8 048
2024	7 593	8 134	8 633	8 085
2025	7 612	8 169	8 692	8 119
2026	7 621	8 201	8 739	8 150
2027	7 629	8 230	8 788	8 177
2028	7 640	8 256	8 829	8 201
2029	7 643	8 278	8 876	8 222
2030	7 642	8 297	8 913	8 239
2031	7 647	8 312	8 946	8 253
2032	7 642	8 324	8 981	8 264
2033	7 634	8 334	9 014	8 272
2034	7 622	8 341	9 047	8 277
2035	7 598	8 345	9 078	8 280
2036	7 587	8 348	9 107	8 281
2037	7 573	8 348	9 126	8 281
2038	7 560	8 347	9 149	8 279
2039	7 541	8 345	9 172	8 275
2040	7 512	8 342	9 196	8 271
2041	7 486	8 338	9 220	8 265
2042	7 462	8 333	9 235	8 259
2043	7 446	8 328	9 248	8 253
2044	7 414	8 322	9 263	8 246
2045	7 392	8 317	9 280	8 238
2046	7 377	8 311	9 302	8 230
2047	7 356	8 304	9 300	8 221
2048	7 346	8 298	9 298	8 212
2049	7 329	8 291	9 312	8 202
2050	7 304	8 285	9 321	8 192

Tabel 2
Huishoudens op 1 januari: Huishoudensprognose 2000–2050

	Eenpersoons- huishouden	Meerpersoonshuishouden				Totaal	Gemiddelde huishoudens- grootte ¹⁾
		met paar	w.o.: niet-gehuwd	met eenouder	overig		
	<i>x 1 000</i>						<i>personen</i>
2000	2 299	4 094	641	386	44	6 823	2,29
2001	2 350	4 106	668	390	45	6 890	2,29
2002	2 396	4 124	694	393	45	6 958	2,28
2003	2 441	4 142	719	397	45	7 024	2,28
2004	2 484	4 160	742	400	45	7 089	2,27
2005	2 525	4 179	765	402	46	7 152	2,27
2006	2 567	4 197	787	405	46	7 214	2,26
2007	2 608	4 214	809	407	46	7 275	2,25
2008	2 648	4 232	831	409	47	7 335	2,25
2009	2 689	4 248	853	410	47	7 395	2,24
2010	2 730	4 265	875	412	47	7 454	2,23
2011	2 771	4 281	896	413	48	7 512	2,23
2012	2 811	4 297	918	413	48	7 570	2,22
2013	2 851	4 312	940	414	48	7 626	2,21
2014	2 890	4 328	961	414	49	7 680	2,20
2015	2 927	4 342	983	414	49	7 733	2,20
2016	2 964	4 356	1 004	414	49	7 784	2,19
2017	3 001	4 369	1 025	413	50	7 833	2,18
2018	3 036	4 382	1 046	413	50	7 881	2,18
2019	3 072	4 393	1 066	412	50	7 927	2,17
2020	3 106	4 404	1 086	412	51	7 972	2,17
2021	3 140	4 414	1 106	411	51	8 016	2,16
2022	3 172	4 423	1 125	411	51	8 057	2,16
2023	3 203	4 432	1 144	410	51	8 097	2,15
2024	3 233	4 440	1 163	410	51	8 134	2,15
2025	3 260	4 447	1 182	410	51	8 169	2,15
2026	3 286	4 453	1 200	410	52	8 201	2,14
2027	3 310	4 458	1 217	411	52	8 230	2,14
2028	3 331	4 462	1 234	411	52	8 256	2,14
2029	3 350	4 465	1 251	412	52	8 278	2,14
2030	3 366	4 467	1 266	412	51	8 297	2,13
2031	3 381	4 467	1 281	413	51	8 312	2,13
2032	3 393	4 466	1 294	414	51	8 324	2,13
2033	3 404	4 464	1 308	415	51	8 334	2,13
2034	3 413	4 462	1 320	415	51	8 341	2,13
2035	3 420	4 458	1 332	416	51	8 345	2,13
2036	3 426	4 455	1 343	416	51	8 348	2,13
2037	3 430	4 451	1 354	417	51	8 348	2,14
2038	3 432	4 447	1 365	417	51	8 347	2,14
2039	3 434	4 443	1 375	417	51	8 345	2,14
2040	3 434	4 439	1 384	417	51	8 342	2,14
2041	3 433	4 436	1 394	417	51	8 338	2,14
2042	3 432	4 433	1 402	417	51	8 333	2,14
2043	3 429	4 431	1 411	417	51	8 328	2,14
2044	3 426	4 429	1 419	416	51	8 322	2,14
2045	3 422	4 428	1 427	416	51	8 317	2,14
2046	3 418	4 427	1 434	415	51	8 311	2,14
2047	3 412	4 427	1 440	415	51	8 304	2,14
2048	3 406	4 428	1 447	414	51	8 298	2,14
2049	3 399	4 429	1 452	413	51	8 291	2,14
2050	3 391	4 430	1 458	413	51	8 285	2,15

¹⁾ Niet-institutionele bevolking.

Tabel 3
Bevolking naar huishoudenspositie, geslacht en leeftijd op 1 januari; Huishoudensprognose 2000–2050

Leeftijd	Alleenstaand		Samenwonend		w.o.: niet-gehuwd		Thuiswonend kind		Eenouder		Overig		Institutioneel		Totaal	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
<i>x 1 000</i>																
2000																
0– 4							500	476			3	4	0	0	504	480
5– 9							508	486			3	3	1	1	512	489
10–14							484	465			3	3	3	1	490	470
15–19	24	26	5	14	5	11	434	401	0	1	7	7	5	3	475	453
20–24	104	107	70	158	55	107	289	183	0	8	17	15	4	3	483	473
25–29	157	113	293	390	167	174	124	44	0	22	16	10	4	2	595	581
30–34	144	80	462	502	141	113	48	14	2	39	10	5	5	3	672	643
35–39	116	57	509	520	86	71	26	7	5	54	8	4	5	3	670	645
40–44	91	48	484	483	55	46	19	5	9	58	7	3	5	3	614	600
45–49	75	52	464	448	40	33	13	3	13	49	6	4	5	3	575	559
50–54	70	71	482	448	32	24	7	2	12	33	7	5	4	3	583	563
55–59	53	72	364	327	19	14	1	1	7	15	7	6	3	2	436	424
60–64	47	79	297	265	14	11	0	1	4	10	8	7	3	3	358	365
65–69	42	101	251	218	10	10	0	0	2	9	6	8	3	4	305	339
70–74	38	125	194	159	7	8	0	0	2	9	5	8	3	7	242	308
75–79	35	144	134	100	5	6	0	0	1	9	4	9	6	16	181	277
80–84	23	105	59	38	2	4	0	0	1	6	2	7	8	26	93	182
85–89	14	61	20	11	1	2	0	0	1	4	1	5	8	33	44	113
90–94	4	18	3	2	0	1	0	0	0	1	0	2	4	21	12	44
95+	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	2	10
Totaal	1 038	1 262	4 094	4 082	641	634	2 453	2 089	59	327	123	115	80	143	7 846	8 018
2001																
0– 4							508	484			3	4	0	0	512	488
5– 9							505	483			3	3	1	1	509	487
10–14							495	475			3	3	3	1	501	479
15–19	24	26	5	14	5	11	435	403	0	1	7	7	5	3	475	454
20–24	105	108	69	159	55	110	292	185	0	8	17	15	4	3	487	477
25–29	152	109	276	371	163	171	118	42	0	21	15	9	4	2	565	555
30–34	148	82	459	502	152	121	48	14	2	39	10	5	4	3	671	646
35–39	121	58	511	523	95	76	27	7	5	55	8	4	5	3	676	650
40–44	96	50	489	489	61	50	20	5	9	59	7	3	5	3	625	608
45–49	79	54	463	451	43	35	13	3	13	49	6	4	4	3	578	564
50–54	76	76	493	460	35	25	7	2	13	33	8	5	4	3	601	581
55–59	56	73	369	333	20	15	1	1	7	15	8	6	3	2	444	431
60–64	49	81	304	272	15	12	0	1	4	10	9	7	3	3	368	374
65–69	43	99	251	218	10	10	0	0	2	9	7	8	3	4	306	337
70–74	40	125	197	162	7	8	0	0	2	9	6	8	3	7	248	310
75–79	36	142	134	100	5	6	0	0	1	9	4	8	6	15	181	274
80–84	25	111	64	40	3	3	0	0	1	6	2	7	7	26	99	190
85–89	14	63	21	11	2	2	0	0	1	4	1	5	8	31	45	114
90–94	4	20	3	2	0	1	0	0	0	1	0	2	4	20	13	45
95+	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	2	10
Totaal	1 071	1 279	4 106	4 106	668	657	2 468	2 107	59	330	125	115	77	138	7 906	8 075
2005																
0– 4							522	498			3	4	0	0	526	502
5– 9							509	487			3	3	1	1	513	491
10–14							516	494			3	3	2	2	522	498
15–19	25	27	5	15	5	12	461	431	0	1	8	8	4	3	503	483
20–24	108	112	70	161	56	114	296	187	0	8	17	15	3	2	495	485
25–29	142	103	241	332	152	167	109	40	0	19	13	9	3	2	508	504
30–34	139	82	415	461	162	134	43	13	2	37	9	5	3	2	610	600
35–39	129	65	501	516	125	99	27	7	5	55	8	5	4	2	673	650
40–44	113	59	510	511	84	69	21	5	10	63	7	4	4	3	665	644
45–49	96	64	474	468	57	47	14	4	14	52	7	5	4	3	608	595
50–54	85	79	452	430	42	32	6	2	12	33	8	5	4	2	566	552
55–59	82	98	460	422	32	22	1	1	9	20	10	8	3	2	566	552
60–64	59	90	339	299	19	14	0	1	4	11	9	7	3	3	414	411
65–69	51	99	264	229	13	11	0	0	2	10	8	8	3	4	327	348
70–74	46	121	206	169	9	8	0	0	2	9	6	8	3	6	263	314
75–79	39	136	139	103	5	6	0	0	1	8	5	8	5	13	189	269
80–84	31	128	76	48	3	4	0	0	1	7	3	8	8	26	119	217
85–89	15	67	23	12	1	2	0	0	1	4	1	5	7	27	48	115
90–94	6	25	4	2	0	1	0	0	0	2	1	2	4	19	15	50
95+	1	5	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	6	3	13
Totaal	1 167	1 358	4 179	4 179	765	742	2 525	2 169	62	340	129	120	69	127	8 132	8 293

Tabel 3
Bevolking naar huishoudenspositie, geslacht en leeftijd op 1 januari; Huishoudensprognose 2000–2050 (vervolg)

Leeftijd	Alleenstaand		Samenwonend		w.o.: niet-gehuwd		Thuiswonend kind		Eenouder		Overig		Institutioneel		Totaal	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
<i>x 1 000</i>																
2010																
0– 4							492	469			3	3	0	0	495	473
5– 9							531	508			3	3	1	1	535	512
10–14							516	494			3	3	2	1	522	499
15–19	27	29	6	15	6	12	489	455	0	1	9	8	3	2	533	511
20–24	114	118	73	169	59	120	313	200	0	8	18	16	2	2	521	513
25–29	145	107	245	336	154	172	111	40	0	19	13	9	2	2	517	513
30–34	123	74	354	399	145	129	37	11	1	32	8	5	2	1	525	522
35–39	119	67	457	475	141	117	24	7	4	51	7	5	2	2	613	605
40–44	121	66	506	507	118	94	21	5	10	63	7	5	3	2	667	647
45–49	115	75	501	495	84	69	15	4	15	56	7	5	3	2	655	637
50–54	104	91	463	449	59	45	7	2	13	35	8	7	3	2	597	586
55–59	94	103	434	406	41	29	1	1	8	20	10	9	3	2	551	541
60–64	86	118	432	388	30	21	0	1	6	15	12	10	3	3	539	535
65–69	61	109	304	260	16	12	0	0	3	11	9	8	3	4	380	392
70–74	53	119	220	181	10	9	0	0	2	10	6	8	3	6	285	323
75–79	46	134	151	113	6	6	0	0	1	9	5	8	5	11	208	276
80–84	35	125	82	52	3	4	0	0	1	7	3	8	7	21	129	213
85–89	22	85	31	17	1	3	0	0	1	5	2	6	8	26	64	139
90–94	7	28	5	3	0	1	0	0	0	2	1	3	4	16	18	52
95+	2	7	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1	6	4	15
Totaal	1 275	1 456	4 265	4 265	875	844	2 558	2 198	65	347	134	127	61	114	8 358	8 506
2015																
0– 4							478	456			3	3	0	0	482	459
5– 9							501	480			3	3	1	1	505	483
10–14							538	515			4	3	2	2	544	520
15–19	26	28	5	15	5	12	490	456	0	1	8	8	2	2	532	510
20–24	121	125	78	178	63	126	330	209	0	9	20	16	2	2	550	539
25–29	152	113	256	353	161	181	117	43	0	20	15	9	2	2	542	540
30–34	125	77	359	402	146	131	38	11	1	32	7	5	1	1	532	529
35–39	105	60	394	412	125	111	21	6	3	44	6	4	1	1	530	527
40–44	111	68	463	466	134	111	19	5	9	58	5	5	2	1	609	602
45–49	122	82	498	490	117	93	15	4	14	56	7	6	2	2	657	639
50–54	122	104	489	473	84	65	7	3	13	38	8	8	3	2	642	627
55–59	112	115	445	424	56	42	1	1	9	22	10	10	3	2	580	574
60–64	96	121	409	374	38	27	0	1	5	16	12	10	3	3	525	525
65–69	87	141	390	339	26	19	0	0	4	14	12	11	4	5	497	510
70–74	64	130	257	208	14	10	0	0	2	11	7	9	4	7	334	365
75–79	53	134	165	124	8	7	0	0	2	9	6	8	4	10	229	285
80–84	41	126	92	59	4	5	0	0	1	7	4	8	7	19	145	219
85–89	25	86	35	19	2	3	0	0	1	5	2	7	7	22	71	138
90–94	10	37	8	4	1	2	0	0	1	3	1	3	5	16	24	63
95+	2	8	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	6	4	16
Totaal	1 374	1 554	4 342	4 342	983	947	2 557	2 189	66	348	139	134	55	104	8 533	8 671
2020																
0– 4							487	464			3	3	0	0	490	468
5– 9							488	467			3	3	1	1	492	470
10–14							509	487			3	3	1	1	514	491
15–19	28	30	6	16	6	13	510	473	0	1	9	8	2	2	554	531
20–24	120	124	77	177	62	125	331	210	0	9	20	16	2	2	549	538
25–29	160	117	270	370	170	189	123	44	0	21	15	10	2	2	570	564
30–34	130	80	375	422	152	138	40	12	1	34	8	5	1	1	556	554
35–39	106	62	399	415	125	114	21	6	3	45	6	4	1	1	536	533
40–44	98	60	399	405	118	107	17	4	7	50	4	4	1	1	527	524
45–49	112	82	454	450	132	109	13	4	13	51	5	5	2	1	600	593
50–54	128	109	485	469	116	89	7	3	13	38	8	8	3	2	644	628
55–59	130	128	470	448	81	62	1	2	9	24	11	10	3	2	624	613
60–64	113	132	420	393	52	40	0	1	6	17	12	11	3	3	554	556
65–69	96	141	371	329	33	25	0	0	3	15	11	10	4	5	486	501
70–74	89	167	331	274	22	16	0	0	3	14	10	11	5	8	438	475
75–79	63	147	195	145	11	8	0	0	2	10	6	9	5	11	271	323
80–84	47	128	102	66	5	5	0	0	1	8	5	8	7	18	162	228
85–89	29	88	40	21	2	3	0	0	1	5	3	7	8	21	80	142
90–94	11	37	9	4	1	1	0	0	1	3	1	3	5	15	27	62
95+	3	10	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	6	6	19
Totaal	1 464	1 642	4 404	4 404	1 086	1 044	2 546	2 177	65	347	144	141	56	103	8 679	8 813

Tabel 3
Bevolking naar huishoudenspositie, geslacht en leeftijd op 1 januari; Huishoudensprognose 2000–2050 (slot)

Leeftijd	Alleenstaand		Samenwonend		w.o.: niet-gehuwd		Thuiswonend kind		Eenouder		Overig		Institutioneel		Totaal	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
<i>x 1 000</i>																
2030																
0– 4							511	487			3	4	0	0	514	491
5– 9							511	488			3	3	1	1	515	492
10–14							504	482			3	3	1	1	509	487
15–19	26	28	5	15	5	12	470	437	0	1	8	8	2	2	511	490
20–24	119	122	77	177	62	124	324	205	0	9	19	16	2	2	541	530
25–29	166	120	279	383	176	194	127	46	0	22	16	10	2	2	589	582
30–34	137	82	391	439	159	143	42	12	2	35	9	5	1	1	581	575
35–39	116	66	435	453	135	123	23	7	4	49	6	5	1	1	585	580
40–44	103	64	421	426	121	112	18	4	8	52	4	4	1	1	555	552
45–49	100	74	396	392	115	105	12	3	11	44	4	5	2	1	525	519
50–54	104	93	383	373	115	100	6	2	10	29	5	7	2	2	510	506
55–59	125	126	426	408	126	101	1	1	8	21	9	10	2	2	572	568
60–64	135	147	442	413	106	80	0	1	6	18	13	12	3	3	599	594
65–69	127	161	407	370	69	54	0	0	4	18	13	12	4	6	555	567
70–74	110	173	330	285	41	32	0	0	3	16	11	11	5	9	458	495
75–79	92	183	245	191	22	18	0	0	2	14	8	11	6	14	355	413
80–84	77	182	161	106	11	10	0	0	2	12	7	11	11	26	258	338
85–89	39	102	55	29	3	4	0	0	2	6	3	8	11	25	111	170
90–94	15	39	12	5	1	1	0	0	1	3	1	4	6	16	35	67
95+	4	10	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	2	6	7	19
Totaal	1 594	1 772	4 467	4 467	1 266	1 214	2 547	2 176	62	350	147	149	66	121	8 883	9 036
2040																
0– 4							507	483			3	4	0	0	511	487
5– 9							522	499			3	3	1	1	526	503
10–14							527	504			4	3	2	1	532	509
15–19	26	29	6	15	6	12	491	457	0	1	9	8	2	2	533	512
20–24	118	120	75	175	60	121	323	204	0	9	19	16	2	2	536	526
25–29	155	110	259	359	164	179	118	43	0	20	15	9	2	2	549	543
30–34	136	80	386	436	158	139	41	12	2	35	9	5	1	1	574	569
35–39	121	67	448	468	140	126	24	7	4	50	6	5	1	1	604	597
40–44	108	66	439	443	126	114	18	5	8	54	4	4	1	1	579	572
45–49	108	80	433	428	124	112	13	3	12	48	4	5	2	1	572	565
50–54	108	99	404	392	117	104	6	2	11	30	5	7	2	2	536	532
55–59	110	113	373	355	110	97	1	1	7	18	7	9	2	2	501	497
60–64	109	121	351	330	106	92	0	1	4	14	10	10	3	2	476	477
65–69	120	151	372	341	109	90	0	0	3	15	11	11	4	5	510	524
70–74	127	182	354	309	85	68	0	0	3	17	11	12	5	10	500	530
75–79	116	202	277	223	47	41	0	0	3	17	9	14	7	16	412	471
80–84	88	186	168	116	22	20	0	0	2	13	7	12	12	28	277	356
85–89	54	129	73	40	8	9	0	0	2	9	4	10	15	32	148	220
90–94	23	58	19	9	2	4	0	0	1	4	2	6	10	24	56	100
95+	5	12	2	1	0	1	0	0	0	1	1	2	3	7	10	23
Totaal	1 631	1 803	4 439	4 439	1 384	1 328	2 592	2 222	62	355	143	153	76	141	8 944	9 114
2050																
0– 4							501	477			3	4	0	0	504	481
5– 9							509	487			3	3	1	1	513	490
10–14							524	500			4	3	2	1	529	505
15–19	27	29	6	16	6	13	502	466	0	1	9	8	2	2	545	523
20–24	122	125	79	182	63	126	336	212	0	9	20	16	2	2	559	547
25–29	160	115	270	372	170	184	123	45	0	21	15	10	2	2	570	564
30–34	134	79	385	433	157	134	41	12	1	34	9	5	1	1	570	565
35–39	112	62	422	440	131	113	22	6	4	47	6	4	1	1	566	560
40–44	105	65	436	439	125	110	18	5	8	54	4	4	1	1	573	567
45–49	110	82	448	441	128	113	13	4	12	49	4	6	2	1	590	582
50–54	111	103	424	407	122	106	6	2	11	31	5	7	2	2	560	552
55–59	118	123	410	387	118	103	1	1	7	19	7	10	2	2	547	541
60–64	113	129	373	347	108	96	0	1	4	14	10	11	3	2	502	503
65–69	105	134	330	298	97	87	0	0	3	13	9	10	3	5	450	460
70–74	101	144	286	251	86	79	0	0	2	13	7	10	4	8	401	427
75–79	106	180	261	215	79	71	0	0	2	15	7	13	7	15	383	438
80–84	96	190	189	137	48	47	0	0	2	14	7	14	13	30	309	385
85–89	63	142	89	53	18	21	0	0	2	10	5	11	17	38	177	255
90–94	25	59	22	11	4	6	0	0	1	5	2	7	11	25	61	107
95+	6	15	3	2	1	2	0	0	1	2	1	2	3	10	14	30
Totaal	1 615	1 776	4 430	4 430	1 457	1 412	2 596	2 219	62	351	138	157	81	149	8 922	9 083

Tabel 4

Procentuele verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie, geslacht en leeftijd op 1 januari; Huishoudensprognose 2000–2050

Leeftijd	Alleenstaand		Samenwonend		w.o.: niet-gehuwd		Thuiswonend kind		Eenouder		Overig		Institutioneel		Totaal	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
2000																
0– 4							99	99			1	1	0	0	100	100
5– 9							99	99			1	1	0	0	100	100
10–14							99	99			1	1	1	0	100	100
15–19	5	6	1	3	1	2	91	89	0	0	1	2	1	1	100	100
20–24	22	23	14	33	11	23	60	39	0	2	4	3	1	1	100	100
25–29	26	19	49	67	28	30	21	8	0	4	3	2	1	0	100	100
30–34	21	12	69	78	21	18	7	2	0	6	1	1	1	0	100	100
35–39	17	9	76	81	13	11	4	1	1	8	1	1	1	0	100	100
40–44	15	8	79	81	9	8	3	1	1	10	1	1	1	1	100	100
45–49	13	9	81	80	7	6	2	1	2	9	1	1	1	1	100	100
50–54	12	13	83	80	5	4	1	0	2	6	1	1	1	1	100	100
55–59	12	17	83	77	4	3	0	0	2	4	2	1	1	0	100	100
60–64	13	22	83	73	4	3	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
65–69	14	30	82	64	3	3	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
70–74	16	41	80	52	3	3	0	0	1	3	2	3	1	2	100	100
75–79	19	52	74	36	3	2	0	0	1	3	2	3	3	6	100	100
80–84	25	58	63	21	2	2	0	0	1	3	2	4	9	14	100	100
85–89	32	54	45	10	2	2	0	0	2	4	2	4	18	29	100	100
90–94	33	41	25	5	0	2	0	0	0	2	0	5	33	48	100	100
95+	50	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50	60	100	100
Totaal	13	16	52	51	8	8	31	26	1	4	2	1	1	2	100	100
2001																
0– 4							99	99			1	1	0	0	100	100
5– 9							99	99			1	1	0	0	100	100
10–14							99	99			1	1	1	0	100	100
15–19	5	6	1	3	1	2	92	89	0	0	1	2	1	1	100	100
20–24	22	23	14	33	11	23	60	39	0	2	3	3	1	1	100	100
25–29	27	20	49	67	29	31	21	8	0	4	3	2	1	0	100	100
30–34	22	13	68	78	23	19	7	2	0	6	1	1	1	0	100	100
35–39	18	9	76	80	14	12	4	1	1	8	1	1	1	0	100	100
40–44	15	8	78	80	10	8	3	1	1	10	1	0	1	0	100	100
45–49	14	10	80	80	7	6	2	1	2	9	1	1	1	1	100	100
50–54	13	13	82	79	6	4	1	0	2	6	1	1	1	1	100	100
55–59	13	17	83	77	5	3	0	0	2	3	2	1	1	0	100	100
60–64	13	22	83	73	4	3	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
65–69	14	29	82	65	3	3	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
70–74	16	40	79	52	3	3	0	0	1	3	2	3	1	2	100	100
75–79	20	52	74	36	3	2	0	0	1	3	2	3	3	5	100	100
80–84	25	58	65	21	3	2	0	0	1	3	2	4	7	14	100	100
85–89	31	55	47	10	4	2	0	0	2	4	2	4	18	27	100	100
90–94	31	44	23	4	0	2	0	0	0	2	0	4	31	44	100	100
95+	50	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50	60	100	100
Totaal	14	16	52	51	8	8	31	26	1	4	2	1	1	2	100	100
2005																
0– 4							99	99			1	1	0	0	100	100
5– 9							99	99			1	1	0	0	100	100
10–14							99	99			1	1	0	0	100	100
15–19	5	6	1	3	1	2	92	89	0	0	2	2	1	1	100	100
20–24	22	23	14	33	11	24	60	39	0	2	3	3	1	0	100	100
25–29	28	20	47	66	30	33	21	8	0	4	3	2	1	0	100	100
30–34	23	14	68	77	27	22	7	2	0	6	1	1	0	0	100	100
35–39	19	10	74	79	19	15	4	1	1	8	1	1	1	0	100	100
40–44	17	9	77	79	13	11	3	1	2	10	1	1	1	0	100	100
45–49	16	11	78	79	9	8	2	1	2	9	1	1	1	1	100	100
50–54	15	14	80	78	7	6	1	0	2	6	1	1	1	0	100	100
55–59	14	18	81	76	6	4	0	0	2	4	2	1	1	0	100	100
60–64	14	22	82	73	5	3	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
65–69	16	28	81	66	4	3	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
70–74	17	39	78	54	3	3	0	0	1	3	2	3	1	2	100	100
75–79	21	51	74	38	3	2	0	0	1	3	3	3	3	5	100	100
80–84	26	59	64	22	3	2	0	0	1	3	3	4	7	12	100	100
85–89	31	58	48	10	2	2	0	0	2	3	2	4	15	23	100	100
90–94	40	50	27	4	0	2	0	0	0	4	7	4	27	38	100	100
95+	33	38	0	0	0	0	0	0	0	8	0	8	33	46	100	100
Totaal	14	16	51	50	9	9	31	26	1	4	2	1	1	2	100	100

Tabel 4

Procentuele verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie, geslacht en leeftijd op 1 januari; Huishoudensprognose 2000–2050 (vervolg)

Leeftijd	Alleenstaand		Samenwonend		w.o.: niet-gehuwd		Thuiswonend kind		Eenouder		Overig		Institutioneel		Totaal		
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	
2010																	
0– 4							99	99				1	1	0	0	100	100
5– 9							99	99				1	1	0	0	100	100
10–14							99	99				1	1	0	0	100	100
15–19	5	6	1	3	1	2	92	89	0	0	2	2	1	0	100	100	
20–24	22	23	14	33	11	23	60	39	0	2	3	3	0	0	100	100	
25–29	28	21	47	65	30	34	21	8	0	4	3	2	0	0	100	100	
30–34	23	14	67	76	28	25	7	2	0	6	2	1	0	0	100	100	
35–39	19	11	75	79	23	19	4	1	1	8	1	1	0	0	100	100	
40–44	18	10	76	78	18	15	3	1	1	10	1	1	0	0	100	100	
45–49	18	12	76	78	13	11	2	1	2	9	1	1	0	0	100	100	
50–54	17	16	78	77	10	8	1	0	2	6	1	1	1	0	100	100	
55–59	17	19	79	75	7	5	0	0	1	4	2	2	1	0	100	100	
60–64	16	22	80	73	6	4	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100	
65–69	16	28	80	66	4	3	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100	
70–74	19	37	77	56	4	3	0	0	1	3	2	2	1	2	100	100	
75–79	22	49	73	41	3	2	0	0	0	3	2	3	2	4	100	100	
80–84	27	59	64	24	2	2	0	0	1	3	2	4	5	10	100	100	
85–89	34	61	48	12	2	2	0	0	2	4	3	4	13	19	100	100	
90–94	39	54	28	6	0	2	0	0	0	4	6	6	22	31	100	100	
95+	50	47	25	7	25	7	0	0	0	7	0	7	25	40	100	100	
Totaal	15	17	51	50	10	10	31	26	1	4	2	1	1	1	100	100	
2015																	
0– 4							99	99				1	1	0	0	100	100
5– 9							99	99				1	1	0	0	100	100
10–14							99	99				1	1	0	0	100	100
15–19	5	5	1	3	1	2	92	89	0	0	2	2	0	0	100	100	
20–24	22	23	14	33	11	23	60	39	0	2	4	3	0	0	100	100	
25–29	28	21	47	65	30	34	22	8	0	4	3	2	0	0	100	100	
30–34	23	15	67	76	27	25	7	2	0	6	1	1	0	0	100	100	
35–39	20	11	74	78	24	21	4	1	1	8	1	1	0	0	100	100	
40–44	18	11	76	77	22	18	3	1	1	10	1	1	0	0	100	100	
45–49	19	13	76	77	18	15	2	1	2	9	1	1	0	0	100	100	
50–54	19	17	76	75	13	10	1	0	2	6	1	1	0	0	100	100	
55–59	19	20	77	74	10	7	0	0	2	4	2	2	1	0	100	100	
60–64	18	23	78	71	7	5	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100	
65–69	18	28	78	66	5	4	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100	
70–74	19	36	77	57	4	3	0	0	1	3	2	2	1	2	100	100	
75–79	23	47	72	44	3	2	0	0	1	3	3	3	2	4	100	100	
80–84	28	58	63	27	3	2	0	0	1	3	3	4	5	9	100	100	
85–89	35	62	49	14	3	2	0	0	1	4	3	5	10	16	100	100	
90–94	42	59	33	6	4	3	0	0	4	5	4	5	21	25	100	100	
95+	50	50	25	6	0	6	0	0	0	6	0	6	25	38	100	100	
Totaal	16	18	51	50	12	11	30	25	1	4	2	2	1	1	100	100	
2020																	
0– 4							99	99				1	1	0	0	100	100
5– 9							99	99				1	1	0	0	100	100
10–14							99	99				1	1	0	0	100	100
15–19	5	6	1	3	1	2	92	89	0	0	2	2	0	0	100	100	
20–24	22	23	14	33	11	23	60	39	0	2	4	3	0	0	100	100	
25–29	28	21	47	66	30	34	22	8	0	4	3	2	0	0	100	100	
30–34	23	14	67	76	27	25	7	2	0	6	1	1	0	0	100	100	
35–39	20	12	74	78	23	21	4	1	1	8	1	1	0	0	100	100	
40–44	19	11	76	77	22	20	3	1	1	10	1	1	0	0	100	100	
45–49	19	14	76	76	22	18	2	1	2	9	1	1	0	0	100	100	
50–54	20	17	75	75	18	14	1	0	2	6	1	1	0	0	100	100	
55–59	21	21	75	73	13	10	0	0	1	4	2	2	0	0	100	100	
60–64	20	24	76	71	9	7	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100	
65–69	20	28	76	66	7	5	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100	
70–74	20	35	76	58	5	3	0	0	1	3	2	2	1	2	100	100	
75–79	23	46	72	45	4	2	0	0	1	3	2	3	2	3	100	100	
80–84	29	56	63	29	3	2	0	0	1	4	3	4	4	8	100	100	
85–89	36	62	50	15	3	2	0	0	1	4	4	5	10	15	100	100	
90–94	41	60	33	6	4	2	0	0	4	5	4	5	19	24	100	100	
95+	50	53	17	5	0	5	0	0	0	5	0	5	17	32	100	100	
Totaal	17	19	51	50	13	12	29	25	1	4	2	2	1	1	100	100	

Tabel 4

Procentuele verdeling van de bevolking naar huishoudenspositie, geslacht en leeftijd op 1 januari; Huishoudensprognose 2000–2050 (slot)

Leeftijd	Alleenstaand		Samenwonend		w.o.: niet-gehuwd		Thuiswonend kind		Eenouder		Overig		Institutioneel		Totaal	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
2030																
0– 4							99	99			1	1	0	0	100	100
5– 9							99	99			1	1	0	0	100	100
10–14							99	99			1	1	0	0	100	100
15–19	5	6	1	3	1	2	92	89	0	0	2	2	0	0	100	100
20–24	22	23	14	33	11	23	60	39	0	2	4	3	0	0	100	100
25–29	28	21	47	66	30	33	22	8	0	4	3	2	0	0	100	100
30–34	24	14	67	76	27	25	7	2	0	6	2	1	0	0	100	100
35–39	20	11	74	78	23	21	4	1	1	8	1	1	0	0	100	100
40–44	19	12	76	77	22	20	3	1	1	9	1	1	0	0	100	100
45–49	19	14	75	76	22	20	2	1	2	8	1	1	0	0	100	100
50–54	20	18	75	74	23	20	1	0	2	6	1	1	0	0	100	100
55–59	22	22	74	72	22	18	0	0	1	4	2	2	0	0	100	100
60–64	23	25	74	70	18	13	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
65–69	23	28	73	65	12	10	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
70–74	24	35	72	58	9	6	0	0	1	3	2	2	1	2	100	100
75–79	26	44	69	46	6	4	0	0	1	3	2	3	2	3	100	100
80–84	30	54	62	31	4	3	0	0	1	4	3	3	4	8	100	100
85–89	35	60	50	17	3	2	0	0	2	4	3	5	10	15	100	100
90–94	43	58	34	7	3	1	0	0	3	4	3	6	17	24	100	100
95+	57	53	14	5	0	5	0	0	0	5	0	5	29	32	100	100
Totaal	18	20	50	49	14	13	29	24	1	4	2	2	1	1	100	100
2040																
0– 4							99	99			1	1	0	0	100	100
5– 9							99	99			1	1	0	0	100	100
10–14							99	99			1	1	0	0	100	100
15–19	5	6	1	3	1	2	92	89	0	0	2	2	0	0	100	100
20–24	22	23	14	33	11	23	60	39	0	2	4	3	0	0	100	100
25–29	28	20	47	66	30	33	21	8	0	4	3	2	0	0	100	100
30–34	24	14	67	77	28	24	7	2	0	6	2	1	0	0	100	100
35–39	20	11	74	78	23	21	4	1	1	8	1	1	0	0	100	100
40–44	19	12	76	77	22	20	3	1	1	9	1	1	0	0	100	100
45–49	19	14	76	76	22	20	2	1	2	8	1	1	0	0	100	100
50–54	20	19	75	74	22	20	1	0	2	6	1	1	0	0	100	100
55–59	22	23	74	71	22	20	0	0	1	4	1	2	0	0	100	100
60–64	23	25	74	69	22	19	0	0	1	3	2	2	1	0	100	100
65–69	24	29	73	65	21	17	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
70–74	25	34	71	58	17	13	0	0	1	3	2	2	1	2	100	100
75–79	28	43	67	47	11	9	0	0	1	4	2	3	2	3	100	100
80–84	32	52	61	33	8	6	0	0	1	4	3	3	4	8	100	100
85–89	36	59	49	18	5	4	0	0	1	4	3	5	10	15	100	100
90–94	41	58	34	9	4	4	0	0	2	4	4	6	18	24	100	100
95+	50	52	20	4	0	4	0	0	0	4	10	9	30	30	100	100
Totaal	18	20	50	49	15	15	29	24	1	4	2	2	1	2	100	100
2050																
0– 4							99	99			1	1	0	0	100	100
5– 9							99	99			1	1	0	0	100	100
10–14							99	99			1	1	0	0	100	100
15–19	5	6	1	3	1	2	92	89	0	0	2	2	0	0	100	100
20–24	22	23	14	33	11	23	60	39	0	2	4	3	0	0	100	100
25–29	28	20	47	66	30	33	22	8	0	4	3	2	0	0	100	100
30–34	24	14	68	77	28	24	7	2	0	6	2	1	0	0	100	100
35–39	20	11	75	79	23	20	4	1	1	8	1	1	0	0	100	100
40–44	18	11	76	77	22	19	3	1	1	10	1	1	0	0	100	100
45–49	19	14	76	76	22	19	2	1	2	8	1	1	0	0	100	100
50–54	20	19	76	74	22	19	1	0	2	6	1	1	0	0	100	100
55–59	22	23	75	72	22	19	0	0	1	4	1	2	0	0	100	100
60–64	23	26	74	69	22	19	0	0	1	3	2	2	1	0	100	100
65–69	23	29	73	65	22	19	0	0	1	3	2	2	1	1	100	100
70–74	25	34	71	59	21	19	0	0	0	3	2	2	1	2	100	100
75–79	28	41	68	49	21	16	0	0	1	3	2	3	2	3	100	100
80–84	31	49	61	36	16	12	0	0	1	4	2	4	4	8	100	100
85–89	36	56	50	21	10	8	0	0	1	4	3	4	10	15	100	100
90–94	41	55	36	10	7	6	0	0	2	5	3	7	18	23	100	100
95+	43	50	21	7	7	7	0	0	7	7	7	7	21	33	100	100
Totaal	18	20	50	49	16	16	29	24	1	4	2	2	1	2	100	100

Technische toelichting

De gegevens over de *bevolking*, met uitzondering van asielzoekers, hebben betrekking op personen die in de basisadministratie van de Nederlandse gemeenten als ingezetene zijn opgenomen (de 'de jure' bevolking). In principe wordt iedereen die voor onbepaalde tijd in Nederland woonachtig is, opgenomen in de basisadministratie van de gemeente waar men woont resp. waar men de meeste malen overnacht (de gemeente van inschrijving of woon-gemeente). De gegevens van een individu vormen tezamen een *persoonslijst*.

Geborenen worden geteld naar de gemeente waar de moeder (eventueel de vader) als ingezetene is ingeschreven. De opgenomen gegevens over de *levendgeborenen* hebben betrekking op alle bij de gemeente aangegeven geborenen die enig teken van leven hebben vertoond, ongeacht de zwangerschapsduur. Daar waar levendgeborenen worden onderscheiden naar *rangnummer* wordt, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld het rangnummer van de levendgeborene uit de moeder (en dus niet dat uit het bestaande huwelijk).

Een kind wordt *buitenechtelijk* genoemd als de moeder op het moment van de bevalling niet gehuwd is of als ze uiterlijk 307 dagen vóór de bevalling verweduwd of gescheiden is.

Overledenen worden eveneens geteld naar de gemeente van inschrijving en niet naar de gemeente van overlijden. De vermelde *leeftijd* is, met uitzondering van de overleden kinderen beneden 1 jaar, het verschil tussen het kalenderjaar van overlijden en dat van geboorte.

De statistiek van de *buitenlandse migratie* heeft betrekking op alle personen die aangifte doen van het feit dat zij zich in Nederland vestigen of Nederland verlaten.

Immigranten zijn zij voor wie de verwachte verblijfsduur in Nederland in het halfjaar volgend op de vestiging ten minste vier maanden bedraagt. Voor de emigratie geldt dat de verwachte verblijfsduur in het buitenland in het jaar volgend op het vertrek ten minste acht maanden bedraagt.

Administratieve correcties worden gevormd door de opnemingen in respectievelijk afvoeringen uit de gemeentelijke persoonsregisters anders dan door geboorte, sterfte, vestiging, vertrek of gemeente-grenswijzigingen. Het grootste deel van de administratieve correcties betreft de verwerking van of het vertrek van personen die deze gebeurtenis niet hebben gemeld bij de gemeentelijke autoriteiten of de hervestiging die daarna plaatsvindt.

Onder *binnenlandse migratie* wordt verstaan iedere woonplaatswisseling binnen Nederland die leidt tot verandering van gemeente van inschrijving. Veranderingen van inschrijvingsgemeente die in verband met grenswijziging tussen, respectievelijk samenvoeging van, gemeenten in de bevolkingsadministratie worden geregistreerd, worden niet als binnenlandse migratie beschouwd.

Verhuizingen binnen een gemeente behoren tot de statistiek van de *binnengemeentelijke verhuizingen*.

De gegevens over de *huwelijksluiting* zijn geteld naar de gemeente waar de huwelijksvoltrekking voor de ambtenaar van de burgerlijke stand heeft plaatsgehad en hebben betrekking op huwelijken waarvan ten minste één der huwelijkspartners als ingezetene in de basisadministratie van een Nederlandse gemeente is opgenomen, ongeacht het land waar het huwelijk is gesloten.

Per 1 januari 1998 is in Nederland het *geregistreerd partnerschap* ingevoerd. De registratie van het partnerschap in de gemeentelijke basisadministratie (GBA) is mogelijk voor paren van gelijk en van verschillend geslacht.

Echtscheidingen betreffen de door een rechter uitgesproken echtscheidingsvonnissen en hebben betrekking op echtscheidingen waarvan ten minste één van de betrokkenen als ingezetene in de basisadministratie van een Nederlandse gemeente is opgenomen, ongeacht het land waar het huwelijk is ontbonden. De datum van echtscheiding is de datum waarop dit vonnis bij de burgerlijke stand wordt ingeschreven. Voor huwelijken die in Nederland zijn gesloten is dat de burgerlijke stand in de gemeente waar het huwelijk werd voltrokken. Huwelijken die in het buitenland zijn gesloten en in Nederland zijn geregistreerd, kunnen in Nederland worden ontbonden door inschrijving van het echtscheidingsvonnis in het echtscheidingsregister van de gemeente 's-Gravenhage.

Asielzoekers zijn mensen die om uiteenlopende redenen hun land hebben verlaten om in een ander land, bijvoorbeeld Nederland, bescherming of asiel te zoeken. Het aantal individuele asielaanvragen wordt geregistreerd door het Ministerie van Justitie, de bron voor de in de tabel vermelde cijfers. De asielzoekers in een bepaald jaar worden niet allen ook als immigrant in dat jaar geteld. Voor dat laatste is immers inschrijving in een gemeentelijke basisadministratie vereist. Asielzoekers worden niet direct na aankomst als immigrant ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie (GBA). Voor degenen die in de centrale opvang zitten, gebeurt dit pas als zij 'statushouder' zijn geworden, of langer dan een jaar in een opvangcentrum verblijven. Degenen die buiten de centrale opvang onderdak hebben, worden ingeschreven mits zij rechtmatig in Nederland verblijven. Nadat het CBS bericht van inschrijving in de GBA heeft ontvangen, wordt de (voormalige) asielzoeker als immigrant opgenomen.

Ten slotte wordt nog vermeld dat door middel van een voetnoot per tabel wordt aangegeven welke cijfers een voorlopig karakter dragen en welke definitief zijn.

Tabel 1
Bevolking, stand en dynamiek

	Levend- geborenen	Over- ledenen	Buitenlandse migratie		Totale bevolkings- groei ²⁾	Aantal inwoners aan het einde van het jaar / de maand	Binnen- landse migratie	Binnenge- meentelijk verhuisde personen	Huwelijks- sluitingen	Partner- schaps- registraties	Echt- scheidings
			Immigratie	Emigratie ¹⁾							
1996	189 521	137 561	108 749	91 945	73 218	15 567 107	629 774	1 084 411	85 140		34 871
1997	192 443	135 783	109 860	81 973	87 085	15 654 192	633 356	1 106 833	85 059		33 740
1998	199 408	137 482	122 407	79 289	106 033	15 760 225	665 795	1 108 216	86 956	4 626	32 459
1999	200 445	140 487	119 151	78 779	103 725	15 863 950	637 394	1 058 308	89 428	3 256	33 571
2000	206 606	140 543	132 857	79 043	119 877	15 983 827	614 232	972 515	88 034	2 922	34 227
januari	17 068	14 916	10 036	6 514	5 674	15 869 624	49 515	81 981	3 094	195	2 978
februari	16 605	11 775	10 250	5 588	9 492	15 879 116	46 390	79 500	4 487	215	2 875
maart	17 442	11 607	9 966	6 667	9 134	15 888 250	49 504	85 449	4 623	232	3 225
april	16 627	11 472	8 491	5 685	7 961	15 896 211	42 216	74 483	6 221	213	2 511
mei	17 511	11 510	9 970	5 660	10 311	15 906 522	49 657	86 128	11 333	313	3 192
juni	16 774	11 202	10 135	6 460	9 247	15 915 769	46 644	78 608	11 527	296	2 661
juli	17 696	11 167	12 270	8 222	10 577	15 926 346	58 057	85 335	8 799	241	2 900
augustus	18 314	10 960	14 834	7 719	14 469	15 940 815	63 145	80 807	9 830	254	2 890
september	17 734	10 665	14 015	7 415	13 669	15 954 484	56 981	77 276	12 552	276	2 841
oktober	17 156	11 561	12 611	6 713	11 493	15 965 977	53 264	81 389	6 503	225	2 993
november	16 993	11 372	11 939	6 464	11 096	15 977 073	50 878	81 642	4 315	239	2 976
december	16 686	12 336	8 340	6 660	6 030	15 983 103	47 981	79 917	4 750	223	2 185
2001											
januari	15 764	13 188	9 124	5 500	6 200	15 989 303	42 451	72 077	3 842	168	2 748
februari	16 666	11 446	10 953	5 574	10 599	15 999 902	48 567	76 397	3 222	163	3 324
maart	15 675	11 587	13 197	8 935	8 350	16 008 252	53 869	89 316	4 248	171	3 156

N.B. De cijfers die betrekking hebben op 1999 en eerder, zijn definitief. De overige cijfers zijn voorlopig.

¹⁾ Inclusief saldo administratieve correcties.

²⁾ Inclusief het verschil tussen het officieel vastgestelde en het berekende inwonertal (overige correcties).

Tabel 2
Levendgeborenen naar legitimiteit en rangnummer (uit de moeder)

	Eerste kinderen	Tweede kinderen	Derde kinderen	Vierde of volgende kinderen	Totaal	w.o. buitenechtelijk	
						totaal	w.o. eerste kinderen
1996	85 792	68 334	24 631	10 764	189 521	32 192	20 492
1997	89 322	68 173	24 238	10 710	192 443	36 863	23 410
1998	93 876	69 877	24 970	10 685	199 408	41 439	26 691
1999	93 815	71 289	24 840	10 501	200 445	45 592	29 165
2000	96 109	73 916	25 645	10 936	206 606	51 842	32 732
januari	8 166	5 879	2 063	960	17 068	4 174	2 703
februari	7 680	6 034	2 005	886	16 605	4 129	2 615
maart	7 945	6 377	2 198	922	17 442	4 213	2 663
april	7 508	6 061	2 198	860	16 627	4 027	2 467
mei	7 733	6 550	2 266	962	17 511	4 248	2 598
juni	7 666	6 082	2 100	926	16 774	4 052	2 472
juli	8 129	6 459	2 188	920	17 696	4 423	2 752
augustus	8 581	6 568	2 258	907	18 314	4 681	2 978
september	8 413	6 205	2 198	918	17 734	4 546	2 956
oktober	8 121	6 049	2 061	925	17 156	4 416	2 785
november	8 111	5 936	2 078	868	16 993	4 442	2 815
december	8 056	5 716	2 032	882	16 686	4 491	2 928
2001							
januari	7 398	5 680	1 848	838	15 764	4 085	2 620
februari	7 591	6 081	2 060	934	16 666	4 404	2 739
maart	7 089	5 795	1 989	802	15 675	4 140	2 588

N.B. De cijfers die betrekking hebben op 1999 en eerder, zijn definitief. De overige cijfers zijn voorlopig.

Tabel 3
Overledenen naar leeftijd en geslacht

	0-19 jaar		20-39 jaar		40-59 jaar		60-79 jaar		80-89 jaar		90+ jaar		Totaal		w.o. beneden 1 jaar ¹⁾	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
1996	1 125	800	2 115	1 167	8 365	5 276	33 896	22 029	18 749	26 064	4 758	13 217	69 008	68 553	615	471
1997	1 016	724	2 026	1 151	8 187	5 421	32 890	21 785	18 425	25 864	4 699	13 595	67 243	68 540	541	427
1998	1 103	692	1 901	1 035	8 340	5 520	33 343	21 962	18 598	26 028	4 924	14 036	68 209	69 273	613	422
1999	1 055	785	1 937	1 128	8 570	5 787	33 416	22 608	18 716	26 452	5 178	14 855	68 872	71 615	563	485
2000	1 082	789	1 837	1 087	8 808	5 854	32 731	22 129	19 339	27 077	4 985	14 825	68 782	71 761	548	444
januari	77	58	181	96	807	543	3 173	2 152	2 222	2 990	696	1 921	7 156	7 760	32	28
februari	81	55	118	97	660	444	2 659	1 795	1 738	2 276	479	1 373	5 735	6 040	40	27
maart	95	87	131	78	730	466	2 686	1 806	1 611	2 237	437	1 243	5 690	5 917	50	51
april	95	58	178	78	720	440	2 628	1 775	1 679	2 147	400	1 274	5 700	5 772	51	25
mei	98	63	155	81	758	499	2 638	1 805	1 586	2 234	401	1 192	5 636	5 874	50	33
juni	83	66	164	91	717	447	2 601	1 744	1 536	2 154	402	1 197	5 503	5 699	47	36
juli	101	75	147	89	707	490	2 734	1 812	1 459	2 124	351	1 078	5 499	5 668	50	46
augustus	92	80	170	89	724	497	2 522	1 734	1 441	2 160	358	1 093	5 307	5 653	45	45
september	88	66	147	98	728	472	2 508	1 786	1 402	2 007	334	1 029	5 207	5 458	46	41
oktober	103	51	163	112	744	520	2 840	1 893	1 490	2 151	367	1 127	5 707	5 854	49	35
november	65	63	145	96	745	520	2 792	1 809	1 481	2 203	375	1 078	5 603	5 769	32	38
december	104	67	138	82	768	516	2 950	2 018	1 694	2 394	385	1 220	6 039	6 297	56	39
2001																
januari	106	71	168	105	763	514	2 902	2 015	1 861	2 589	548	1 546	6 348	6 840	49	41
februari	104	73	120	80	659	472	2 640	1 794	1 547	2 188	457	1 312	5 527	5 919	60	50
maart	84	50	149	76	720	499	2 641	1 741	1 685	2 167	490	1 285	5 769	5 818	44	35

N.B. De cijfers die betrekking hebben op 1999 en eerder, zijn definitief. De overige cijfers zijn voorlopig.

¹⁾ Leeftijd op de laatste verjaardag.

Tabel 4
Buitenlandse migratie naar geboorteland

	Totaal ¹⁾	Werelddelen					Landen						
		Europa	Amerika	Azië	Afrika	Oceanië	EU-landen					Afghanistan	China
							Nederland	België	BR Duitsland	Verenigd Koninkrijk	Overige EU-landen		
<i>Immigratie²⁾</i>													
1996	108 749	57 251	14 682	20 722	15 228	866	22 566	1 915	5 626	4 439	6 888	2 848	1 516
1997	109 860	56 719	15 736	22 016	14 527	862	22 715	2 244	5 548	4 454	7 533	3 664	1 788
1998	122 407	60 679	20 492	24 080	16 027	1 039	25 984	2 336	5 465	4 469	8 145	3 929	1 940
1999	119 151	61 522	19 946	21 557	14 921	1 204	24 974	2 360	5 193	4 780	8 523	5 506	1 850
2000	132 857	66 924	22 429	24 341	17 825	1 338	23 818	2 244	5 150	5 564	8 844	4 611	2 632
januari	10 036	5 439	1 528	1 628	1 316	125	2 011	206	478	407	754	269	149
februari	10 250	5 226	1 469	1 818	1 624	113	1 614	175	411	412	757	319	179
maart	9 966	5 059	1 454	1 889	1 460	104	1 700	162	411	443	684	316	198
april	8 491	4 295	1 311	1 554	1 216	115	1 600	139	356	362	556	257	146
mei	9 970	5 044	1 537	1 892	1 380	117	1 867	178	365	454	600	296	188
juni	10 135	5 039	1 700	1 984	1 310	102	2 079	145	406	422	534	354	246
juli	12 270	6 160	2 749	1 911	1 337	113	2 878	217	341	425	616	374	195
augustus	14 834	7 234	3 369	2 300	1 785	146	3 073	268	523	608	851	397	230
september	14 015	7 000	2 377	2 654	1 871	113	2 083	250	591	560	1 156	589	337
oktober	12 611	6 277	1 924	2 656	1 667	87	1 780	190	517	570	918	567	312
november	11 939	5 958	1 672	2 484	1 693	132	1 648	192	456	585	906	529	300
december	8 340	4 193	1 339	1 571	1 166	71	1 485	122	295	316	512	344	152
2001													
januari	9 124	4 582	1 331	1 813	1 313	85	1 584	152	312	390	575	410	179
februari	10 953	5 417	1 427	2 194	1 797	118	1 621	186	392	460	796	472	228
maart	13 197	6 472	1 865	2 603	2 115	139	2 046	170	464	543	873	482	299
<i>Emigratie (inclusief saldo administratieve correcties)</i>													
1996	91 945	65 420	10 594	7 605	7 380	946	40 365	1 391	5 066	4 894	5 876	108	684
1997	81 973	58 535	9 701	6 889	6 089	774	37 849	1 293	4 336	3 748	5 249	56	592
1998	79 289	56 709	8 953	7 059	5 827	717	35 778	1 371	4 321	3 971	5 643	109	532
1999	78 779	55 853	9 055	7 054	5 997	818	35 785	1 331	4 119	3 643	5 627	204	544
2000	79 043	57 082	8 347	6 838	5 941	834	37 448	1 375	3 980	3 353	5 759	214	502
januari	6 514	4 651	671	560	535	97	3 178	109	266	281	439	40	58
februari	5 588	3 993	587	525	424	59	2 629	88	266	256	393	24	29
maart	6 667	4 679	696	719	516	57	2 999	141	353	275	519	14	57
april	5 685	4 085	569	490	491	50	2 724	64	280	259	359	5	22
mei	5 660	4 053	566	532	435	74	2 566	99	258	246	459	11	56
juni	6 460	4 608	756	582	449	64	2 937	119	343	311	544	14	47
juli	8 222	5 810	1 071	777	499	64	3 791	160	404	298	653	19	36
augustus	7 719	5 764	758	603	520	74	3 882	127	370	324	543	10	33
september	7 415	5 486	735	638	496	60	3 600	127	393	332	539	16	51
oktober	6 713	4 912	648	490	582	81	3 227	109	357	280	459	14	41
november	6 464	4 572	746	543	530	74	2 916	109	349	263	473	35	42
december	5 936	4 469	544	379	464	80	2 999	123	341	228	379	12	30
2001													
januari	5 500	3 897	585	501	470	47	2 664	91	201	202	354	39	58
februari	5 574	4 144	482	425	449	74	2 687	128	257	199	412	24	34
maart	8 935	6 107	966	932	865	64	4 034	126	376	359	633	21	75

N.B. De cijfers die betrekking hebben op 1999 en eerder zijn definitief. De overige cijfers zijn voorlopig.

¹⁾ Inclusief geboorteland onbekend.

²⁾ Inclusief in Nederlandse asielzoekerscentra geboren kinderen.

Egypte	Irak	Iran	Japan	Marokko	Nederlandse Antillen plus Aruba	Somalië	Suriname	Turkije	VS van Amerika	Voormalig Joegoslavië	Voomalige Sovjet Unie	Zuid-Afrika
750	4 673	2 818	1 385	4 528	3 845	3 478	3 643	6 209	3 132	3 636	2 378	913
826	6 130	1 689	1 293	4 894	4 751	1 644	3 555	6 291	3 151	1 818	2 162	1 051
859	7 368	1 139	1 228	5 531	7 588	1 385	4 603	5 459	3 408	1 682	2 656	1 688
671	3 346	1 144	1 293	4 670	8 813	1 668	3 205	4 817	3 488	4 133	2 975	1 333
571	4 445	1 733	1 298	4 483	10 168	2 182	3 601	5 393	3 538	4 780	6 104	1 331
45	318	104	84	372	656	168	209	431	280	414	326	111
50	395	142	75	485	470	193	269	463	306	509	471	138
51	396	143	101	398	495	172	301	493	264	410	361	120
31	254	98	129	406	530	150	231	360	204	250	366	104
35	374	135	175	359	623	188	303	439	245	402	356	106
48	408	97	111	364	841	179	279	296	255	381	461	81
44	323	141	102	262	1 608	181	329	343	341	394	585	77
49	377	133	133	509	1 779	161	443	563	524	327	534	137
64	369	197	118	517	1 105	227	366	552	360	468	663	123
52	515	211	114	378	806	154	342	537	327	463	798	119
62	416	228	91	261	635	264	321	506	255	505	667	103
40	300	104	65	172	620	145	208	410	177	257	516	112
41	376	154	37	274	555	132	220	440	221	295	443	125
55	412	211	82	427	470	188	259	504	271	342	570	148
68	472	199	122	486	701	256	295	624	279	450	773	157
617	245	443	1 388	2 490	3 288	641	2 391	4 189	2 635	1 222	551	649
502	257	465	1 246	1 711	14 354	771	2 228	2 637	2 494	1 122	538	647
373	373	349	1 137	1 466	2 385	846	1 791	2 210	2 544	774	596	815
335	720	339	1 237	1 432	2 646	1 286	1 630	1 860	2 557	938	493	816
270	634	318	1 155	1 110	2 447	1 829	1 277	1 161	2 489	1 263	668	680
22	72	21	72	96	214	153	152	60	162	123	60	83
18	79	27	79	73	176	126	100	72	132	87	62	56
30	59	38	189	102	190	137	109	67	215	78	70	55
23	46	25	90	123	144	120	119	93	162	106	34	45
27	60	22	66	73	180	108	61	104	181	132	60	39
7	53	24	119	85	181	122	106	73	281	84	38	45
24	41	43	144	108	258	152	141	83	425	116	65	47
27	51	19	124	80	216	203	81	108	244	164	57	56
12	67	35	80	85	241	191	128	119	165	127	50	64
19	37	21	68	103	237	221	94	134	171	85	64	56
33	44	28	63	118	254	140	139	126	178	109	61	48
28	25	15	61	64	156	156	47	122	173	52	47	86
19	72	23	44	68	186	143	68	105	174	68	61	64
4	50	14	52	34	184	221	45	91	132	127	46	41
41	82	38	253	152	304	304	209	135	264	142	92	67

Tabel 5
Asielaanvragen naar land van nationaliteit

	Totaal	w.o.									
		Afghanistan	Bosnië- Herzegovina	China	Irak	Iran	Servië en Montenegro	Somalië	Sri Lanka	Turkije	Zaire
1996	22 857	3 019	984	468	4 378	1 521	797	1 461	1 483	692	435
1997	34 443	5 920	1 968	1 158	9 641	1 253	1 652	1 280	1 497	1 135	592
1998	45 217	7 118	3 769	916	8 300	1 680	4 288	2 775	1 049	1 222	410
1999	42 729	4 400	1 169	1 246	3 703	1 527	7 125	2 731	856	1 490	252
2000	43 892	5 055	1 652	1 406	2 773	2 543	3 851	2 110	975	2 277	.
januari	4 125	391	89	112	312	224	260	348	110	175	31
februari	3 840	352	78	111	305	183	199	156	97	192	70
maart	3 570	334	181	98	238	150	330	173	107	185	39
april	3 104	348	139	110	157	176	318	193	71	153	36
mei	3 053	390	105	119	151	160	175	156	60	234	14
juni	3 470	404	87	143	146	108	836	126	89	159	18
juli	3 700	440	175	152	201	181	621	158	78	188	27
augustus	4 000	561	154	151	270	244	352	219	80	166	63
september	3 450	412	186	100	225	231	200	194	74	210	41
oktober	3 980	417	155	112	246	316	273	136	86	225	.
november	3 930	526	146	113	285	291	167	139	54	205	.
december	3 670	480	157	85	237	279	120	112	69	185	.
2001											.
januari
februari
maart

Bron: Ministerie van Justitie.

Inhoudsopgave mei 1996–mei 2001

	Aflevering	Bladzijde
1. BEVOLKINGSSTRUCTUUR EN -ONTWIKKELING		
<i>Artikelen</i>		
– Confrontatie van de resultaten van de structuurtelling 1 januari 1995 met die verkregen langs administratieve weg	oktober 1996	10–22
– Demografie van Nederland 1995	december 1996	8–23
– Bevolkingsontwikkeling in 1996: toename immigratie	maart 1997	6–10
– Bevolking naar leeftijd en geslacht, 1 januari 1996 en de bevolking volgens de overlevingstafel, 1991–1995	mei 1997	4
– Demografie van Nederland 1996	november 1997	6–22
– Geboorte, sterfte, immi- en emigratie, 1980–1997	december 1997	4
– Meer dan duizend mensen van honderd jaar of ouder	december 1997	6– 8
– Bevolkingsontwikkeling in 1997: stijging bevolkingsgroei	maart 1998	8–13
– Geboorte, sterfte, immi- en emigratie, 1980–1998	september 1998	6
– Demografie van Nederland 1997	december 1998	8–24
– Kinderen en jeugdigen, 1970–2020	maart 1999	6
– Demografische ontwikkelingen en collectieve uitgaven	maart 1999	9–12
– Bevolkingsgroei 1998: veel geboorten, veel immigranten	maart 1999	13–19
– Geboorte, sterfte, immi- en emigratie in de jaren negentig	september 1999	6
– Hoeveel mensen maken voor de tweede keer een eeuwwisseling mee?	november 1999	10–11
– Bevolkingsontwikkeling 1900–2100	december 1999	9–16
– Dutch population statistics based on population register data	februari 2000	9–15
– Demografie van Nederland 1999	maart 2000	9–33
– Geregistreerd partnerschap en burgerlijke staat: toepassing in de bevolkingsstatistieken	mei 2000	10–13
– Caleidoscoop van de moderne levensloop	juni 2000	10–17
– Bevolkingsstatistieken in Statline	april 2001	4– 6
– Zestien miljoen inwoners	april 2001	7
<i>Jaarcijfers</i>		
– Bevolking van Nederland naar burgerlijke staat, geslacht en leeftijd, 1 januari 1996	augustus 1996	13–16
– Bevolking van Nederland naar burgerlijke staat, geslacht en leeftijd, 1 januari 1997	augustus 1997	17–20
– Demografische kerncijfers, 1985–1996	september 1997	13–18
– Bevolking van Nederland naar burgerlijke staat, geslacht en leeftijd, 1 januari 1998	augustus 1998	21–24
– Demografische kerncijfers, 1990–1997	december 1998	53–58
– Bevolking van Nederland naar burgerlijke staat, geslacht en leeftijd, 1 januari 1999	juni 1999	29–32
– Demografische kerncijfers, 1990–1998	januari 2000	29–34
– Bevolking van Nederland naar burgerlijke staat, geslacht en leeftijd, 1 januari 2000	augustus 2000	19–22
– Demografische kerncijfers, 1990–1999	januari 2001	26–30
– Bevolkingsstatistieken in Statline	mei 2001	41–42
2. BEVOLKING NAAR REGIO		
<i>Artikelen</i>		
– Drenthe en Zeeland in trek bij ouderen	augustus 1996	6
– Regionale spreiding van Antillianen en Arubanen, 1997	februari 1998	6
– Regionale verschillen in bevolking	maart 1998	14–25
<i>Jaarcijfers</i>		
– Bevolking van Nederland naar enkele regionale en categorale indelingen naar geslacht en leeftijd, 1 januari 1996	september 1996	9–12
– Leeftijdsopbouw per gemeente, 1 januari 1996	september 1996	23–31
– Bevolking per gemeente naar provincie, 1 januari 1997	januari 1997	77–82
– Loop van de bevolking naar enkele regionale en categorale indelingen, 1991–1996	februari 1997	11–20
– Demografische cijfers per provincie, 1991–1996	maart 1997	52–64
– Bevolking naar geslacht per viercijferig postcodegebied, 1 januari 1996	april 1997	12–29
– Leeftijdsopbouw per gemeente, 1 januari 1997	december 1997	40–47
– Bevolking naar geslacht per viercijferig postcodegebied, 1 januari 1997	december 1997	48–66

	Aflevering	Bladzijde
– Bevolking per gemeente naar provincie, 1 januari 1998	januari 1998	20–24
– Stand van de bevolking op 1 januari 1997 en loop van de bevolking in 1996, per provincie en landsdeel	februari 1998	12–15
– Stand van de bevolking op 1 januari 1997 en loop van de bevolking in 1996, per gemeente-groep naar stedelijkheid gemeenten	februari 1998	16–17
– Stand van de bevolking op 1 januari 1997 en loop van de bevolking in 1996, per gemeentegroep naar inwonertal	februari 1998	18–25
– Demografische cijfers per provincie, 1992–1997	april 1998	19–31
– Leeftijdsopbouw per gemeente, 1 januari 1998	juli 1998	27–35
– Bevolking naar geslacht per viercijferig postcodegebied, 1 januari 1998	december 1998	59–77
– Stand van de bevolking op 1 januari 1998 en loop van de bevolking in 1997, per provincie en landsdeel	december 1998	78–81
– Stand van de bevolking op 1 januari 1998 en loop van de bevolking in 1997, per gemeente-groep naar stedelijkheid gemeenten	december 1998	82–83
– Stand van de bevolking op 1 januari 1998 en loop van de bevolking in 1997, per gemeentegroep naar inwonertal	december 1998	84–91
– Bevolking per gemeente naar provincie 1 januari 1999	januari 1999	20–24
– Demografische cijfers per provincie, 1993–1998	april 1999	41–54
– Leeftijdsopbouw per gemeente, 1 januari 1999	juli 1999	19–26
– Bevolking per gemeente naar provincie 1 januari 2000 (berekende cijfers)	januari 2000	35–39
– Demografische cijfers per provincie, 1994–1999	februari 2000	29–42
– Stand van de bevolking op 1 januari 1999 en loop van de bevolking in 1998, regionale cijfers	februari 2000	43–55
– Leeftijdsopbouw per gemeente, 1 januari 2000	november 2000	35–43
– Demografische cijfers per provincie, 1995–2000	januari 2001	31–42
– Bevolking per gemeente naar provincie 1 januari 2001 (berekende cijfers)	januari 2001	43–47
– Stand van de bevolking op 1 januari 2000 en loop van de bevolking in 1999, regionale cijfers	januari 2001	48–59
3. BEVOLKING NAAR NATIONALITEIT EN GEBORTELAND		
<i>Artikelen</i>		
– In Nederland geboren en naar geboorteland van de ouders, 1995	juni 1996	4
– Gemengde huwelijken lopen vaker stuk	juni 1996	6
– Niet-Nederlanders en in het buitenland geboren Nederlanders, 1 januari 1995	juni 1996	11–17
– Emigratie en afvoeringen naar leeftijd, geboorteland en gemeente, 1995	september 1996	4
– Inter- en intrageemeentelijke verhuizingen naar geboorteland, 1995	december 1996	4
– Eerste en tweede generatie Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen naar jaar van huwelijksluiting, 1996	april 1997	4
– In Indonesië of het voormalig Nederlands-Indië geboren bevolking	april 1997	6–10
– Eerste en tweede generatie Turken en Marokkanen naar leeftijd en nationaliteit, 1996	juli 1997	4
– Verhuizingen van Marokkanen, Turken, Antillianen en Surinamers naar leeftijd, 1996	augustus 1997	4
– Regionale spreiding van Antillianen en Arubanen, 1997	februari 1998	6
– Antillianen en Arubanen naar jaar van laatste vestiging, leeftijd bij laatste vestiging en verband tussen huwelijk en vestiging	mei 1998	6
– Chinezen in Nederland, 1 januari 1997	mei 1998	8–11
– Personen met dubbele nationaliteit	april 1999	6
– Allochtonen in Nederland: vijf grote groepen	april 1999	9–19
– Naar geboorteland gemengde echtparen	juli 1999	6
– Allochtonen in Nederland: vluchtelingen en asielzoekers	juli 1999	10–18
– Allochtonen in Nederland: westers/niet-westers, 1999	november 1999	6– 7
– Joegoslaven in Nederland, 1 januari 1999	februari 2000	6
– Binnenlands verhuisgedrag van allochtonen	maart 2000	34–43
– Gezinnen met kinderen naar allochtoniteit	mei 2000	6– 7
– Aantallen allochtonen volgens verschillende definities	mei 2000	14–17
– Main trends in the labour force in the European Union	oktober 2000	9–16

	Aflevering	Bladzijde
<i>Jaarcijfers</i>		
– Niet-Nederlanders per gemeente, 1 januari 1995	mei 1996	35– 43
– Stand en loop van de Niet-Nederlandse bevolking in Nederland, 1995	mei 1996	44– 47
– Bevolking per gemeente naar geboorteland resp. Geboorteland ouders, 1 januari 1995	augustus 1996	17– 35
– Bevolking naar geboorteland en geboorteland van de ouders, 1 januari 1995	september 1996	13– 22
– Bevolking naar geboorteland en geboorteland van de ouders, per provincie en in de vier grote gemeenten, 1 januari 1995	november 1996	11– 22
– Bevolking naar geboorteland en geboorteland van de ouders, 1 januari 1996	januari 1997	22– 30
– Bevolking naar geboorteland en geboorteland van de ouders, per provincie en in de vier grote gemeenten, 1 januari 1996	januari 1997	31– 42
– Bevolking per gemeente naar geboorteland resp. Geboorteland ouders, 1 januari 1996	januari 1997	43– 61
– Niet-Nederlanders per gemeente, 1 januari 1996	februari 1997	21– 29
– Demografische cijfers betreffende de Surinaamse en Antilliaanse + Arubaanse bevolking in Nederland, 1991–1995	maart 1997	90– 94
– Bevolking naar geboorteland en geboorteland van de ouders, 1 januari 1997	december 1997	67– 75
– Bevolking naar geboorteland en geboorteland van de ouders, per provincie en in de vier grote gemeenten, 1 januari 1997	december 1997	76– 88
– Bevolking per gemeente naar geboorteland resp. Geboorteland ouders, 1 januari 1997	december 1997	89–107
– Niet-Nederlanders per gemeente, 1 januari 1997	december 1997	108–116
– Allochtonen in Nederland volgens de beperkte definitie, 1 januari 1997	maart 1998	26– 33
– Allochtonen volgens de beperkte definitie per provincie en de vier grote gemeente, 1 januari 1997	maart 1998	34– 45
– Allochtonen volgens de beperkte definitie per gemeente, 1 januari 1997	maart 1998	46– 54
– Allochtonen volgens de beperkte definitie per viercijferig postcodegebied, 1 januari 1997	juni 1998	17– 28
– Niet-Nederlanders per gemeente, 1 januari 1998	oktober 1998	28– 35
– Allochtonen in Nederland volgens de beperkte definitie, 1 januari 1998	november 1998	24– 31
– Allochtonen volgens de beperkte definitie per provincie en de vier grote gemeente, 1 januari 1998	november 1998	32– 44
– Allochtonen volgens de beperkte definitie per gemeente, 1 januari 1998	november 1998	45– 52
– Allochtonen volgens de beperkte definitie per viercijferig Postcodegebied, 1 januari 1998	april 1999	55– 66
– Niet-Nederlanders per gemeente, 1 januari 1999	augustus 1999	15– 23
– Allochtonen, 1 januari 1999	december 1999	48–115
– Inwoners en allochtonen per viercijferig postcodegebied, 1 januari 1999	juli 2000	16– 43
– Allochtonen, 1 januari 2000	september 2000	22– 85
– Inwoners en allochtonen per viercijferig postcodegebied, 1 januari 2000	november 2000	44– 71
– Niet-Nederlanders per gemeente, 1 januari 2000	december 2000	13– 21
4. GEBOORTE		
<i>Artikelen</i>		
– Effect opleiding partner op kindertal neemt af	mei 1996	18– 26
– In Nederland geborenenaar geboorteland van de ouders, 1995	juni 1996	4
– Prognose van het aantal geborenenaar 1995 volgens de bevolkingsprognoses vanaf 1965 (Buiten-)rechtelijke levendgeborenen naar leeftijd van de moeder, 1965 en 1995	november 1996	4
– Worden er steeds minder jongens geboren?	maart 1997	4
– Meeste kinderen in zomer geboren	april 1997	11
– Buitenechtelijke geboorten: Nederland in Europees perspectief	mei 1997	6– 9
– Buitenechtelijke vruchtbaarheid naar geboorteland van de moeder	mei 1997	28– 36
– Buitenechtelijke geboorten: Nederland in Europees perspectief (rectificatie)	mei 1997	28– 36
– Achtergronden van vruchtbaarheidsontwikkelingen	juni 1997	6– 11
– Geboortetontwikkeling en consumentenvertrouwen: een econometrische analyse	augustus 1997	10
– Veel vrouwen kampen met vruchtbaarheidsproblemen	oktober 1997	12– 24
	november 1997	23– 27
	februari 1998	6– 7

	Aflevering	Bladzijde
– Kenmerken van moeders bij geboorte van het eerste kind	maart 1998	6
– Sterke daling aantal tienermoeders	mei 1998	12–13
– Vruchtbaarheid van in het buitenland geboren vrouwen	juli 1998	8–10
– Geboortenregeling 1998	december 1998	25–29
– Echte en buitenechtelijke levendgeborenen, 1960–1999	januari 1999	6
– Fertility of foreign-born women in the Netherlands	november 1999	12–14
– TFR naar leeftijd en geboorteland, 1990–1998	december 1999	6
– Afstel door uitstel: (kinder)loos alarm?	januari 2000	9–22
– Aantal tienermoeders toch weer gestegen	januari 2000	23–25
– Sex-ratio, Nederlanders en allochtonen	maart 2000	6
– Krijgen allochtonen vrouwen van de tweede generatie minder kinderen dan de moeder	oktober 2000	17–24
– Vruchtbaarheid van allochtonen vrouwen	november 2000	9–11
– Allochtone moeders in Nederland	november 2000	12–21
– Kinderen krijgen over de landsgrenzen heen	november 2000	22–26
– Jonge moeders zijn steeds ouder	november 2000	27–31
– Werkende moeders in de komende twintig jaar	november 2000	32–34
– Aantal tienermoeders weer toegenomen	februari 2001	4– 5
– Steeds meer kinderen buiten het huwelijk geboren	maart 2001	4– 5
– Een kind of uit elkaar	maart 2001	6–11
<i>Jaarcijfers</i>		
– Levendgeborenen naar leeftijd van de moeder per gemeente, 1994	juni 1996	18–27
– Geboorte, 1991–1995	december 1996	46–55
– Geboorte per gemeente naar provincie, 1994–1995	mei 1997	37–54
– Geboorte, 1992–1996	november 1997	28–38
– Geboorte per gemeente naar provincie, 1996	januari 1998	25–34
– Levendgeborenen naar leeftijd van de moeder per gemeente, 1996	februari 1998	26–34
– Geboorte per gemeente naar provincie, 1997	januari 1999	25–33
– Geboorte, 1993–1997	februari 1999	15–24
– Levendgeborenen naar leeftijd van de moeder per gemeente, 1997	maart 1999	20–28
– Geboorte, 1994–1998	november 1999	35–44
– Levendgeborenen naar leeftijd van de moeder per gemeente, 1998	februari 2000	56–64
– Geboorte per gemeente naar provincie, 1998	april 2000	24–33
– Geboorte, 1995–1999	oktober 2000	25–34
– Levendgeborenen naar leeftijd van de moeder per gemeente, 1999	november 2000	72–80
– Geboorte per gemeente naar provincie, 1999	december 2000	22–31
5. STERFTE EN LEVENSVERWACHTING		
<i>Artikelen</i>		
– Overledenen: leeftijd, achterblijvende minderjarige kinderen, (duur van) burgerlijke staat, 1995	mei 1996	4
– Hoge sterfte in winter 1995/1996	juni 1996	7–10
– Sterfte: trends, achtergronden en prognose	mei 1997	10–17
– Sterfte in relatie tot warmte, kou en griep	november 1997	4
– Periode-overlevingstafels naar geslacht en leeftijd, 1991–1995	januari 1998	8–13
– Veel sterfgevallen in maart en april 1998	augustus 1998	8– 9
– Seizoenspatronen in de sterfte	mei 1999	6
– Ruim 2000 extra overledenen in januari 2000	april 2000	9–10
– Zelfdoding in Nederland	april 2000	11–16
– Sterfte in de jaren negentig	februari 2001	6– 9
<i>Jaarcijfers</i>		
– Overlevingstafels, 1994 en 1990–1994	mei 1996	30–34
– Sterfte, 1991–1995	december 1996	56–61
– Overlevingstafels, 1995 en 1991–1995	januari 1997	72–76
– Sterfte per gemeente naar provincie, 1994–1995	april 1997	30–46
– Sterfte, 1992–1996	november 1997	39–45
– Overlevingstafels, 1996 en 1992–1996	november 1997	46–50
– Sterfte per gemeente naar provincie, 1996	januari 1998	35–43
– Doodgeborenen, 1995 en 1996	februari 1998	35–36
– Sterfte per gemeente naar provincie, 1997	januari 1999	34–42
– Sterfte, 1993–1997	februari 1999	25–31
– Overlevingstafels, 1997 en 1993–1997	maart 1999	29–33
– Doodgeborenen, 1997	maart 1999	34
– Overlevingstafels, 1998 en 1994–1998	september 1999	19–23
– Sterfte, 1994–1998	november 1999	45–53
– Doodgeborenen, 1998	november 1999	54–55
– Sterfte per gemeente naar provincie, 1998	april 2000	34–42
– Sterfte naar doodsoorzaak, 1998	april 2000	58–63

Inhoudsopgave mei 1996–mei 2001

	Aflevering	Bladzijde
– Dodegeborenen, 1999	oktober 2000	35–36
– Sterfte, 1995–1999	oktober 2000	37–44
– Overlevingsstafels, 1999 en 1995–1999	november 2000	81–85
– Sterfte per gemeente naar provincie, 1999	december 2000	32–40

6. BINNENLANDSE MIGRATIE EN VERHUIZINGEN

Artikelen

– Suburbanisatie in de regio Rotterdam en Amsterdam, 1995	augustus 1996	4
– Inter- en intragemeentelijke verhuizingen naar geboorteland, 1995	december 1996	4
– Grootstedelijke migratie in historisch perspectief	januari 1997	13–15
– Migratiestromen van en naar Rotterdamse wijken	januari 1997	16–20
– Verhuizingen van Marokkanen, Turken, Antillianen en Surinamers naar leeftijd, 1996	augustus 1997	4
– Verhuizingen naar leeftijd, gezinsverband en periode van het jaar 1995–1997	oktober 1998	6
– Twintigers verhuizen het verst en het vaakst	december 1998	30–35
– Verhuizingen in de vier grote steden, 1997	mei 1999	9–17
– Migratie en vergrijzing in de 21 ^e eeuw	februari 2000	24–28
– Binnenlands verhuisgedrag van allochtonen	maart 2000	34–43

Jaarcijfers

– Verhuizingen per gemeente naar provincie, 1995	september 1996	32–41
– Verhuizingen in Nederland, 1990–1994	oktober 1996	27–30
– Binnenlandse migratie, 1991–1995	december 1996	24–29
– Verhuizingen in Nederland, 1991–1995	december 1996	42–45
– Binnenlandse migratie, 1992–1996	oktober 1997	35–40
– Verhuizingen in Nederland, 1992–1996	oktober 1997	41–44
– Verhuizingen per gemeente naar provincie, 1996	januari 1998	44–53
– Binnengemeentelijke verhuizingen, 1995–1997	september 1998	25–28
– Binnenlandse migratie, 1993–1997	september 1998	29–34
– Verhuizingen in Nederland, 1993–1997	september 1998	35–38
– Verhuizingen per gemeente naar provincie, 1997	januari 1999	43–51
– Verhuizingen per gemeente naar provincie, 1998	september 1999	24–33
– Binnengemeentelijke verhuizingen, 1996–1998	oktober 1999	37–40
– Binnenlandse migratie, 1994–1998	oktober 1999	41–46
– Verhuizingen in Nederland, 1994–1998	oktober 1999	47–50
– Binnenlandse migratie, 1995–1999	augustus 2000	23–28
– Verhuizingen in Nederland, 1995–1999	augustus 2000	29–32
– Verhuizingen per gemeente naar provincie, 1999	december 2000	41–50
– Binnengemeentelijke verhuizingen, 1995–1999	januari 2001	60–62

7. BUITENLANDSE MIGRATIE

Artikelen

– Scherpe daling aantal asielerzoekers in 1995	mei 1996	6–14
– Emigratie en afvoeringen naar leeftijd, geboorteland en gemeente, 1995	september 1996	4
– Immigratie kan vergrijzing niet tegenhouden	november 1996	9
– Daling aantal asielerzoekers zet door in 1996	juni 1997	12–18
– Turkse en Marokkaanse huwelijksmigranten	oktober 1997	25–34
– De Immigratie- en Naturalisatie Dienst en demografische prognoses	januari 1998	14–16
– Kenmerken van naar België emigrerende personen	april 1998	6
– Welk effect heeft het immigratiebeleid?	augustus 1998	10–12
– Gezinshereniging en gezinsvorming onder asielmigranten	september 1998	8–16
– Immi- en emigratie naar België en Duitsland, 1980–1996	oktober 1998	4
– Asielerzoekers, 1993–1997	november 1998	6
– Immigratie en asielaanvragen, 1996–1998	februari 1999	6
– Verband tussen huwelijk en vestiging in Nederland	augustus 1999	6
– Buitenlandse migratie van Nederlanders met geboorteland Nederlandse Antillen of Aruba naar geslacht en leeftijd, 1986–1999	januari 2000	6
– Immigratie van geëmigreerde Nederlanders	april 2000	6
– De nieuwe gastarbeider: manager uit de VS of informaticus uit India	september 2000	9–12
– Waarom komen immigranten naar Nederland?	januari 2001	4– 7
– Gezinshereniging van asielmigranten nog gering	januari 2001	8–14
– Asielerzoekers en inwillingen in Europa	april 2001	8–11

	Aflevering	Bladzijde
<i>Jaarcijfers</i>		
– Asielerzoekers	juni 1996	28– 30
– Buitenlandse migratie, 1991–1995	december 1996	30– 37
– Administratieve correcties, 1991–1995	december 1996	38– 41
– Asielerzoekers, 1992–1996	augustus 1997	21– 24
– Buitenlandse migratie, 1992–1996	oktober 1997	45– 52
– Administratieve correcties, 1992–1996	oktober 1997	53– 56
– Buitenlandse migratie, 1993–1997	september 1998	39– 48
– Administratieve correcties, 1993–1997	september 1998	49– 52
– Asielerzoekers, 1993–1997	oktober 1998	36– 40
– Buitenlandse migratie, 1994–1998	oktober 1999	51– 60
– Administratieve correcties, 1994–1998	oktober 1999	61– 64
– Asielerzoekers, 1994–1998	december 1999	116–120
– Buitenlandse migratie, 1995–1999	augustus 2000	33– 42
– Administratieve correcties, 1995–1999	augustus 2000	43– 46

8. HUWELIJKSSLUITING, RELATIEVORMING EN -ONTBINDING

Artikelen

– Gemengde huwelijken lopen vaker stuk	juni 1996	6
– De invloed van echtscheiding van de ouders op relaties van jongeren	augustus 1996	7– 12
– Samenwoners van gelijk geslacht	oktober 1996	23– 26
– Turkse en Marokkaanse huwelijksmigranten	oktober 1997	25– 34
– Eerste huwelijken, naar generatie, kalenderjaar, leeftijdsgroep en geslacht, 1950–1996	januari 1998	6
– Geregistreerd partnerschap naar leeftijd, eerste maanden 1998	juli 1998	6
– Hertrouwende weduwen en weduwnaars, 1950–1997	augustus 1998	6
– Naar geboorteland gemengde huwelijken	augustus 1998	13– 15
– Belangstelling voor geregistreerd partnerschap groter dan verwacht	oktober 1998	8– 10
– Trouwen en scheiden: lichte restauratie op komst	juni 1999	8– 16
– Naar geboorteland gemengde echtparen	juli 1999	6
– Verband tussen huwelijk en vestiging in Nederland	augustus 1999	6
– Huwelijk en geregistreerd partnerschap, 1998	oktober 1999	6
– Verschillen in echtscheidingscijfers tussen Nederlandse gemeenten: een verklaring vanuit sociologisch en demografisch perspectief	november 1999	15– 24
– Cross-cultural marriages	december 1999	17– 20
– Glad to live alone or happier together	februari 2000	16– 23
– Weer samenwonen na scheiding of verduwing	februari 2001	17– 20
– Steeds meer kinderen buiten het huwelijk geboren	maart 2001	4– 5
– Een kind of uit elkaar	maart 2001	6– 11
– Traditionele en moderne huwelijken	maart 2001	12– 13

Jaarcijfers

– Huwelijksluitingen, 1991–1995	december 1996	62– 67
– Echtscheidingen, 1991–1995	december 1996	68– 75
– Huwelijksluiting en -ontbinding per gemeente naar provincie, 1994–1995	juni 1997	28– 59
– Huwelijksluitingen, 1992–1996	november 1997	51– 56
– Door huwelijksluiting gewettigde kinderen, 1992–1996	november 1997	57– 58
– Echtscheidingen, 1992–1996	november 1997	59– 66
– Huwelijksluiting en -ontbinding per gemeente naar provincie, 1996	januari 1998	54– 70
– Huwelijksluiting en -ontbinding per gemeente naar provincie, 1997	januari 1999	52– 65
– Huwelijksluitingen, 1993–1997	februari 1999	32– 38
– Echtscheidingen, 1993–1997	februari 1999	39– 47
– Door huwelijksluiting gewettigde kinderen, 1993–1997	mei 1999	18– 20
– Huwelijksluitingen, 1994–1998	november 1999	56– 62
– Echtscheidingen, 1994–1998	november 1999	63– 72
– Huwelijksluiting en -ontbinding per gemeente naar provincie, 1998	april 2000	43– 57
– Huwelijksluitingen, 1995–1999	oktober 2000	45– 50
– Echtscheidingen, 1995–1999	oktober 2000	51– 59
– Huwelijksluitingen en -ontbinding per gemeente naar provincie, 1999	december 2000	51– 63

9. WIJZIGINGEN VAN NATIONALITEIT

Artikelen

– In 1995 recordaantal naturalisaties	mei 1996	15– 17
– Verrijking Nederlanderschap door Turken, Marokkanen en Surinamers naar verblijfsduur en leeftijd	februari 1997	4
– Wijzigingen van nationaliteit, 1999	september 1998	17– 24
– Aantal wijzigingen van nationaliteit sterk toegenomen in de jaren negentig	september 2000	13– 21

	Aflevering	Bladzijde
<i>Jaarcijfers</i>		
– Wijzigingen van nationaliteit, 1995	december 1996	76–82
– Wijzigingen van nationaliteit, 1996	november 1997	67–73
– Wijzigingen van nationaliteit, 1997	april 1999	67–73
– Wijzigingen van nationaliteit, 1998	september 1999	34–40
– Wijzigingen van nationaliteit, 1999	september 2000	86–93

10. HUISHOUDENS EN GEZINNEN

	Aflevering	Bladzijde
<i>Artikelen</i>		
– Institutionele huishoudens, 1 januari 1995	september 1996	6– 8
– Samenwoners van gelijk geslacht	oktober 1996	23–26
– Kinderen en hun stiefouders	maart 1997	11
– Vrouwen met een hoog inkomen blijven vaker kinderloos	december 1997	32–38
– Institutionele huishoudens, 1 januari 1997	mei 1998	14–17
– Meer vrouwen krijgen maar één kind	november 1998	8–11
– Relatie- en gezinsvorming in Nederland en Noorwegen	november 1998	12–23
– Relatie- en gezinsvorming van generaties 1945–1979; Uitkomsten van het Onderzoek		
– Gezinsvorming 1998	december 1999	21–36
– Werkende moeders	april 2000	17–23
– Gezinnen met kinderen naar allochtoniteit	mei 2000	6– 7
– Huishoudens, 1960–1998	juni 2000	6
– Veranderingen in huishoudenspositie tussen 1988 en 1989	december 2000	10–12
– Uit het ouderlijk huis, 1998–2000	januari 2001	15–16
– Huishoudens 1995–2000: eerste resultaten van de vernieuwde huishoudensstatistiek	februari 2001	10–12
– Nieuwe huishoudensstatistiek: vergelijking met de oude statistiek	februari 2001	13–16
– Weer samenwonen na scheiding of verdeduwung	februari 2001	17–20
– Uit huis...en dan	februari 2001	21–22
– Boemerangkinderen	februari 2001	23
– ‘Repartnering’: weer samenwonen na een relatieontbinding	februari 2001	28–30
– De invloed van achtergrondkenmerken op de leefvorm van vrouwen	maart 2001	14–16
– Ervaringen van kinderen met het ouderlijk gezin	april 2001	12–14
– Kleine en grote gezinnen	april 2001	16–20
– Niet-westerse allochtonen eerder uit huis dan autochtonen	april 2001	21–22
– Huishoudensprognose 2000–2050: meer ongetrouwden, minder gehuwden	mei 2001	4– 7
– Huishoudensprognose 2000–2050: sterke groei aantal eenpersoonshuishoudens	mei 2001	8–11
– Huishoudensprognose 2000–2050: huwelijk blijft populair	mei 2001	12–20
– Huishoudensprognose 2000–2050: veronderstellingen over huishoudensposities	mei 2001	21–28
– Huishoudensprognose 2000–2050: vergelijking met de vorige prognose	mei 2001	29–31
– Bevolking in institutionele huishoudens, 1 januari 2000	mei 2001	39–40
<i>Jaarcijfers</i>		
– Jaarlijkse Huishoudensstatistiek, 1995	juli 1996	36–40
– Personen en gezinnen per gemeente, 1 januari 1996	oktober 1996	31–47
– Jaarlijkse Huishoudensstatistiek naar enkele regionale en categorale indelingen, 1995	oktober 1996	48–58
– Jaarlijkse Huishoudensstatistiek, 1996	juli 1997	30–41
– Bevolking in institutionele huishoudens, 1 januari 1996	augustus 1997	25
– Personen en gezinnen per gemeente, 1 januari 1997	januari 1998	71–87
– Personen en gezinnen per provincie, 1 januari 1997	maart 1998	55–65
– Jaarlijkse Huishoudensstatistiek, 1997	mei 1998	23–34
– Personen en gezinnen per gemeente, 1 januari 1998	oktober 1998	41–57
– Personen en gezinnen per provincie, 1 januari 1998	oktober 1998	58–67
– Bevolking in institutionele huishoudens, 1 januari 1998	juli 1999	27
– Jaarlijkse Huishoudensstatistiek, 1998	november 1999	73–86
– Personen en gezinnen per provincie, 1 januari 1999	maart 2000	44–54
– Personen en gezinnen per gemeente, 1 januari 1999	maart 2000	55–71
– Bevolking in institutionele huishoudens, 1 januari 1999	mei 2000	18
– Huishoudensstatistiek, 1 januari 2000	februari 2001	54–57
– Uitkomsten huishoudensprognose 2000–2050	mei 2001	43

11. PROGNOSES EN SCENARIO'S

	Aflevering	Bladzijde
<i>Artikelen</i>		
– Prognose van remigratie	oktober 1996	6– 9
– Prognose van het aantal geboren in 1995 volgens de bevolkingsprognoses vanaf 1965	november 1996	4
– Bevolkingsprognose 1996: minder bevolkingsgroei, meer vergrijzing	januari 1997	6–12
– Drie scenario's van de bevolking, huishoudens, opleiding en arbeidsaanbod	februari 1997	6–10
– Internationale migratie: recente ontwikkelingen, achtergronden en veronderstellingen over de toekomst	maart 1997	12–29
– Allochtonenprognose 1996–2015	maart 1997	30–46
– Nationale huishoudensprognose 1996: steeds minder paren zijn gehuwd	mei 1997	18–27
– Drie scenario's van het arbeidsaanbod voor de komende 25 jaar	juni 1997	19–23
– Nationale Huishoudensprognose 1996: sterke groei eenpersoonshuishoudens	juli 1997	6–14
– Vruchtbaarheid: trends en prognose	juli 1997	15–25
– Stijging arbeidsdeelname kan lasten van vergrijzing beperken	augustus 1997	6– 9
– Prognose van leerlingen- en studenten-aantallen	augustus 1997	11–16
– Nationale Huishoudensprognose 1996: uitstel van gezinsvorming	september 1997	6–12
– Demografische prognoses en mobiliteit van personen	oktober 1997	6–11
– Population scenarios for the European Economic Area: components of population growth	december 1997	9–16
– Population scenarios for the European Union: regional scenarios	december 1997	17–31
– De Immigratie- en Naturalisatie Dienst en demografische prognoses	januari 1998	14–16
– Bevolkingsprognose 1997–2003: meer geboorten	januari 1998	17–19
– Population scenarios for the European Union: regional scenarios (rectification)	februari 1997	11
– Kansverdeling van de bevolkingsprognose	april 1998	8–11
– Demografische projecties van gezondheid en gezondheidszorg	april 1998	12–18
– De toepassing van demografische prognoses in het volkshuisvestingsbeleid	mei 1998	18–22
– Korte termijn raming van geboorte, sterfte, immi- en emigratie	juni 1998	6
– Analysis and projection of national and regional mortality for countries of the European Economic Area	juni 1998	8–16
– Fertility scenarios for the European Economic Area	juli 1998	11–26
– Schatting van het toekomstige aantal hulpbehoevende ouderen met behulp van een micromodelbevolking	augustus 1998	16–20
– Geboorte, sterfte, migratiesaldo en groei, 1945–2020	december 1998	6
– Household Scenarios for the European Union	december 1998	36–49
– International migration scenarios for the European Economic Area	december 1998	50–52
– Effect on the economy on international migration flows	januari 1999	8–19
– Bevolkingsprognose 1998–2050	februari 1999	8–14
– Veronderstellingen over het toekomstige aantal asielzoekers	maart 1999	6
– Kinderen en jeugdigen, 1970–2020	april 1999	20–36
– Allochtonenprognose 1998–2015	april 1999	20–36
– Relatie tussen demografische prognoses en overheidsbeleid	april 1999	37–40
– Trouwen en scheiden: lichte restauratie op komst	juni 1999	8–16
– Nationale Huishoudensprognose 1998: aantal huishoudens blijft tot 2035 stijgen	juni 1999	17–28
– Labour force scenarios for the European Union	september 1999	9–18
– Stochastische bevolkingsprognose	oktober 1999	10–17
– Onzekerheidsmarges voor geboorte, sterfte en migratie	oktober 1999	18–27
– Kansverdeling van de toekomstige bevolking, 1998–2050	oktober 1999	28–36
– Stochastische huishoudensprognose 1998–2050	november 1999	25–34
– Migratieprognose 1998–2050	december 1999	38–47
– Bevolkingsprognose 1999–2005	januari 2000	26–28
– Nationale Huishoudensprognose: 'grotere' huishoudens groeien niet meer	juli 2000	10–15
– Bevolkingsprognose 2000–2050: veronderstellingen en methodiek	januari 2001	17–21
– Bevolkingsprognose 2000–2050: bevolking groeit tot 18 miljoen	januari 2001	22–25

Inhoudsopgave mei 1996–mei 2001(slot)

	Aflevering	Bladzijde
– Nederland vergrijst en ontgroent. Hoe zeker is dat? Resultaten uit de bevolkingsprognose 2000–2050	februari 2001	24– 27
– Bevolkingsprognose 2000–2050: kansverdeling van de toekomstige bevolking	februari 2001	31– 35
– Bevolkingsprognose 2000–2050: onzekerheidsmarge voor geboorte	februari 2001	36– 38
– Bevolkingsprognose 2000–2050: achtergronden van vruchtbaarheidsontwikkelingen	februari 2001	39– 44
– Bevolkingsprognose 2000–2050: waargenomen en toekomstige ontwikkelingen in de vruchtbaarheid	februari 2001	45– 53
– Allochtonenprognose 2000–2050: over tien jaar 2 miljoen allochtonen	maart 2001	17– 22
– Allochtonenprognose 2000–2050: veronderstellingen over het toekomstige kindertal van allochtone vrouwen	maart 2001	23– 30
– Bevolkingsprognose 2000–2050: recente ontwikkelingen in de migratie en veronderstellingen voor de toekomst	maart 2001	31– 40
– Bevolkingsprognose 2000–2050: kunnen in de toekomst meer arbeidsmigranten worden verwacht?	maart 2001	41– 46
– Bevolkingsprognose 2000–2050: veronderstellingen over de asielmigratie	maart 2001	47– 50
– Allochtonenprognose 2000–2050: sterke contrasten tussen westerse allochtonen	april 2001	23– 28
– Allochtonenprognose 2000–2050: de toename van het aantal niet-westerse allochtonen nader bekeken	april 2001	29– 33
– Bevolkingsprognose 2000–2050: onzekerheidsmarges voor de migratie	april 2001	34– 39
– Huishoudensprognose 2000–2050: meer ongehuwden, minder gehuwden	mei 2001	4– 7
– Huishoudensprognose 2000–2050: sterke groei aantal eenpersoonshuishoudens	mei 2001	8– 11
– Huishoudensprognose 2000–2050: huwelijk blijft populair	mei 2001	12– 20
– Huishoudensprognose 2000–2050: veronderstellingen over huishoudensposities	mei 2001	21– 28
– Huishoudensprognose 2000–2050: vergelijking met de vorige prognose	mei 2001	29– 31
– Allochtonenprognose 2000–2050: hoe zeker is de toename van het aantal allochtonen?	mei 2001	32– 35
– Allochtonenprognose 2000–2050: onzekerheid van het toekomstige kindertal van allochtone vrouwen	mei 2001	36– 38
<i>Jaarcijfers</i>		
– Population scenarios for the countries of the EEA	juli 1996	31– 35
– Bevolkingsprognose 1996–2050	januari 1997	62– 72
– Uitkomsten Allochtonenprognose 1996–2015	maart 1997	65– 89
– Uitkomsten Huishoudensprognose 1996	juli 1997	42– 50
– Population scenarios for the countries of the European Union: regional scenarios	december 1997	117–125
– Bevolkingsprognose 1997–2003	januari 1998	88– 91
– Bevolkingsprognoses op gemeentelijk niveau volgens het PRIMOS-model 1997	maart 1998	66– 75
– Bevolkingsprognose 1998–2050	januari 1999	66– 75

	Aflevering	Bladzijde
– Allochtonenprognose 1998–2015	april 1999	74– 88
– Uitkomsten Huishoudensprognose 1998	juni 1999	33– 41
– Bevolkingsprognoses op gemeentelijk niveau volgens het PRIMOS-model 1999	december 1999	121–130
– Bevolkingsprognose 1999–2005	januari 2000	40– 42
– Uitkomsten Huishoudensprognose, huishoudens naar grootte, 1998–2050	juli 2000	44– 52
– Bevolkingsprognose 2000–2050	januari 2001	63– 71
– Uitkomsten allochtonenprognose 2000–2050	maart 2001	51– 65
– Uitkomsten huishoudensprognose 2000–2050	mei 2001	43– 51
12. INTERNATIONAAL		
<i>Artikelen</i>		
– Nederlanders over de grens	mei 1996	27– 29
– National population scenarios for countries of the European Economic Area	juli 1996	6– 19
– An evaluation of recent population scenarios for the EEA and Switzerland	juli 1996	20– 30
– Nederland minder vergrijst dan andere West-Europese landen	november 1996	6– 8
– Buitenechtelijke geboorten: Nederland in Europees perspectief	mei 1997	28– 36
– Buitenechtelijke geboorten: Nederland in Europees perspectief (rectificatie)	augustus 1997	10
<i>Jaarcijfers</i>		
– Nederland internationaal gezien, 1960–1996	juli 1997	51– 56
13. POLITIEK EN BESTUUR		
<i>Artikelen</i>		
– 1 januari 1997: Nederland telt nog 572 gemeenten	maart 1997	47– 51
– Tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen, 13 en 27 november 1996	juni 1997	24– 28
– Uitslagen van de uitgestelde gemeenteraadsverkiezingen van 28 oktober, 18 en 25 november 1998 en tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 1999	augustus 1999	9– 14
14. BEVOLKINGSSTATISTIEK DIVERSEN		
<i>Artikelen</i>		
– Demografie en sociale zekerheid	juli 1997	26– 29
– Prognose van leerlingen- en studenten-aantallen	augustus 1997	11– 16
– De Immigratie- en Naturalisatie Dienst en demografische prognoses	januari 1998	14– 16
– Demografisch gedrag en opleidingsniveau	februari 1998	8– 9
– Demografische projecties van gezondheid en gezondheidszorg	april 1998	12– 18
– Zelfdoding in Nederland	april 2000	11– 16
– Werkende moeders	april 2000	17– 23
– Caleidoscoop van de moderne levensloop	juni 2000	10– 17
– Leefstijl en demografisch gedrag	augustus 2000	9– 18
– Bevolkingsstatistiek in Statline	april 2001	4– 6